Vol. II
No. 2

27th March, 1962.
(Tuesday).
6th Chaitra, 1884 S. E.

ANDHRA PRADESH

LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

PART II — Proceedings other than Questions and Answers.

CONTENTS

	PAGES.
Message from the Governor :	
re : Motion of Thanks on Governor's Address ..	65
Announcement :	
re : Constitution of the Business Advisory Committee. ..	66
Business of the House: ..	66
Budget (Vote on Account) for 1962-63 (Not concluded). ..	66-126

Note:—* at the commencement of a speech denotes confirmation not received in time from the Member.

PRINTED BY DIRECTOR OF PRINTING, GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH, AT GOVERNMENT TELUGU PRESS, AMIRPET, HYDERABAD-16.

THE ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

(Part II-Proceedings other than Questions and Answesr)

OFFICIAL REPORT.

Seventh day of the First Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

---

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Tuesday, the 27th March 1962.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

(Mr. Speaker in the Chair)

NO QUESTIONS - PART I NOT PUBLISHED

MESSAGE FROM THE GOVERNOR.

re:—Motion of Tanks on Governor's Address.

Mr. SPEAKER:—I received a letter from the Governor expressing thanks for the resolution passed in the House thanking him for the address presented to both Houses. I shall read out the letter:

"Dear Shri Speaker,

I write to acknowledge with many thanks the receipt of your D. O. letter of the 24th March, with which you were good enough to send me a copy of the resolution adopted by the Andhra Pradesh Legislative Assembly to present an Address thanking me for my Address to the Joint session of both the Houses of the Legislature on the 20th March.

I am grateful to the House for the resolution.

Yours Sincerely,

Sd, BHIMSEN SACHAR"

ANNOUNCEMENT

re : Constitution of the Business Advisory Committee.

Mr. SPEAKER:—Under Rule 37 of the Andhra Pradesh Legislative Assembly Rules, I nominate the following Members to the Business Advisory Committee:

CHAIRMAN:

1. Sri B. V. Subba Reddy .. Hon. Speaker.

MEMBERS.

2. Sri N. Sanjiva Reddy .. Chief Minister and Leader of the House.
3. Sri K. Brahmananda Reddy .. Finance Minister.
4. Sri M. V. S. Subba Raju .. Government Chief Whip.
5. Sri P. Sundarayya .. Leader of Opposition.
6. Sri G. Latchanna .. Leader, Swatantra party

**Sri Tenneti Viswanadham (Madugula)*:— May I submit whether there is any chance for expansion of that body?

Mr. Speaker:—For the present, I nominated only six members. I will think of nominating one or two more in due course.

BUSINESS OF THE HOUSE

శ్రీ వి. రాజగోపాలనాయుడు (తవనంపల్లి):—ఎలక్ట్రిసిటీ మీద ఫైనాన్షియల్ స్టేట్‌మెంటు యింతవరకు వచ్చి ఉండవలసినది. బడ్జెటుమీద చర్చ చేయడానికి అది చాల అవసరం. అందువల్ల దానిని టేబిలుమీద పెట్టించుతారా?

Mr. Speaker:— I will see that it is placed on the Table of the House.

(*P A U S E.*)

Mr. Speaker:— Some of the hon. Members, particularly those who have been newly elected and who are new-comers, want me to permit them to read out their speeches. Under the rules. except with the leave of the House previously obtained no member should read out his speech. He or she could refer to the notes prepared by him. But as some of the members are new comers, I would request the House to be indulgent towards them, particularly towards the lady members.

We will new resume general discussion on the Budget for 1962-63

BUDGET (VOTE ON ACCOUNT) FOR 1962-63.

Smt. Roda Mistry (Juiblee Hills):—Speaker, Sir: I first want to thank you for giving me permission to read out the speech and then continue.

Whatever the drawbacks of the present budget, it is most unkind of the opposition to term it 'Featureless'. One outstanding fact has been

altogether everlooked, namely, that our budget has crossed the 1,000 million-rupee mark. Hirherto,our budgets had been limited to crores only, but now it has risen above an *arab*, that is over rupees one *arab*. 11 crores and 22 lakhs. This can hardly be termed as "pathetic State of Andhra affairs".

Sri. G. Bapanayya:—On a point of Order, Sir. క్రొత్తగా వచ్చిన వారు చదువవచ్చునన్నారు. కాని గౌరవ సభ్యురాలు పాత మెంబరు. వారు ఉపన్యాసం చదువ వచ్చునా ?

Sri. P. Sundarayya (Gannavarom).— She is quite an experienced Parlimentarian, and not a new speaker. If this practice is to be allowed, it would go against the Rules.

The Minister for Finance (Sri K. Brahmananda Reddy):— She is only referring to her notes.

శ్రీ వి. రాజగోపాల నాయుడు:— మంత్రిగారు చదువవచ్చునా?

Mr. Speaker·— When Ministers read out their speeches, you can certainly raise that point.

Smt. Roda Mistry:— Shall I read my speech, Sir.

(*P A U S E*)

No doubt, the budget discloses a deficit for which hfres taxation will have to be resorted to, but, then, far too long have we kept our taxation at a low level which is quite incompatible with the principles of deficit financing. It is very strange that we ourselves make demands on the Governament to give more funds for roads, medical facilities, and for various other things; and yet, at the merest mention of increased axation. we stand up in arms against the Government and criticise it. It has to be remembered that the Government is of the people and if they do not help the Government function efficiently, it will be very difficult for it to continue.

Indeed it is better that we tax ourselves than to borrow and pay heavy interests year in and year out as shown in the budget at a glance. The public debt of the State also stands at the highest to-day.

This is only an interim budget, and Rs. 57 crores 74 lakhs, 13 thousand and 8 hundred are demanded as an advance grant for 1962-63 for 4 months only. It is not based upon any fresh policy decision of the new Cabinet as mentioned by the hon. Minister for Finance. In view of this it is possible for us to review the entire budget and to suggest measures that may remove the drawbacks which are apparent in many respects.

While I support the demand made by the hon. Finance Minister, I cannot but point out that many important matters have either been overlooked or not given the attention and care that they deserve, and I hope that when the time comes to present the demand for the final budget these points will be looked into.

Permit me, Sir, to deal with certain specific items in the budget. Important and most acute amongst them in our State is the Beggar Problem. It is amazing that whilst the problem is increasing the

చేసుకోవడం అవసరమువుంది. ఈ 5 సంవత్సరాలలో అయినా కృషి చేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. మనమంతా ఏకగ్రీవముగా కృషి చేయవలసిన అవసరం వుంది. విశాలాంధ్ర ఏర్పడింది. ప్లాను ఏర్పడినది. అది 305 కోట్ల రూపాయలతో నిర్మాణము అయినది. 305 కోట్లతో కొత్తగా వచ్చిన ఈ శాసన సభ ప్రథమ బడ్జెటును ప్రారంభిస్తున్నది. 305 కోట్లకు గాను ఈ సంవత్సరములో 61 కోట్లు మనకు రావాలి. ఎంతచేశారో తెలియదు. రెండవ సంవత్సరానికి ఇచ్చిన బడ్జెటులో 49.97 కోట్లతో ప్రారంభిస్తున్నామని చెప్పారు. 11 కోట్లు తక్కువగా ప్రారంభిస్తున్నారు. ఆంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పడి 8 సంవత్సరాలయింది. విశాలాంధ్ర ఏర్పడి దాదాపు 6 సంవత్సరాలయింది. మూడు జనరల్ ఎన్నికలు అయినవి. కాని అధ్యక్షా, మన assests, liabilities ఇంకా ముట్టుకోలేదు. మద్రాసు నుంచి మనం వచ్చినప్పుడు వున్న assets అన్నీ మనకు వారు ఇవ్వలేదు. ఇచ్చిన liabilities మోసుకొని తెచ్చుకొన్నాము. చెడిపోయిన మెషీనులు అన్ని ఇచ్చారు. అధ్యక్షా, Estimates Committee Report చూస్తే గవర్నమెంటు చెప్పిన జవాబు ఎంత హాస్యాస్పదముగా వుందో తెలుస్తుంది. ఏమీ అయినది వారికి తెలియదనీ అన్నారు. మైసూరుతోను, బొంబాయి రాష్ట్రముతోను ఇక్కడి ప్రాంతాలు చేరినవి వున్నవి. వాటికి సంబంధించిన adjustments ఏమీ చేయలేదు. 3 సంవత్సరాలలో ఇవి తేల్చుకోవాలని Constitution లో వుంది. మనము ఈ 3 సంవత్సరాలలో అడగలేదు కాబట్టి lapse అయి పోయింది అందువల్ల ఈ నాడు మన రాష్ట్రంలోమనకు మిగిలినవి అప్పులే. రు. 280 కోట్లో యింకాఎంత అవుతుందో తెలియని అప్పులు మనకు వున్నాయి. అందులో తీర్చుకోగల్గిన అప్పులు వున్నాయి. Adjustments కు అవకాశంవున్న అప్పులు వున్నాయి, మద్రాసులో. అలాగే మైసూరు నుండి రావలసిన ఎసెట్స్ వున్నాయి. వీటిని వెంటనే చూసుకోవలసివుంది. ఈ విషయంలో శ్రద్ధ వహించి మన ఋణాలను ప్రక్కవారితో సర్దుకోవాలి. ఆ ప్రయత్నం మనమందరం చేయాలి. కర్నూలులో వుండగా ఆ శాసన సభ్యులు చేశారు. వారు వెళ్ళిపోయారు. విశాలాంధ్ర వచ్చాక వచ్చిన వారు ఆ భారాన్ని మోశారు. వారు వెళ్ళిపోయాక ఇప్పుడు వచ్చిన ఈ కొత్త శాసనసభ్యులు దానిని మోయటం న్యాయంకాదు. కనుక దానిగురించి ఇప్పటికైనా ఎక్కువ శ్రద్ధ వహించాలని కోరుతున్నాను.

ఇక, ముఖ్యంగా ఈ నాడు ప్రజలు ఎదుర్కొంటున్న ప్రధాన సమస్య ధరల పెరుగుదల. మిత్రులు చాల మంది దానిగురించి మాట్లాడారు కనుక నేను ఎక్కువగా చెప్పదలచుకోలేదు. కాని ప్రభుత్వం దానిని కంట్రోల్ చేయటానికి ఏమి ఆలోచిస్తున్నది ? డెఫిసిట్ ఫైనాన్స్ పొజిషన్ తీసుకొని వచ్చినప్పుడే విధిగా ధరలు పెరిగే పరిస్థితులు ఏర్పడుతున్నాయి. ఈ విధంగా ధరలు పెరిగిపోతే ఆ పరిణామం ప్రణాళికలోకి వస్తే, ఆ ప్రణాళికల యొక్క పరిణామం ప్రజల జీవితంలోకి వస్తే ఇవన్నీ మొత్తంగా విషస్ సర్కిల్ లో వుండి పెరిగే అవకాశంవుంది. వీటిని ఒకసారికి తీసుకురాకపోతే వీలు లేదని ఫైనాన్స్ కమీషన్ చెప్పింది. 305 కోట్ల రూపాయలలో వేసుకొన్న ప్రణాళిక మనం అనుకొన్న స్కీముల ప్రకారం లెక్క వేసి సిమెంట్,

ఇనుము మొదలైన వస్తువులకు పెరిగిన ధరల ప్రకారం లెక్కవేస్తే మనకు తెలియకుండా అది 500 కోట్ల రూపాయలు అవుతుందేమో! అవి తగ్గించటానికి ప్రయత్నిస్తే items పోయి amount మిగిలే దురదృష్టం రాబోతోంది. ఆ విషయం ఆలోచించకపోతే లాభంలేదు. ఇక డెవలప్‌మెంట్ వర్క్సు పెరుగుతున్నాయని సంతోషిస్తున్నాము. అవి వాస్తవంగా పెరుగుతున్నాయో లేదో మనకు తెలియదు కాని దానికి మించిన speed లో కరప్షన్ పెరుగుతున్నది. దానిని అరికట్టగల్గిన స్థితి వున్నదా? సంజీవరెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా రాగానే నేను వీలైనంత మినిమైజ్ చేస్తామ అని చెప్పారు. దీనికి సంతోషించాము. ఇది ఉప్పు, కారం లేని బడ్జెటు కనుక ఉప్పు, కారం కలిపి వంట చేసినప్పుడు తిరగమూత ఎలా వేస్తారో కూడా చెబితే అలాగే కరప్షన్ ఎలా ఆపుతారో చూద్దాం అనే అభిప్రాయం మాకుంది. దాని పరిష్కారానికి ఎక్కువ కృషి చేయవలసివుంది. Administrative efficiency వున్నదా inefficiency వున్నదా అని చూస్తే బహుశా; we are going to the highest core of inefficiency. ఎవరిని అనాలో తెలియని పరిస్థితివుంది. ప్రభుత్వం అన్ని వైపులనుండి వస్తున్నది. దీనికి రెండు కారణాలు వున్నాయి. Administrative efficiency వుండవలసిన lower and higher staff జీతాలు సరిగా ఇవ్వకపోవటం ఒకటి. వారికి సంతృప్తికరమైన జీతాలు ఇవ్వవలసివుంది. ఎన్నికల ముందు ఏదో చేస్తామని చెప్పారు కాని దాని గురించి దీనిలో ఏమీలేదు. వీరుగాక గ్రామోద్యోగులు వున్నారు. వారి జీవితం బతుకో చావో తెలియని పరిస్థితిలో వుంది. ఉన్నిత్తన్ కమిటి వుంది. ఆ రిపోర్టు మా ముందు పెడితే వ్యవహార ఏమిటో తెలుసుకొంటాము. మొన్న ఉపన్యాసంలో మంత్రిగారు నేను కర్నూలులో వుండగా efficient గా నడిపాను అని చెప్పారు. దీనికి మనం గర్వించవలసినదే. Hyderabad State వున్నప్పుడు వారు కూడా మేము efficient గా నడిపాము. అని చెప్పారు. వారూ గర్వించవలసినదే. మరి ఈ రెండు కలసిన తరువాత ఆ efficiency ఎందుకు పోయింది? జరిగిన పొరపాటు ఎక్కడ వుందంటే— ఇక్కడ వున్నవారికి వారి జీతాలకు, services కు రక్షణ వుండి అక్కడనుండి వచ్చిన ఉద్యోగులకు వారి జీతాలకు, services కు రక్షణ లేకపోవటంవల్ల వారి efficiency పోయింది. వీరి ఉత్సాహం వారికి ఇవ్వలేక పోయారు. అవి సరిచేస్తే కాని అదిపోదు. మరో వైపు departments వున్నాయి. ఏ ఏ departments ఏమేమి చేస్తున్నాయో తెలియని పరిస్థితి వుంది. Capacity of the Government expenditure పెరిగింది కాని నిర్వహించే capacity పెరగలేదు. దానికి తగిన administrative efficiency పెంచవలసిన పద్ధతులు ఆలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

ఇక, decentralizalion of democracy వచ్చింది. చాలా సంతోషించాము. దానియొక్క వికృత స్వరూపం కూడా చూశాము. ఎన్నికలలో ఉద్యోగులను ఉపయోగించుకోకూడదని చెప్పినా ఆ సందర్భంలో జిల్లాపరిషత్తులలో, పంచాయితీ సమితులలో చాలా transfers జరిగాయి. అవి అవసరమా, అనవసరమా అనే వాదనకు నేనిప్పుడు రాను. కాని కనీసం వారిని ఎన్నికలు అయ్యాయి కనుక old position కు పంపించటం చాలా అవసరమని నేను

భావిస్తున్నాను. నిన్న కౌన్సిల్‌లో సంజీవరెడ్డిగారు ఆ cases తీసివేయటానికి ఆలోచిస్తున్నామన్నారు. ఎన్నికల విషయం మర్చిపోదాం అన్నారు. Transfer చేసిన వారిని యథాస్థానంలో పంపాలని వారికి మనవి చేస్తున్నాను. Plans ను మనం అమలు పరుస్తున్నాము. ఆ expenditure ను గురించి ఆలోచిస్తే Estimates Committee యొక్క రిపోర్టులు చూస్తే ఎక్కడెక్కడ నుండి డబ్బు తీసుకు వస్తున్నారో, ఏ ఏ పనిముట్లు కొంటున్నారో ఏవేవి వాడుతున్నారో తెలియని విషాదగాథ మనందరకూ తెలుసు. కడం ప్రాజెక్టులో జరిగిన విషయం అందరకూ తెలుసు. ఇంజన్ కొనుక్కొచ్చారు. దానిని ఎవరు certify చేశారో తెలియదు. అది పని చేసిందన్నారు, చేయలేదన్నారు. చెడిపోయిందన్నారు, అసలు రాలేదన్నారు. ఇటువంటి లాప్సెస్ అనేకం వున్నాయి. వాటిని సరిచేసి administration సరిగా నడపాలంటే executive వుంది. Legislature వుంది. executive గా ప్రతి department కు ఒక advisory committee వుండాలని కొంత మంది మిత్రులు చెప్పారు. దానిని నేను బలపరుస్తున్నాను. శాసన సభ్యులు వీటిని గురించి చర్చించటానికి మూడు కమిటీలు వుండాలి. ఇదివరకు Estimates Committee వుంది. అది అనేక రంగాలలోకి పోయేది కాదు. ఇవాళ ప్రభుత్వ రంగంలో అనేక boards వున్నాయి. Transport Board, ఎలక్ట్రిసిటీ బోర్డు, షుగర్ ఫ్యాక్టరీలకు సంబంధించిన బోర్డు, సింగరేణి కాలరీస్‌కు సంబంధించిన బోర్డు ఇలా అనేకం public sector నుండి వస్తున్నాయి. అవి ఆటానమస్ బాడీస్ అని, ఎప్పుడో చూస్తామని కాకుండా వాటిని ఎప్పటికప్పుడు audit చేసి మొత్తం పరిణామాలు పరిష్కరించుకో గల్గిన స్థితిలో వుండేటట్లు వాటికి సంబంధించిన కమిటీ ఎసెంబ్లీ తరఫునుండి వుండాలి. అట్లాగే ప్రభుత్వమునకు సంబంధించిన పరిశ్రమలకు ఒక కమిటి వుండాలి. అంటే ఆటానమస్ బాడీస్‌గా వున్నవాటికి ఆటానమస్ బాడీస్ కాకుండా వున్నవాటికి, గవర్నమెంటు డిపార్టుమెంట్స్‌కు—ఈ మూడింటికి మూడు కమిటీలు శాసన సభ తరఫునుండి వుండాలి. అసలీ బడ్జెటు పద్ధతే నాకు నవ్వు వచ్చింది. కళా వెంకటరావు గారు Vote on account ఇచ్చినప్పుడు వారు Vote on account term ను దానితోపాటు formal గా బడ్జెటు మెమొరాండంను ఇచ్చారు. అంతవరకు సరిపోయేది. ఇప్పుడు ఇచ్చింది final కాదు. దీనిలో పాలసీలేదు కాని ఎన్నో పుస్తకాలు ఇచ్చారు. ఇవి యింకా రేపువచ్చే బడ్జెటులో ఇవ్వరా? ఇవ్వకపోతే ఇదే policy వుంటు దన్నమాట, policy మారిస్తే బడ్జెటుయొక్క ఫిగర్స్ అన్నీ మారిపోతాయి. Vote on Account ఇచ్చినప్పుడు మెమొరాండం ఇచ్చి జనరల్ సంవత్సరాని కయ్యే డబ్బును భాగారించి నాలుగు నెలలకు ఇంతని చెబితే సరిపోయేది. కాని అలా ఎందుకు చేయలేదో తెలియదు.

ఇక, ప్రాజెక్టుల శాంక్షన్‌లో ఒక విషయం చెబుతాను. 670వ పేజీలో కొన్ని ప్రాజెక్టుల ఎక్కౌంట్ ఇచ్చారు. అది చదువుతున్నాను. మొట్టమొదట బడ్జెటు ఎస్టిమేట్స్‌లో తుంగభద్ర హై లెవెల్ ఛానల్‌కు 1,21,00,000 రూ॥లు ఇచ్చారు. రివైజ్డ్ ఎస్టిమేట్స్‌లో 1,24,00,000 రూ॥లు ఇచ్చారు. ఇప్పుడు 1,10,00,000 రూ॥లు ఇచ్చారు. కడం ప్రాజెక్టుకు 61 లక్షలు మొదట ఇస్తే ఇప్పుడు దీనిలో 40 లక్షల రూపాయలు ఇస్తున్నారు. పోచంపాడుకు మొదటి

బడ్జెటు ఎస్టిమేట్స్‌లో రూ. 44 లక్షలు ఇచ్చారు. రివైజ్డ్ ఎస్టిమేట్స్‌లో 25 లక్షలయి ఇప్పుడు 11 లక్షల రూపాయలిచ్చారు. ఇందులో ఏది తప్పో తెలియటం లేదు. కనుపూరు కాలువకు మొదట 4,65,000 రూ॥లు ఇస్తే రివైజ్డ్ ఎస్టిమేట్సులో 4,05,000 రూ. అయితే ఇప్పుడది 2,60,000 రూ॥లు అయింది. దానిని మర్చిపోయారా? వద్దను కొన్నారా? వంశధార ప్రాజెక్టుకు మొదట 17,60,000 రూ॥లు ఇచ్చారు. రివైజ్డ్ ఎస్టిమేట్స్‌లో అది రూ. 17,03,000 అయింది. అది ఈవేళ రూ. 10 లక్షలకు దిగింది.

ఇకపోతే Hydro-Electric Projects ఉన్నాయి. మొత్తం శీలేరు ప్రాజెక్టుకు బడ్జెటులో 2 కోట్లు, 49 లక్షలు ఇచ్చారు, ఇప్పుడేమో 1, 84 లక్షలు ఇచ్చారు. ఈ సంవత్సరం ఏమో 1, 42 లక్షలు ఇచ్చారు. ఎందువల్ల ఈ మార్పు వచ్చింది? నాగార్జునసాగర్ Electric Scheme కు 33 కోట్లు క్రిందట బడ్జెటులో ఇచ్చారు. అందులో 8 కోట్లు, ఖర్చు చేశామని Revised Budget లో చెప్పారు. మిగతాది ఖర్చు అయ్యే విశ్వాసం ప్రభుత్వానికి ఉన్నదా అని అడుగుతున్నాను. అందువల్ల ఈ figures అన్నీ చూస్తే అసలు ఇవి ఎందుకు ఇస్తున్నారు; ఎవరికి ఇస్తున్నారు అనేది బోధపడడంలేదు. దీన్ని గురించి మంత్రిగారిని నేను అడగడానికి హక్కు లేదు అనుకోండి. ఎందుకంటె మంత్రిగారే చెప్పారు, మేము policy లేకుండా ఊరికే, formal గా బడ్జెటు చేశామని అందువల్ల, దీనిని ఆ సెక్రటరీలకు అర్థంకాకుండా, ఏమి చేయవలెనో తెలియనటువంటి స్థితిలోనైనా చేసిఉండాలి, లేకపోతే, మంత్రిగారికి తెలిసిఉండే ఈ పద్ధతిలో చేయండి అనే పద్ధతిలోనైనా చేసి ఉండాలి. మంత్రిగారు తమ policy చెప్పలేదని నేను తప్పు ఆపాదించవలసిన అవసరంలేదు. అసలు సెక్రటరీలు చేసిన తప్పులో మేము నిరాశతో పడిపోవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడిందని, ఈ బడ్జెటు మాత్రము తప్పు అని చెప్పుతున్నాను. తరువాత ఈ సందర్భాలలో ముఖ్యమంత్రిగారు మొన్న ఇచ్చినటువంటి statement కు వారికి అభినందనలు చెప్పవలసిన అవసరం ఉన్నది. మనకు అసలే industries లేకుండా ఉంటే, సింగరేణి కాలయరీస్ కొరకు 3,4 కోట్లు ఏదో ఇచ్చి, అది వారి చేతిలో లాగుకోడానికి ప్రయత్నిస్తూ ఉండేదానిని నేను ప్రతిఘటిస్తున్నానని వారు చెప్పారు. ఈ సందర్భంలో నేను సంజీవరెడ్డి గారికి ఒక విషయం మనవి చేస్తున్నాను. ఏ పరిస్థితులలో కూడా దానిని కేంద్రప్రభుత్వానికి ఇవ్వకుండా అది మన State లోనే ఉంచేదానికి గట్టిగా ప్రయత్నించవలెనని, ఆవిషయంలో మా సంపూర్ణసహకారము వారికి ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ సందర్భములో కేంద్రప్రభుత్వము ఏ విధంగా అన్నీ కాజేస్తున్నదో చెప్పుతున్నాను. ఇప్పుడు River Boards అని ఏర్పరచబోతున్నారు, అది చాలా మంది మంచిదే అనుకోవచ్చు. కాని subject ఎప్పుడూ, context కు సంబంధించి ఉంటుంది. ఈ వేళ, క్రిష్ణా, గోదావరి జలాలు తగాదాలో ఉన్న వనేదే context. ముఖ్యమంత్రిగారు ఆ మాట చెప్పినందుకు నేను వారిని అభినందిస్తున్నాను. ఈ వేళ full phased projects, నాగార్జునసాగర్ పోచంపాడు, ఈ commit అయ్యేటటువంటి projects ఉన్నాయి. ఇంకా శ్రీశైలం తుంగభద్రా High level channel మొదలైనవి కూడా ఉన్నాయి. ఆ జాబితా నేను చెప్పనక్కరలేదు. వీటన్నింటి విషయంలో వీటికి full phase కు

ఒక అంగుళం కూడా తక్కువ కాకుండా మద్రాసుకు ఇచ్చేటటువంటి అవకాశం లేకుండా చివరివరకు పోరాడుతామని ముఖ్యమంత్రిగారు అన్నారు. దానికి మేము chorus గా ఉంటామంటే chorus అనేది వారికంత బాగుండదేమో, కాని మేము ఇక్కడ chorus చేయకపోయినట్లయితే, వారి చేతులు మాత్రము కట్టిపారేసినవాళ్ళు అవుతారు. వారేమో చేయలేకపోతారు. అందుచేత కేంద్రప్రభుత్వము చేస్తున్నటువంటి ఈ పొరబాట్లను, అక్రమాలను గురించి మేము తీవ్రంగా ప్రతిఘటించక తప్పదు. వారు ఏమో వారి good offices ఉపయోగించవలెనని, వెనుకకు పోకూడదని, రాజీ పడకూడదని, ఏ మాత్రము పొరబాటు పడకూడదని చెప్పుతున్నాను. ఇప్పుడు ఈ River Boards వస్తే, మనకు ఏ విధంగా ప్రమాదమో మనవి చేస్తాను. మనకు రెండు Acts ఉన్నాయి, ఒకటి River Boards Act అనేది, ఇంకొకటి River Disputes Act అనేది. ఈవేళ కేంద్రప్రభుత్వము వారు వేసినటువంటి trick ఏమిటో చెప్పుతాను. Inter Staet Water Disputes Act 1956, యొక్క Section 8 లో ఈ విధంగా ఉంది:—

"Notwithstanding anything contained in Section 3 or Section 5, no reference shall be made to a Tribunal of any dispute that may arise regarding any matter which may be referred to arbitration under the River Boards Act."

River Boardsకు అంతకుముందే గనుక పంపించి నటువంటి వివాదము ఉన్నట్లయితే దానిని మనము మరల tribunal కు పంపించడానికి అధికారం లేదు. అందువల్ల ఈ River Boards ను గనుక ఏర్పరచినట్లయితే, దానికి మనము అంగీకరించి నట్లయితే, ఇక ఆ net లో పడి ఇరుక్కొని పోతాము. ఇక ఏమీ మార్చుకోవా అన్నా ఈ River Disputes Act క్రింద మనకు వచ్చేటటువంటి హక్కు ఏదైతే ఉన్నదో, దానికొరకు Supreme Court కు గాని, Central Government కు గాని పోవడానికి వీలులేకుండా bar చేసినట్లు అవుతుంది. అందువల్ల కేంద్రప్రభుత్వము, ఇప్పుడు వచ్చిన ఈ water disputes ను ఎట్లాగ పరిష్కారం చేసేదని ఆలోచించి ముందు ఈ River Boards ను ఏర్పరచినట్లయితే, అప్పుడు అవి వారికి క్రిందికి వస్తాయని, వచ్చినతరువాత, మనమేమో Supreme Court కు వెళ్ళడానికి వీలు లేదని చెప్పేటటువంటి ఒక fetter ను దీనిద్వారా తీసుకువచ్చారు. కనుక ఈ River Boards Act ను అమలు జరపకూడదు, దీనిని మనము ప్రతిఘటించాలని నేను చెప్పుతున్నాను.

మన బడ్జెటులో అంకెలు చూస్తే, మనము చాలాపైకి పోయ్యామని అనిపిస్తుంది. చాలా సంతోషమే; క్రిందటి తడవ Vote on demand సందర్భంలో 101 కోట్లకు వోటుతీసుకొన్నాము. ఇప్పుడు 173 కోట్లకు వోటు తీసుకొన్నాము. చాలా బాగుంది. అయితే ఒక ప్రక్క బడ్జెటు పెరిగిందని సంతోషిస్తున్నాము, మరోప్రక్క అప్పు పెరిగిందని బాధపడుతున్నాము. ఇంతేగాదు, ఇంకొబాధ కూడా ఉన్నది. నడపగలిగినటువంటి administrative capacity ఉన్నదా మనకు అని! అది ఉన్నట్లయితే నాగార్జునసాగర్ కు 9 కోట్లు కన్నా ఎక్కువ కేంద్ర ప్రభుత్వము ఇవ్వము అంటె 11 కోట్ల వరకు మనము ఖర్చుచేసి, మరో సంవత్సరం 7 కోట్లు ఖర్చుచేయడం అంటె, అది inefficiency అంటారా లేక financial

deficiency అంటారా? అంతేగాక Third Five Year Plan లో 61 కోట్లు ఖర్చుచేయ వలసిఉంది, First year or second year లో 48 కోట్లు రూపాయలు ఖర్చుచేసు కొందాము అనేటటువంటిది inefficiency of funds అంటారో మరేమో నాకు అర్థం కావడం లేదు. అందువల్ల దీనికి తగినటువంటి ఏర్పాటు చేయక పోయి నట్లయితే చాల ప్రమాదము వస్తుందని చెప్పుతున్నాను. తరువాత తెలుగు భాషను రాజ్య భాషగా, మనరాష్ట్ర భాషగా చేస్తామని అన్నారు. అది చాల సంతోషమే. కాని దానికి ప్రభుత్వము legistation తీసుకొని వస్తుందని కూడ చెప్పలేదు. గవర్నరుగారి ఉపన్యాసములో కూడా చెప్పలేదు. దానిని implement చేయడానికి "General Administration" లో ఎంతడబ్బు allot చేసినారని అడుగు తున్నాను. దానికి allotment ఎక్కడ అగుపడలేదు. Secretaries కు policy అనేది లేదు కాబట్టి, వారు వేయలేదు, కనుక ప్రభుత్వమే, మంత్రివర్గమే దానిని వేయలేదంటారా లేక సెక్రెటరీలు వేయలేదంటారా? మనకు విశాలాంధ్ర వచ్చింది, భాషారాష్ట్రాలు వచ్చాయి, కాని administration తెలుగులో నడపకపోయి నట్లయితే, అదంతా వమ్ము అయిపోతుంది. అందువల్ల ప్రశస్తమైన చరిత్రగలిగి, తరతరాల నుంచి వచ్చినటువంటి తేజములో నుంచిన ఆంధ్ర సంస్కృతిని తీర్చి దిద్దే విధముగా అదంతా ఆంధ్ర రూపములో తిరిగి తీసుకురావలెనని కోరుతున్నాను విద్యావిషయంలో ఇదివరకే పొరబాట్లు చేశారు. English and American patterns of life తీసుకువచ్చి మన culture లో దింపుతున్నాము. ఇది culture కాదు, anti-culture అని చెప్పవలసి యుంటుంది. దానిని సరిచేయవలెనంటె, ఇప్పుడు ఉన్నటువంటి developments ఎక్కువ కావాలి, విద్యాభివృద్ధి ఎక్కువ కావాలి, నిరుద్యోగ సమస్యను తీర్చాలి. అందువల్ల దానికి ప్రాతి పదికగా తెలుగును రాష్ట్రభాషగా, రాజ్యభాషగా చేసుకొని ముందుకు వెళ్ళుదాము అని చెప్పుతూ మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన ఈ బడ్జెటు చప్పగా ఉన్నదని తెలుపుతూ ముగిస్తున్నాను.

*శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ (పెనుగొండ) :—అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెటు మాలాంటి కొత్తవారికి చదవటమే కొంత కష్టముగా ఉన్నది. ఈ బడ్జెటుకు సంబంధించి మాజిల్లాలో సమస్యలు, జరిగిన అన్యాయం వివరిస్తాను. తణుకు షుగర్ ఫ్యాక్టరీచుట్టూ ఉన్న గ్రామాలలోని ప్రజానీకం ఆర్థిక దుస్థితిని ఎదుర్కొనే ప్రమాదం ఏర్పడింది. ముఖ్యంగా గత ఎన్నికలలో తమను బలపరచనందుకు గత 10 సంవత్సరమునుంచి ఫ్యాక్టరీకి చెరుకు తోలే రైతాంగానికి ఎలాంటి రక్షణలేకుండ చెరుకు పర్మిట్లు రద్దుచేశారు. వేల్పూరు, ఉండ్రాజవరం, మోర్తలో పదేండ్లనుంచి ఒక్కొక్క రైతు 10, 15 ఎకరాల చెరుకుపంట తోలుతుండే ఆ రైతాంగానికి యీ రోజున దిక్కులేకుండపోయింది. మేనేజి మెంటువారు offer forms తీసుకొన్నప్పుడు రైతాంగం గ్యారంటీగా యివ్వాలని అగ్రిమెంట్సు తీసుకొంటారుగాని రైతునుంచి చెరుకును గ్యారంటీగా తీసుకొంటా మని లేకపోవుటవలన యీ దుస్థితి ఏర్పడింది. ఈ అన్యాయాన్ని ప్రభుత్వం గమనించి రైతాంగానికి రక్షణ యిస్తారని ఆశిస్తున్నాను మొన్న జరిగిన ఎన్నికలలో ఆ నియోజకవర్గంలో బహిరంగగా దుకాణాలు పెట్టి వోటు 1కి రు. 100, 200 లు పెట్టి కొన్నటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడినప్పటికీ ప్రభుత్వం ఏటువంటి

చర్య తీసుకోలేదు. ఫ్యాక్టరీలో ఉద్యోగంలో ఉన్నవారికి అనేకమందిని తీసి వేయటం జరిగింది. మా జిల్లాకు వచ్చిన అమ్మోనియం సల్ఫేటు కోటా 10% ఎన్నికలకోసం బహిరంగంగా దుర్వినియోగం చేశారు. అనేక వందల బస్తాలు ఆ రూపేణా తమస్వార్థానికి ఉపయోగించిన సంఘటనలు రికార్డుచూస్తే తెలుస్తుంది. అధికారులలోని అవినీతి, నిష్పక్షత, clean చేస్తామని ముఖ్యమంత్రిగారు సెల విచ్చారు, సంతోషం. మాజిల్లాలో ఏర్పడిన అవినీతి పరిస్థితిని clean చేయించటానికి ప్రత్యేక శ్రద్ధవహించాలని విన్నవించుకొంటున్నాను. గత ఎన్నికలలో మా పరిషత్తు అధ్యక్షులవారు అనేకమంది ఉపాధ్యాయులను అక్రమంగా transfer చేశారు. ఒక్క ఉదహారణ చెబుతాను. తణుకులో ప్రఖ్యాతిగాంచిన హెడ్‌మాష్టరును కొవ్వూరుకు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయించుకున్నారు. వారిచేత అక్కడ నాలుగుగ్రామాలలో ఉన్నటువంటి, వారి కులమువారికే ప్రచారము చేయించి వోటు చేయించుకొనుట జరిగింది. ఇది అధికార దుర్వినియోగం అనిపించుకుంటుందో లేదో తెలియ జేయాలి. అధ్యక్షులవారి కొడుక్కి కొన్నివందల అమ్మోనియంసల్ఫేటు కోటా వుంది. మిక్సచర్ ఫ్యాక్టరీలో ఒక్కసారికూడ మిక్సచర్ చేసి అమ్మినట్లులేదు. వోట్లు రాబట్టుకునేందుకు వాడటం జరిగింది. బంధుప్రీతికి యింకొక ఉదాహరణయిస్తాను. అధ్యక్షులవారి కుమారుడు హైవేస్ కంట్రాక్టరు కొన్ని లక్షల రూపాయల నామినేషన్ వర్క్సు వారికి యివ్వటం జరిగింది. ఈనాడు మా జిల్లాపరిషత్తు పరిపాలనా వ్యవహారాలు ఏ విధంగా వున్నవో వర్ణించటానికి వీలు లేదు. అధికారాన్ని ఎన్నికలకోసం ఎన్నివిధాలో దుర్వినియోగం చేశారు. ఎలెక్షన్సులో ఉపాధ్యాయులందరూ తమ వోటు ఇంటికి తీసుకువచ్చి యిచ్చే దుస్థితి ఏర్పడింది. ఆ ఉపాధ్యాయుల వోట్లతోనే మా పరిషత్తు అధ్యక్షులవారు తమ నియోజక వర్గంలో గెలవటం జరిగింది. అందుచేత అధికారాన్ని తమ స్వప్రయోజనం కోసం ప్రజా వ్యతిరేకంగా వినియోగించకుండా యిక నుంచి అయినా ప్రభుత్వం తగు చర్య తీసుకొంటారని కోరుతున్నాను.

ఈ కొత్త మంత్రివర్గం ఏర్పడిన తరువాత ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోని అన్ని జిల్లాలకు సమానంగా న్యాయం జరుగుతుందని ప్రజానీకం ఆశిస్తోంది. కాని మొన్న బడ్జెటు చూస్తే పనికట్టుకొని పశ్చిమ గోదావరి, తూర్పు గోదావరి జిల్లాలకు అన్యాయం జరిగేట్లుగా తయారు చేశారా అని రైతాంగం అనుమానం పడేట్లుగా బడ్జెటు ఉన్నది. తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాల రైతాంగం రెండవ పంట ఊడ్చిన తరువాత పంటకు వచ్చే సైజముకు నీరు లేక అనేక వేల ఎకరాల భూమి మీద పంట నష్టమైపోవటం, రైతాంగం నష్టపడటం ప్రభుత్వానికి తెలుసు. అది జరగకుండా ఉండటంకోసం గోదావరి ఆనకట్ట పట్టర్సు ఎత్తు చేస్తామని గత ప్రభుత్వం బహిరంగంగా ప్రకటించటం, కొంత సొమ్ము కేటాయించటం, ఖర్చు పెట్టటం కూడ జరిగింది. గాని యీ బడ్జెటులో ఆ పట్టర్సు ఎత్తుచేసే వ్యవహారం పూర్తిగా ఎత్తివేయ బడింది. పట్టర్సు ఎత్తు చేయక పోతే రైతాంగానికి, ప్రభుత్వానికి కూడ నష్టం. అందుచేత పట్టర్సు ఎత్తు చేయించి కొన్ని వేల ఎకరాల భూములకు రెండవ పంటకు సరిగా నీరు అందించేట్లు వెంటనే చర్య తీసుకోవాలి. మన రాష్ట్రాన్ని ముందుకు తీసుకు

పోతామని, అవినీతి లేకుండ, పక్షపాతం లేకుండ చేస్తానని ప్రభుత్వం చెప్పుకుంటుంది గాని యీ విషయంలో స్పష్టంగా పక్షపాతం ఉన్నట్లు కనబడుతోంది.

గత ఎలెక్షన్సులో కొంత మంది మంత్రుల మీద, పెద్దల మీద, ప్రజాస్వామికానికి ప్రమాదకరమైన allegation రావటం జరిగింది. మా జిల్లాలో ఎంతో బాధ్యతగల స్థానాలలో ఉన్న గొప్ప గొప్ప వ్యక్తులమీద, మంత్రులమీద అవినీతి, అక్రమ సంపాదన గురించి అనేక ఆరోపణలు వచ్చినవి. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా కమ్యూనిస్టు పార్టీ కమిటీలో పెద్ద పెద్ద వ్యక్తులు, మంత్రులు మీద అన్యాయ సంపాదనల విషయంలో ప్రభుత్వం చర్య తీసుకుంటే మేము (కమ్యూనిస్టు పార్టీ) సాక్ష్యము సేకరించటమే గాక సహకారం చేస్తామని తీర్మానం చేసింది. ఆ విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చి యుంటుందని అనుకొంటున్నాను. అవినీతి, లంచగొండితనం లేకుండా చేస్తామని ఉపన్యాసాలు చెప్పేదాని కంటె, గతంలో అధికారంలో ఉండి, పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగాలలో ఉండి అక్రమ ధనార్జన చేసిన వ్యక్తులమీద చర్య తీసుకొనుటకు Judicial Enquiry Committee న్యాయ విచారణ కమిటీని వేసి విచారణ చేయించి అక్రమ సంపాదన చేసిన వారి మీద చట్టరీత్యా తగిన చర్య తీసుకొనుటకు ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తే ప్రజలలో ప్రభుత్వం మీద నమ్మకం, మంత్రుల మాటలకు విలువ ఏర్పడడానికి అవకాశం ఉంటుంది. మా జిల్లాకు సంబంధించి లంచగొండితనం విషయంలో తప్పనిసరిగా చర్య తీసుకొంటుందని, ఒక కమిటీని వేసి allegations విచారణ చేయిస్తుందని కోరుతున్నాను.

మా జిల్లాలలో కాంగ్రెసు పక్షంవారు జిల్లా పరిషత్తులో తమకు యిష్టం లేని అనేక పనులకు గ్రాంట్సు యివ్వటంలో అడ్డు పెట్టారు. తాడేపల్లిగూడెం బ్లాకుకు మా అధ్యక్షులవారి తమ్ముడు సమితి అధ్యక్షులుగా ఉన్నారు. ఆ బ్లాక్‌కు ఎక్కువ గ్రాంట్సు యివ్వటం జరిగింది. ప్రతిపక్షాల నుండి చెబుతున్నామని గాక నేను చెప్పిన విషయాలు ప్రభుత్వానికి నమ్మకంఉన్న వ్యక్తులద్వారానే విచారణ చేయిస్తే మా జిల్లా పరిషత్తు పరిపాలనలో ఎంత పక్షపాతం, ఎంత బంధు ప్రీతి, ఎంత అధర్మము జరుగుతుందో బోధ పడతుంది. తప్పక విచారణ చేయించాలని కోరుతున్నాను. మంత్రులు ఉపన్యాసాలు చెబుతూ, సోషలిజమ్ స్థాపించటమే తమ లక్ష్యమని, దేశ ఆర్థికస్థోమత పెరుగుతున్నదని అంటున్నారు. కాని, నేడు గ్రామ సీమలలో హరిజనవాడలు, వెనుకబడిన జాతులవారు ఉంటున్న పేటలు ఎంత అధ్వాన్న పరిస్థితిలో ఉన్నవో అందరికీ తెలుసు. "మీ ఇళ్లు ఇట్లా ఉన్నాయా ? మాకు తెలియలేదే ? తెలిస్తే బాగుపర్చేవాళ్లము." అని ఎన్నికల సందర్భంలో వాళ్ళ వద్దకు వెళ్ళి చెప్పటం జరిగింది. షెడ్యూల్డుకాస్ట్, షెడ్యూల్డుట్రైబ్స్, హరిజనులకు కలిసి బడ్జెట్‌లో 17 లక్షలకంటె ఎక్కువ కేటాయించలేదు. కేవలం సోషలిజమ్ పేరు చెప్పినంతమాత్రమున ప్రజల కడుపు నిండదు. 1958 వ సంవత్సరంలో తణుకు తాలూకా అరపల్లి గ్రామంలో ప్రభుత్వంవారు హరిజనులకు 60 ఇళ్లస్థలాలు శాంక్షను చేసినట్లు ప్రకటించటం జరిగింది. కాని ఇంతవరకు ఆ ఇళ్లస్థలాలు ఇవ్వటంగాని, ఆ భూములపై పట్టాలివ్వటంగాని

జరగలేదు. మా డెల్టాలో భూములు వ్యవసాయానికి ఏర్పాటు చేసిన తర్వాత, రోడ్లు వేసుకోటానికి కూడ ఖాళీ జాగాలు లేకుండా ఉన్నవి. ప్రభుత్వం వేరే చట్టం తీసుకువచ్చి, భూములు ఎక్వయిర్ చేసి హరిజనులకు ఇళ్ళస్థలాలు ఇవ్వాలని, ప్రభుత్వం ఇదివరకు ఆమోదించిన ఇళ్ళసైట్స్‌కు పట్టాలివ్వాలని కోరుతున్నాను. ప్రభుత్వం పక్షపాతం లేకుండా, తాను చెప్పిన మాటలు అమలుజరపటానికి ప్రయత్నించవలసిందిగా కోరుతూ, నాకు యీ అవకాశం ఇచ్చినందుకు అధ్యక్షులకు నా ధన్యవాదాలు తెలుపుతున్నాను.

* శ్రీ వి. నారాయణరెడ్డి (వడమలపేట) :—అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తాత్కాలిక బడ్జెట్ వల్ల ప్రజలు శాశ్వతమైన కష్టాలకు గురికావలసి వస్తుంది. ఇప్పటికే అధిక పన్నుల భారంతో బాధపడుతున్న రైతులపై ప్రభుత్వం యీ మూడవప్రణాళికలో ఇంకా పన్నులు పెంచటం చాల శోచనీయమైన విషయం, అది మూలిగే నక్కపై తాటికాయపడినట్లు ఉన్నది. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టువల్ల ఒక్క మన రాష్ట్రానికేగాక, మనదేశానికి చాల ప్రయోజనం కలదుకాబట్టి, మనదేశ ఆహార అవసరములను తీర్చటానికి అది తోడ్పడుతుంది కాబట్టి, దానిని కేంద్రప్రభుత్వం జాతీయప్రాజెక్టుక్రింద చేపట్టి హెచ్చుడబ్బు ఖర్చుపెట్టి నిర్మించాలని కోరుతున్నాను. మన ప్రభుత్వం ఆ ప్రాజెక్టుపై ఖర్చుపెడుతున్న డబ్బును వేరే ఇతర మీడియమ్, మైనర్ ప్రాజెక్టులకు ఖర్చుపెట్టవలసిందిగా కోరుతున్నాను. పెద్దప్రాజెక్టుల నిర్మాణం పేరుతో మన ప్రభుత్వం మీడియమ్, మైనర్ ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం ఎడల శ్రద్ధ తీసుకోవటంలేదు. విద్య, ఆరోగ్యమునకు మన ఆర్థికమంత్రిగారు డబ్బు చాలా తక్కువ కేటాయించారు. మానవునకు ఆ రెండే చాలా ముఖ్యమైనవి. షెడ్యూల్డ్ కాస్ట్, షెడ్యూల్ట్ ట్రయిబ్స్‌వారికి గతసంవత్సరంకన్నా ఈ సంవత్సరం కోటి రూపాయలు తగ్గించారు. ఆ విషయంలో కూడ మన ఆర్థికమంత్రిగారు తిరిగి ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. మా బద్వేల్ తాలూకా చాలా వెనుక బడిన మెట్టప్రాంతం. అక్కడి ప్రజలు వర్షాధారంమీద ఆధారపడవలసిఉంది. అక్కడ బావులు చాలా అవసరము. అక్కడ విద్యుచ్ఛక్తి కూడ చాలా తక్కువ ఉన్నది. ఒక్క మైదుకూరులోతప్ప వేరే ఎక్కడా విద్యుత్ కేంద్రం లేదు. అక్కడ వేరే ఒక థర్మల్ స్టేషన్ నిర్మించాలని కోరుతున్నాను, అక్కడ రోడ్స్ చాలా అధ్వాన్నస్థితిలో ఉన్నవి. అక్కడ రోడ్ సౌకర్యాలు గాని, ఇరిగేషన్ సౌకర్యాలుగాని చాలా తక్కువ. రోడ్స్‌కు రిపేర్స్ లేవు. కల్వర్ట్స్ పడిపోయాయి. కడుపుతో ఉన్న స్త్రీ బస్సులో ఆరోడ్‌పై ప్రయాణం చేస్తే గమ్యస్థానం చేరకముందే ప్రసవవేదనకు గురికావలసివస్తుంది. ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వం దృష్టిలో పెట్టుకొని, మా ప్రాంత పరిస్థితులను కొద్దిగా మెరుగుపర్చగలరని నమ్ముతున్నాను.

* శ్రీ ఎల్. వెంకటరెడ్డి (కల్వకుర్తి) :—అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన ఆర్థిక మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తాత్కాలిక బడ్జెట్ అమోదిస్తూ, కొన్ని విషయాలు మనవిచేయదలచుకున్నాను. నేను ఇరిగేషన్, కమ్యూనికేషన్స్, పవర్ గురించి మాట్లాడదలచుకొన్నాను. మా మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో ఇరిగేషన్

సౌకర్యాలు లేవు. నాకు తెలిసినంతవరకు అక్కడ కోయిలసాగర్ ప్రాజెక్టు ఉంది. అక్కడ అది తప్ప, ఇంకో మేజర్ ప్రాజెక్టు లేదు. కొన్ని కొన్ని తాలూకాలలో మాత్రం పెద్దపెద్ద చెరువులు వున్నవి. కాని అవి చాలా అధ్వాన్నపరిస్థితిలో ఉన్నవి. నా నియోజకవర్గం మరీ అధ్వాన్నస్థితిలో ఉంది. అక్కడ పెద్ద చెరువులు అసలే లేవు. కల్వకుర్తి తాలూకాలో అమనగల్ బ్లాకులో మూడు చెరువులుమాత్రం ఉన్నవి. అందులో రెండు బ్రీచెడ్ టాంక్స్. ఒకటి లీక్ అవుతుంది. మిగిలినవన్నీ చిన్నచిన్న చెరువులు. మా తాలూకాలో ప్రభుత్వం మైనర్ ఇరిగేషన్ వర్క్స్ అన్నీ తీసుకోటానికి ఇంకా మూడునాలుగు ప్రణాళికలు అవసరమేమోనని అనుకొంటున్నాను. నీటిపారుదల వసతులు మా నియోజవర్గంలో లేవు. అక్కడక్కడ చిన్నచిన్న వాగులు ఉన్నవి. ఆ వాగులునుండి ఓపెన్ మౌత్ ఛానల్స్ త్రవ్వితే బాగుంటుంది. నేను జిల్లా అధికారులకు ఎన్నిసార్లు చెప్పినా, వారు ఏమాత్రం శ్రద్ధ తీసుకోవటంలేదు. జిల్లా లెవల్‌లో ఒక రిసర్చికమిటీవేసి, ఆ ప్రాంతంలో ఉన్న నీటివనరులన్నీ పరిశీలించి మైనర్ ఇరిగేషన్ వర్క్స్ పూర్తిచేయిస్తే మూడునాలుగు సంవత్సరాలలో మా ప్రాంతం పైకివస్తుంది. మా ప్రాంతంలో కమ్యూనికేషన్స్ సౌకర్యాలు కూడ చాలా తక్కువ. హైదరాబాద్ కల్వకుర్తి రోడ్ ఒకటే ఉంది. అది సెకండ్‌ప్లానులో తీసుకొన్నారు. కాని ఇంతవరకు అది పూర్తికాలేదు. అందువల్ల ఇంకా దానిపై ఆర్.టి.డి. మోటార్లు నడపటంలేదు; మా బ్లాక్ హెడ్‌క్వార్టర్స్ నుండి తాలూకా హెడ్‌క్వార్టర్స్‌కు 12 మైళ్లు దూరం ఉంది. మా బ్లాకు నుండి తాలూకా హెడ్‌క్వార్టర్స్‌కు పోవాలంటే, మూడు రోజులు పడుతుంది. హైదరాబాద్ రావాలంటే, ఒక ఫుల్‌డే (పూర్తిరోజు) పడుతుంది. కాబట్టి ప్రభుత్వం వెంటనే ఆ రోడ్ పూర్తిచేయించగలరని నమ్ముతున్నాను. మా బ్లాకు నుండి అర్ధభాగంకంటె హెచ్చు జనాభా తాలూకా హెడ్‌క్వార్టర్స్‌నుండి రావలసివస్తున్నది. అందువల్ల మా తాలూకాలో సగభాగం జనాభా దేవరకొండ తాలూకాలో కలిసిపోతే బాగుంటుందని వారు మాతో అంటున్నారు. ఈ విషయాలలో concerned department ను శ్రద్ధ తీసుకోవలసిందని ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు యిస్తే బాగా ఉంటుందని నా అభిప్రాయం.

ఇంకొకటి post office విషయం. మా దగ్గర small savings కు ఒక target ఏర్పాటు చేసినారు. 25 వేల రూపాయలు మార్చి చివరి వరకు యివ్వాలి. ఏదో విధంగా ఆ target మేము పూర్తి చేసినాము 5 వేల రూపాయల small savings certificate కావాలంటే తాలూకా head quarter కు పోవాలి. తాలూకా headquarter కు ఆ పని కొరకు పోతే 3 రోజులు పట్టుతుంది. సాయంత్రం పోవాలి ఆ రోజు ఉండాలి. తెల్లవారి ఆ పని పూర్తి చేసుకొని మూడవరోజు తిరిగి రావాలి. ఇది communications యొక్క అధ్వాన్నస్థితి. జిల్లా head quarter నుంచి Block head quarter కు పోస్టు రావాలంటే 5 రోజులు అవుతుంది. Hyderabad నుంచి మాకు post రావాలంటే మూడు రోజులు పడుతుంది, Daily news papers కూడ మూడు

లభించడం లేదు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ బ్లాక్ beadquarter లో communication కు యిటువంటి అధ్వాన్నస్థితి ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. communication Irrigation ఈ రెండింటికి అవకాశం లేనప్పుడు మాకు విముక్తి మార్గం power ఒక్కటే ప్రతి సంవత్సరం తాలూకాలో 8 గ్రామాలు తీసుకుంటున్నారు. 150 గ్రామాల నియోజక వర్గంలో ప్రతి సంవత్సరం 8 గ్రామాలకు power యిచ్చి నట్లయితే ఎన్ని పంచవర్ష ప్రణాళికలు అయితె తాలూకాకు power లభించ గలుగుతుందో నాకు అర్థం అవడం లేదు. water resources లేకపోయినప్పటికి ఏ సదుపాయాలు లేకపోయినప్పటికి కనీసం power అయినా తొందరగా లభించేటట్లు చేసినట్లయితే మాకు విముక్తి దొరుకుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఇది తాత్కాలిక budget కనుక యిందులో మేము amendment తేవడానికి వీలులేదు. Full budget వచ్చే నాటికైనా కల్వకుర్తి నియోజక వర్గానికి Irrigation power కొరకు కొంత allotment చేస్తే బాగా ఉంటుందని మనవి చేస్తు విరమించుకుంటున్నాను.

* *శ్రీ దామోదరరెడ్డి (షాద్ నగర్)*:—అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన బడ్జెటును నేను బలపరస్తూ కొన్ని విషయాలు మహబూబ్ నగర్ జిల్లాకు సంబంధించినవి చెప్పదలచుకున్నాను. మిత్రులు చెప్పినట్లు మహబూబ్ నగర్ జిల్లాకు ఏ నీటి సదుపాయములు లేవు. పెద్ద ప్రాజెక్టులు అసలు లేనేలేవు. Medium size ప్రాజెక్టులు అక్కడక్కడ ఉన్నాయి. వాటివల్ల వేల ఎకరాలే సేద్యం అవుతున్నాయి, అందుచేత ఆ జిల్లాకు electricity చాల అవసరం. ఇప్పుడు మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో బిజిలీ స్టేషన్ ద్వారా power కొన్ని గ్రామాలకు supply చేస్తున్నారు. అది ఒక పూట వస్తుంది, ఒక పూట ఆగిపోతుంది. అందువల్ల వ్యవసాయదారులు చాల చిక్కులు పడుతున్నారు. మొన్న మొన్ననే రామగుండం థర్మల్ పవర్, నైజాంసాగర్ hydro-electric power ఏదైతే excess Hyderabad City లో ఉన్నదో అది 33 K. V. line మీద షాద్ నగర్ వరకు pass చేసినారు కాని అది యింతవరకు 11 K. V. line ద్వారా రైతులకు యిచ్చుట లేదు. నా నియోజకవర్గంలో షాద్ నగరంలో మొత్తం 10 గ్రామాలకు మాత్రమే power యిచ్చినారు. Main line మీద 2, 3 ఫర్లాంగుల దూరంలో ఉన్న గ్రామాలకు main line వచ్చిన తరువాత చాల తక్కువ డబ్బుతో supply చేయవచ్చు ఇప్పుడు బడ్జెట్ లో ఏమాత్రం డబ్బులేదని ఆ గ్రామాలను కూడ avoid చేస్తున్నారు. దీని నుంచి ఆ తాలూకాలోని వ్యవసాయదారులు చాల నిరుత్సాహంగా ఉన్నారు. ఆ తాలూకా భూములు మొట్ట మొదలే దుబ్బ భూములు. తొండలు గుడ్లు పెట్టే భూములు అక్కడ రైతు 80 శేర్లు సేద్యం చేస్తే 100 శేర్లు కూడ వెళ్ళనటువంటి భూములు. కాంటూర్ బైండింగ్ లేదు. వర్షం వచ్చినట్లయితే కొండ వాగులు ప్రవహించి భూమిలో ఉన్న సారం అంతా పోతుంది. అందుచేత ప్రభుత్వం ఫ్రీ కాంటూర్ బైండింగ్ స్కీము తెచ్చి భూసారం కొట్టుకొని పోకుండా అపుచేయించవలెనని సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. దిన దినానికి రైతుపైన ఏవైతే taxes పడుతున్నాయో వాటిని తాను ఉత్పత్తి చేసే దానితో meet చేయలేక పోతున్నాడు. ఇంతకు పూర్వం మా తాలూకాలలో ఖాల్సా గ్రామాలలో భూమిశిస్తు 7 అణాల్లు

మొదలుకొని ఒక రూపాయివరకు ఉండినది. ఇప్పుడు జాగీర్ abolition అయిన తరువాత ఒక రూపాయి మొదలుకొని 2 రూపాయలవరకు భూమి శిస్తు వేస్తూ ఉన్నారు. Local cess యింతకు పూర్వం ఒక్క అణా ఉండేది. ఇప్పుడు రెండు అణాలు అయింది. ఇక ముందు దానిని 30 పైసలవరకు తీసుకువెడుతున్నారు. Commercial crops పైన కూడ టాక్సులు ఉండడంవల్ల రైతు ఏదైతే ఉత్పత్తి చేస్తున్నాడో దానితో ఈ ఖర్చులు meet చేయలేకుండా ఉన్నాడు. ధరలు హెచ్చయి పోతున్నాయి. ఎరువులు కొనాలన్నా, డీసెల్ ఆయిల్ తీసుకోవాలన్నా ధరలు హెచ్చయిపోతున్నాయి. వాటిమీద గవర్నమెంటు ఎక్కువ టాక్సులు వేసింది. ధాన్యంధర పెరిగిపోతున్నదని దేశం నలుమూలలనుంచి ఎన్నో నినాదాలు వస్తూవుంటాయి రైతులు నిరుత్సాహపడి profession వదిలేటందుకు సిద్ధపడుతున్నారు. వ్యవసాయం వదిలి బడిపంతులు ఉద్యోగం దొరికితే బాగుండును అనే భావన ప్రజలలో, రైతులలో వస్తున్నది. గవర్నమెంటు తగు జాగ్రత్త తీసుకొని fertilisers ధరలు, డీసెల్ ఆయిల్ ధరలు పరిశీలించి వాటి ధర పెరిగిపోకుండా గవర్నమెంటు తగు సదుపాయం చేసి power supply చేయకపోయినట్లయితే దేశానికి ఎక్కువ ప్రమాదం రావచ్చు.

Compulsory primary education పథకాన్ని గ్రామాలలో తీసుకు వచ్చారు. అందులో mid-day meals scheme కూడ ఉన్నది. ఒక్కొక్క బ్లాక్‌కు 900 మొదలుకొని 1100 వరకు డబ్బు కేటాయించినారు. 1100 రూపాయలు 10 గ్రామాలలో mid-day meals పెడితే ఒక్క నెలకు మాత్రమే సరిపోతుంది. ఈ స్కీము utter failure అవుతుంది. వచ్చే budget లో mid-day meals scheme కొరకు ఎక్కువ డబ్బు కేటాయిస్తేనే ఈ scheme successful అవుతుంది అని ప్లానింగ్ మంత్రి గారితో నేను సవినయంగా మనవి చేసుకుంటున్నాను. భాషారాష్ట్రాలు ఏర్పాటైన తరువాత తమ తమ భాషాలలోనే medium of education ఉండాలని నలుమూలల నుంచి విజ్ఞప్తులు వస్తున్నాయి. కాని ఆ నాయకులు, భాషా రాష్ట్రాల విధానం కావాలని అన్నవాళ్ళు, M. P. లు గాని M. L. A. లు గాని, ముఖ్య నాయకులు తమ పిల్లలను మాత్రం convent లోనో, Little Flower లోనో, ఎక్కడైతే ఇంగ్లీషు medium ఉన్నదో అక్కడ చదివించేందుకు సిఫార్సుల ద్వారా, లంచాల ద్వారా, queue system ద్వారా ప్రయత్నం చేసి చేరుస్తున్నారు. ఇంకొకవైపు దేశంకొరకు మాత్రమే భాషా రాష్ట్రాలు కావాలని, తమ భాషలలోనే Junior basic, Senior basic, schools స్థాపించాలని చెబుతున్నారు. మానవునికి ఎక్కువ ప్రేమ తమ సంతానంపైనే ఉంటుంది. తమ పిల్లలు అభివృద్ధి చెందాలని ఉంటుంది. తమ పిల్లల కొరకు ఇంగ్లీషు medium, దేశం పిల్లలకు దేశభాషలో విద్య యిప్పించేందుకు ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అది అంత సమంజసం కాదు అని మనవి చేస్తున్నాను. నేను మా Education Minister గారితో మనవి చేసుకుంటున్నాను. దీని విషయంలో కమిటి వేసి లోటు ఎక్కడ ఉన్నది? ఏ విధమైన విద్య కావాలనే విషయం పరిశీలన చేయాలి. లేకపోతే యిది చాల ప్రమాదాలకు దారి తీస్తుంది.

ఈ సందర్భములో నానియోజకవర్గములోని, మైనర్ యిర్రిగేషన్ సౌకర్యాల గూర్చి గూడా కొన్ని విషయములు చెప్పదలచుకున్నాను.

మా నియోజకవర్గములలో 70 కుంటలకు బ్రీచ్ అయినవి. వాటిని మరమ్మతు చేయుటకు యింతవరకు ఎటువంటి ప్రయత్నము ప్రభుత్వము గైకొనలేదు. అంతేగాక, యింతకుముందు వున్నవాటి నీటిప్రమాణపు ఎత్తును తగ్గించినారు. అందువలన తక్కువనీరు అందులో నిలుచుట, తక్కువ భూములకు నీటి పారుదల జరుగుట, తక్కువ పంట పండుట జరుగుతున్నది. దీనిని ప్రభుత్వం వెంటనే పరిశీలించి పూర్వం వున్న నీటి ప్రమాణమునకు వాటి ఎత్తుపెంచే ప్రయత్నాలు చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. జిల్లా పరిషత్తులు పంచాయితీ సమితులు ఏర్పడిన తరువాత మైనర్ ఇర్రిగేషన్ కార్యక్రమమంతయు వాటికే అప్పగించినారు. అంతవరకు బాగుగానే వున్నది, ఆ కార్యక్రమములు సాగించుటకు కావలసిన ఫండ్సు మాత్రం వారికి సకాలములో యివ్వడంలేదు. అందువలన వారు ఏ పనులు చేయడానికి అవకాశములేకుండా వున్నది. ప్రజలలో పనులేమీ జరుగుటలేదనే అసంతృప్తి ప్రబలుతున్నది. పూర్వపు విధానమే బాగున్నదని వారు అభిప్రాయపడుతున్నారు. ఇర్రిగేషన్ శాఖామాత్యులు యీ విషయాన్ని దృష్టిలోకి తీసుకొనవలసిందిగా కోరుతున్నాను. సకాలములో యీ కార్యక్రమాలు కొనసాగించుటకు వాటికి అవసరమైన ఫండ్సు వెంటనే యిచ్చే ఏర్పాటు చేయవలసిందిగా మంత్రిగారికి మరొకసారి మనవిజేస్తున్నాను.

రైతులకు యిచ్చే తక్కావీ ఋణములగూర్చి ఒక విషయం యీ సందర్భములో మనవిజేస్తాను. ప్రస్తుతము అనుసరింపబడుతున్న విధానములో ఎన్నో చిక్కులు కనబడుతున్నవి. దాదాపు మూడు లక్షల రూపాయలు తక్కావీ ఋణములుగా యిచ్చుటకు మన ప్రణాళికలో అవకాశమున్నది. కాని వారికి యిచ్చుటలో మాత్రము ఎన్నో చిక్కులు తలెత్తుతున్నవి. ప్రస్తుతము అమలులో వున్న విధానము వలన అవి సంభవిస్తున్నాయనుకుంటున్నాను. పూర్వమువున్న విధానమే దీనికి చాలా అనువుగా వున్నది. ప్రభుత్వము దీనిని గూడ వెంటనే పరిశీలించి పూర్వపు విధానమును తిరిగి అమలులోనికి తీసుకువచ్చుటకు ప్రయత్నించెదరని ఆశిస్తూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

* శ్రీ వి. వెంకట కృష్ణారెడ్డి (నందికొట్కూరు):— అధ్యక్షా, ఆర్థిక శాఖా మాత్యులు మనముందు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటులో పన్నులు హెచ్చించే సూచనలుండడం చాలా విచారించవలసిన విషయం.

ఈ సందర్భములో నానియోజకవర్గములో కొన్ని అత్యావశ్యకమైన విషయములనుగూర్చి తమద్వారా ప్రభుత్వమునకు మనవిజేయదలచుకున్నాను. మా నియోజకవర్గములో శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు వుంది. ముఖ్య మంత్రిగారు యీ ప్రాజెక్టు విషయములో ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నారు. అందుకు మా అభినందనలు వారికి అర్పిస్తున్నాను. ఈ ప్రాజెక్టు మన ఒక్క రాష్ట్రానికే గాక, మొత్తం దేశానికే చాలా ఉపయోగకరమైనటువంటిది. అయితే యీ ప్రాజెక్టు నిర్మాణమువల్ల మా నియోజకవర్గములో 30, 40 గ్రామాలకు నష్టం వాటిల్లుతుంది. కనుక ప్రభుత్వం ఆ గ్రామవాసులకు నష్టపరిహారం యివ్వడమే గాక, వారికి అత్యవసరమైన గృహవసతి, యితర సౌకర్యాలు కూడా కలుగ జేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. మా నియోజకవర్గములో వరదరాజు ప్రాజెక్టు

వున్నది. ఇది కూడా చాలా ఉపయోగకరమైనది, అత్యావశ్యకమైనది. ఎన్నికలకుముందు దానికి శంకుస్థాపన జరిగిన విషయం ప్రభుత్వానికి తెలుసు. బడ్జెటులో దాని నిర్మాణమునకగు డబ్బును కేటాయించి వెంటనే పని మొదలు పెట్టవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. ఇంతకుముందు రావులచెరువు ప్రాంతములోని భూమిని రిక్లెయిమ్‌చేసి భూమిలేని పేదలకు వాయిదాలపద్ధతిపై యిచ్చివేసినారు. అదే ప్రాంతములో నల్లవాగు చెరువు కూడ వుంది. అక్కడ కూడ భూమిని రిక్లెయిమ్‌చేసి, భూమిలేనిపేదలకు యిస్తే బాగుంటుంది. ప్రభుత్వం యీ విషయాన్ని దృష్టిలోనికి తీసుకొనవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరాకు సంబంధించినంతవరకు, నా నియోజకవర్గము చాలా నిర్లక్ష్యము చేయబడినదని తెలుపుటకు చాలా విచారించుచున్నాను. నా నియోజకవర్గములోని కొన్ని గ్రామములలో కాంగ్రెసుకు ఓట్లు యివ్వలేదనే నెపముతో కొన్ని కార్యక్రమములు నిలుపుదలచేయబడినవి. కె. సి. కెనాల్ నుండి తీసుకు రావడానికి అవకాశమున్నప్పటికి కూడ రెండు సంవత్సరముల నుండి నా నియోజకవర్గములోని కార్యక్రమములు అశ్రద్ధచేయబడుతున్నవి. ఇప్పటికైనా అక్కడి ప్రజల అవసరమును గ్రహించవలసిందిగా ప్రభుత్వమును కోరుతున్నాను.

భూమితనఖాపై రైతులకు అప్పులిచ్చుటలో అనేకసాధకబాధకాలున్నాయి. 'ఇరవై సంవత్సరాలు' అని యీ రూల్సులో పొందుపరిచారు. అది చాలా కష్టసాధ్యమైన విషయం. కనుక రైతులకు అందుబాటులోవుండే విధముగా రూల్సును తిరిగి రూపొందించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

బావులను త్రవ్వుకొనడానికి సబ్సిడీల నిస్తున్నారు. కొంతమంది వాయిదా మిగిలిన తరువాత కూడ బావులను త్రవ్వించుకొనడమైనది. ఆర్థికమైన విషయాల దృష్ట్యా వారు సకాలములో త్రవ్వించుకొన లేకపోయినారు. అటువంటి వాటిని ప్రభుత్వం సబ్సిడీగా భావించకుండా అప్పు యిచ్చిన విధముగా తిరిగి వసూలు చేస్తున్నారు. వాటిని ఋణములుగా గాకుండా సబ్సిడీగానే ట్రీట్‌చేసి వారినుండి వసూలు చేయకుండా చేయవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నారు.

ఎన్నికల ప్రచారములో జరిగిన అవినీతిని గూర్చి చాలామంది సభ్యులు చెప్పారు. నేను ఆ విషయములను యిప్పుడు ప్రస్తావించదలచు కొనడంలేదు. జిల్లా పరిషత్తులు, సమితులు వాటి యిష్టానుసారముగా అవి ప్రవర్తించాయి. అది ఎవరూ కాదనలేదు. అయితే ముఖ్యమంత్రిగారు తమ ప్రసంగములో నిష్పాక్షికముగా పరిపాలన జరుపుతామని వాగ్దానమిచ్చుటచే ఆ విషయములలో నికి యిప్పుడు నేను పోదలచుకొనటం లేదు.

నందికొట్కూరు తాలూకాకు సంబంధించిన విషయములన్నియు ముఖ్య మంత్రిగారికి, అధ్యక్షులయిన తమకు బాగా తెలుసు. ఆ ప్రాంతపు ప్రజా సౌకర్యములను గుర్తించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. నా నియోజకవర్గములో రవాణా సౌకర్యములు ఏమీ బాగాలేవు. నందికొట్కూరు నుండి పైపాలకు పోయే రోడ్డు చాలా అధ్వాన్నమైన పరిస్థితిలో వున్నది. జిల్లా పరిషత్తు

ప్రెసిడెంటుగా వున్నప్పుడు మీరు చూచియేవున్నారు. రెండు బస్సులు ఆ రోడ్డుపై వున్నప్పటికి రోడ్డు పరిస్థితి మాత్రం యిప్పటికీ ఎంతో అధ్వాన్నమైన పరిస్థితిలో వున్నది. ప్రభుత్వం యిప్పటికైనా యీ విషయాన్ని గుర్తించి నా నియోజక వర్గములో రవాణా సౌకర్యములు ఎక్కువ చేయుటకు ప్రయత్నించ వలసిందిగా మరొకసారి కోరుతూ, నాకీ అవకాశమునిచ్చిన తమకు నా ధన్యవాదములు తెలుపుకొంటూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

* *V. Ramaswami Reddy (Punganur)*:—While completely agreeing with the budget proposals put in by the Finance Minister, may I beg to bring the following to the consideration of the hon. Ministers concerned?

Mr. Speaker, Sir the jeeps for officers are very expensive; jeeps to the level of the Taluks and at the District level are all right, but jeeps here at the State level are costing very heavily. The way they are being used-and then the drivers have got to be kept up-is said to be very expensive and it is but fair that the jeeps have got to be removed if the Government thinks it fit and we may give the officers concerned a car allowance which we had been doing earlier. We have been watching, Sir, when the jeep goes to a particular shop for repairs, the repair bills have been very expensive and the amount they have been charging is probably double or treble when compared to the other companies outside.

I come from Chittoor district and I feel it is but fair that all districts should have equal distribution of all finances; nothing very much is being done in Chittoor District. Chittoor district is an upland country where there are not many wells and it is no good deepening the wells because there is not much of sub-soil water. I request the hon. Ministers concerned to keep a small survey party of overseers who would go round the district to improve the tanks, for betterment of these tanks and to repair these tanks and tell us how best they could improve the resources of these tanks in these districts. To improve these tanks and improve these resources we expect them to stay probably a month in each taluk and give suggestions how best to repair them-not that they have got to stay there permanently in every district but a party coming to a district could finalise and finish all these items of work in probably 6 months or one year when they could go to the neighbouring districts.

There are rivulets or small brooklets flowing in our upland district; it is but fair they should have many more anicuts to improve the sub-soil water in our districts. It must be a regular idea of the Government not to let these rivulets flow into the sea. There must be anicuts at least for every 10 to 20 miles so that the sub-soil water may improve and this water might be taken to the nearby tanks; not that new tanks should be built in, but we have many small tanks and they have got to be improved because rainfall is so meagre and the resources are very little.

Sir, we had lots of trouble going about the forest areas during the elections. Most of these forest boundries have been out up just behind the houses of the villagers with the result that they are finding it very difficult even to maintain a few cattle in the villages. Especially during

our election tours we had lots of complaints from these people and it is but fair at least a mile should be let off from every village when the forest boundaries are cut up.

Regarding Prohibition, the special staff that have been entrusted with the work, i. e., the prohibition staff that have come into existence of late are much worse; it was better in the hands of the Police and this special prohibition staff are in hand-and-glove with the people who are manufacturing arrack. So it is better to put it back in the hands of the Police.

Electricity, it is true, we have been given here and there and it has been extending very fast, but the electricity we are getting now is so meagre that we are not getting the regular voltage and that most of the motors are being burnt up. It is not a help or a support that the government are giving to these villages to pump up water, but it looks as though it is a menace for us because in this low voltage when the motors are switched down and are not looked after for sometime they easily get burnt. It is no good giving the current; you have got to see that voltage is kept up, otherwise the ryots or the agriculturists will get a heavy loss due to the motors getting burnt up.

Now, Sir, the village officers and the school-masters have specially got to be looked after; they play a very important role and even for our future I think it is best we give a soft corner for them and improve their emoluments.

Then, most of the hospitals, I know, have very little stock of medicines. We keep a big staff but the medicines are very meagre. Allopathic hospitals are much worse. They are given about Rs. 200 to 300 a year and the doctor is paid very heavily; the doctors' bills and the other bills are heavy while the medicines we get are very little and they do not suffice for the hospital. This is the main thing that has got to be looked into because hospitals are very few now and we wish we have more hospitals but as our Chief Minister had been telling us yesterday, the doctors are few and therefore the hospitals cannot be increased. We request that at least the hospitals we have at present are given medicines that are suitable for the area and would suffice for the year. I request that this item relating to hospitals be done early.

I thank you very much, Sir, for the time given and I hope that these things would be looked into by the hon. Ministers concerned.

(*Sri P. Siviah in the Chair*):

*శ్రీ టి. చెంచయ్య (సంతనూతలపాడు):—అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన శ్రీ బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు బడ్జెటును ప్రవేశపెట్టడంలో సామాన్యమైన ప్రజానీకమును ప్రోత్సాహ పరచేటట్లుగా లేదని నేను అభిప్రాయ పడుతున్నాను. ఏమంటె ఏ బడ్జెటు అయినా మామూలు ప్రజానీకానికి ప్రోత్సాహకరంగా ఉందో లేదో ముందుగానే అగుపడుతుంది. ఒంగోలు తాలూకాలో సంతనూతలపాడు నియోజకవర్గంలో స్వతంత్రం వచ్చిన 14 సంవత్సరాల తరువాత కూడా పాత వ్యవసాయ పద్ధతులనే రైతులు కొనసాగిస్తున్నారు. అక్కడ మోట బావుల వ్యవసాయం జరుగుతోంది. మొటలను తోలుకుంటూ మొత్తం కుటుంబం ఇంకా పది మంది కూలిలను పెట్టి పనిచేయించచతే మూడు నాలుగు

బస్తాలు పండించడం చాల కష్టంగా ఉంది. ఆ వ్యవసాయ పద్ధతులను మార్చాలంటె అక్కడ ఎలక్ట్రిసిటి అవసరం. అది వెనుకబడిన ప్రాంతం. వర్జీనియా పొగాకు పండే ప్రాంతం కాదు. అందువల్ల దాదాపు నలభై, యాభై గ్రామాలలో ఎలక్ట్రిసిటీ అవసరం. ఆ విధమైన-పద్ధతులలో వ్యవసాయం మారినప్పుడే అక్కడ రైతాంగానికి కొంత ఉత్సాహకరంగా ఉంటుంది కనుక దానిని కూడా ఆలోచిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. మా జిల్లా మొత్తము మీద 10 వేల బేరెన్నువున్నవి. 80 వేల మంది కార్మికులు పని చేస్తున్నారు. ప్రతి సంవత్సరము 3 మాసలు సీజన్ల వారీగా పని చేస్తారు, భూస్వాములు ఒక సంవత్సరము వున్న ముఠాను ఇంకొక సంవత్సరము వుంచకుండా మారుస్తూ పని గ్యారంటీ లేకుండా చేస్తున్నారు. ఇలా చేయడమువల్ల ప్రక్క గ్రామాలకు ఈ కార్మికులు పనికొరకు వెళ్లడము జరుగుతోంది. వారు ఎక్కడయితే పని చేస్తూవుంటారో ఆ భూస్వామిదగ్గరే, ఆ రైతుదగ్గరే గ్యారంటీగా పని చేసేవిధముగా ఏర్పాటు చేస్తేమంచిది. ఇక బంజరు భూములసమస్య: 2½ ఎకరాలు పల్లపు భూమి అయితేను, 5 ఎకరాలు మెట్ట భూమి అయితేను ఒక్కొక్క కుటుంబానికి ఇస్తామని చెప్పారు. ఇవాళ ఒంగోలు తాలూకా కనపర్తి పంచాయితీ ఆయకట్టులో 1100 ఎకరముల బంజరు భూమివుంది. ఆ భూమిని చీరాలలో రంగుల వ్యాపారము చేసుకొనే ద్రాక్షవరపు చంద్రమౌళిగారికి 34 సంవత్సరముల లీజుకు ఇచ్చారు. ఇదివరకు 2, 3 దఫాలు ఆ లీజను కొట్టివేశారు. తరువాత మరల లీజుకు ఇచ్చారు. తహసీలుదారును, కలెక్టరుగారిని మేము వెళ్లి అడిగితే individual cultivation కు పిటిషన్సు పెట్టుకొంటే ఇస్తామని చెప్పారు. పదివందల మంది పేద ప్రజలము పిటిషన్సు పెట్టుకొన్నాము. దానికి మరల రెవెన్యూబోర్డు స్టే ఇవ్వడం జరిగింది. ఉన్నవారికే ఈ భూములు దక్కుతున్నవి. అలాగే చీమకుర్తి గ్రామములో దాదాపు 2 వేల ఎకరాలు బంజరు భూమి అడవికి దాపుగా వుంది. పేద ప్రజలు పిటిషన్సు పెట్టుకొన్నప్పటికి ఆ గ్రామములో వున్న కరణము సర్వే నంబర్సు ఇవ్వరు. అక్కడున్న ఇద్దరు ముగ్గురు భూస్వాములు ఒక వెయ్యి ఎకరాలను సేద్యము చేసుకుంటూ తమ పశువులను మేపుకొనడం జరుగుతోంది. భూసంస్కరణలవల్ల భూమి మిగులుతుందని ప్రభుత్వమూ అనుకోలేదు. మేముకూడ అనుకోలేదు. కాని కనీసము ప్రభుత్వము దగ్గరవున్న బంజరు భూములను అయినా పేద కార్మికులకు ఇచ్చి ఆహార సమస్యను పరిష్కారము చేయడానికి వీలయిన పద్ధతులు పరిపాలక వర్గము ఆలోచించడము లేదని మా అభిప్రాయము. బాపట్ల, ఒంగోలు తాలూకా ప్రాంతాలలో నీళ్ల వోతవల్ల కూరగాయలు పెంచుకుంటూ అక్కడి ప్రజలు జీవిస్తున్నారు. వారికి 365 రోజులూ సూపర్ కావాలి. జిల్లాపరిషత్తులు అందరు రైతులకు ఇచ్చినపుడే వీరికికూడ సూపర్‌ను ఇవ్వడం జరుగుతోంది. మిగిలిన టైములో సరియైన కోటా వీరికి అందకపోవడంవల్ల వారు పండించుకొనే కూరగాయలకు చాల నష్టము కల్గుతూ పస్తులు వుండవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడుతున్నది. రాజకీయ పక్షపాతము లేకుండా అందరికి అందుబాటులో వుండే విధముగా ఈ ఎరువులను

పంచాలని నా మనవి ఇళ్ల స్థలాలకొరకు మాతాలూకాలో 15 సం॥నుంచి తిరిగి వేసారి పోయినవారు చాలమంది వున్నారు. గుండ్లకమ్మ, ముదిగొండి నదులున్నవి. ఆ నదులలో పెద్ద ప్రవాహము వచ్చినపుడు రాచవారిపాలెం మున్నగు పల్లెలు కొట్టుకుని పోయే పరిస్థితి ఏర్పడుతోంది. మంత్రులు వచ్చి చూశారు. మెరక స్థలము వీరికి ఇవ్వాలని 10 సంవత్సరములనుంచి ప్రయత్నము జరుగుతోంది. ప్రతి ఎన్నికల సమయములోను రైతాంగముతో వారి భూములు sanction చేయము అని చెపుతున్నారు. ఇళ్ల స్థలాలు ఖాయము అని హరిజనులకు, వ్యవసాయ కార్మికులకు ఇంకొకవైపున చెపుతున్నారు. 5 ముఠాలు పోకుండా కాపాడుకొంటూ మొత్తము ఓట్లు సంపాదించుకోడానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నారు. 10, 15 వందలు ఖర్చుపెట్టి కొని 10 సంవత్సరాల నుంచి తిరుగుతున్నా 2, 3 ఎకరాలయినా sanction చేయలేని పరిస్థితి ఏర్పడినది. అలాగే కరువది గ్రామము వుంది. 10, 12 సంవత్సరాల నుంచి ఆఫీసర్ల చుట్టూ తిరిగి వేసారి పోయిన పరిస్థితులున్నవి. ఒక్కొక్క కుటుంబములో ముగ్గురు, నలుగురు అన్నదమ్ములు కాపురం చేయవలసి వుంటూ వుంటుంది. అక్కడే వంటగది, అక్కడే పశువుల కట్టుకొనడము అలాంటి జైలు జీవితాన్ని ప్రజలు అనుభవిస్తూ కష్టాలు పడుతున్నారు. ఈవిషయాన్ని మంత్రిగారు ఆలోచించాలని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ వై. సి. వీరభద్రగౌడు (ఎమిగనూర్):—అధ్యక్షా, ఇదివరలో గవర్నరుగారి ప్రసంగములో ప్రతిపక్ష సభ్యులేగాక అధికార సభ్యులుకూడ ఎన్నికలలో మద్యము విరివిగా ఉపయోగించారని చెప్పారు. దీనినిబట్టి చూస్తే మద్యపాన నిషేధం జయప్రదముగా అమలు జరగలేదనేది స్పష్టము కాబట్టి దానిని వెంటనే రద్దుచేసినట్లయితే ప్రభుత్వానికి 10 కోట్లవరకు మిగలవచ్చు. అంతమటుకు అయినా ప్రజలమీద పన్నులభారం తగ్గుతుందని చెప్పవచ్చు. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు ఏరియాలో బెటర్‌మెంట్ టాక్స్ వసూలు చేయబోతున్నట్లు తెలుస్తున్నది. ఒక ఎకరం భూమిని సాగుచేయాలంటే 6, 7 వందల రూపాయ లవుతుంది. కనుక దానిని కనీసం అయిదు సంవత్సరముల వరకైనా ఆపితే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. గూడూరు పింగాణి ఫ్యాక్టరీలో ప్రతి సంవత్సరం లాభం ఎందుకు తగ్గిపోతున్నదో తెలియటం లేదు. 1957–58 సంవత్సరంలో 1,46,127 రూపాయలు వుంటే 1958–59 లో 1,16,102 రూ.లు 1959–60 లో 1,00,552 రు లు. వచ్చింది. ఈ లెక్కలవల్ల ఫ్యాక్టరి సరిగా పనిచేయటం లేదనిపిస్తున్నది. పెట్టుబడి పెట్టినడబ్బు వృథా అనిపిస్తున్నది. అందువల్ల ప్రభుత్వం వ్యాపారసంస్థ లన్నింటిని జాయింట్ స్టాక్ కంపెనీలుగా మార్చటం మిక్కిలి అవసరం. అప్పుడే ఆ సంస్థలు బాగుపడతాయి. నిన్న కౌన్సిల్‌లో ముఖ్యమంత్రిగారు సమాధానం ఇస్తూ రాయలసీమకు విద్యుచ్ఛక్తి వ్యాప్తి ముఖ్యావసరం అన్నారు. దానికి వారిని నేను అభినందిస్తున్నాను. ఆచరణలో యింకా విద్యుచ్ఛక్తి వ్యాప్తి కావటంలేదు. ఈ సంవత్సరం బడ్జెటులో కర్నూలు జిల్లాకు 1,40,000 రూపాయలు మాత్రమే కేటాయించారు. ఈ మొత్తం ఒక గ్రామానికి కూడా చాలదు. ఈ విధంగా కేటాయిస్తే

కర్నూలు జిల్లాలో వున్న వేయిగ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేయటానికి వేయి సంవత్సరాలు పడుతుంది. మద్రాసులో ప్రతిసంవత్సరము 300 గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి చేయబోతున్నారని తెలుస్తున్నది. అంత త్వరితంగాను మన ఆంధ్రరాష్ట్రంలో కూడా ముందుకు పోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. రష్యా ప్రభుత్వం 1,50,000 టన్నుల పొగాకును కొనబోతున్నట్లు తెలుస్తున్నది. ఆ అమ్మకం వ్యాపారస్థులద్వారా జరగటంవల్ల ఆ లాభాలు వ్యాపారస్థులకే అందుతున్నాయిగాని రైతులకు అందటంలేదు. అందువల్ల export permits రైతులకే ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. అలాంటివి పంట వేయబోయెముందే fix చేస్తే మంచిదని అభిప్రాయపడుతున్నాను.

సుప్రీంకోర్టు తీర్పువల్ల గ్రామోద్యోగులకు వంశపారంపర్య హక్కులు తీసివేశారు. అది చాలా అన్యాయం. వారిపై సానుభూతి చూపాలని కోరుతూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ పేట బాపయ్య (తిరువూరు) :—అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన ఈ బడ్జెటును ఆమోదిస్తూ ఈ సందర్భంలో కొన్ని విషయాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురాదలచుకున్నాను. అన్నిరాష్ట్రాలలో కంటే మన రాష్ట్రంలో ముందుగా పంచాయతీ రాజ్యాన్ని ఏర్పాటు చేశాము. ఇతర రాష్ట్రాలు మన రాష్ట్రాన్ని ఆదర్శంగా తీసుకొంటున్నాయి. మన ప్రధానమంత్రిగారు ఎక్కడ మాట్లాడినా మనం ఏర్పాటుచేసుకొన్న ఈ పంచాయతీరాజ్యాన్ని మెచ్చు కొంటున్నారు. గ్రామాలలోని ప్రజలు కూడ ఈ పంచాయితీ రాజ్యస్థాపన విషయంలో ఎంతో ఉత్సాహంగా వుంటున్నారు. మొన్న 23, 24, 25 తేదీలలో తిరువూరు పంచాయతీ తరఫున ప్రణాళిక మేళా ఉత్సవాలు బిందిరాల పాడు గ్రామంలో ఏర్పాటుచేయబడినవి. అక్కడకు నేను కూడ వెళ్ళాను. రైతులందరు ఆ మేళాలో ఎంతో ఉత్సాహంగా పాల్గొన్నారు. అచ్చట ఏర్పాటుచేసిన పశుప్రదర్శనకు చుట్టుప్రక్కల గ్రామములలోని వారెందరో తమ తమ పశువులను తీసుకుని వచ్చినారు. అక్కడ జరిగిన అభివృద్ధి పనులన్నింటిని ఎంతో ఉత్సాహంగా చూశారు. సంతోషించినారు. యింత అభివృద్ధివున్నా ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన కొన్ని విధానాలను మార్పించవలసినదిగా కోరుట తప్పులే కాదు. ఇదివరకు జిల్లాబోర్డులు maintain చేసిన రోడ్లను ఇప్పుడు పంచాయితీ సమితులకు అప్పగించారు. పంచాయితీ సమితులకు వచ్చే ఆదాయం తక్కువ. 10, 20 మైళ్ళ రోడ్లకు వీరికి అప్పగిస్తే వారికి వచ్చే ఆదాయం రిపేర్లు చేయటానికి సరిపోకుండా వుంది. ఆ రోడ్లను రిపేర్ చేసేశక్తి లేక అలాగే వుంచటంవల్ల R.T.D. బస్‌లు నడపలేకుండా వున్నాయి. అందువల్ల, కనీసం 10 మైళ్ళకు పైబడివున్న రోడ్లనైనా highways వారికి అప్పగించాలి.

భూమిలేని పేదవారికి వారి జనులకు బంజరుభూములను పంపిణీ చేయాలనే పాలసీని ప్రభుత్వం ఎప్పుడో నిర్ణయించుకొన్నది. కాని దానిని అమలుపరచటంలో చాలా జాప్యం జరుగుతున్నది. ఈ సంవత్సరమైనా అమలు జరిగేటట్లు చూడవలయునని ప్రభుత్వం special staff ను వేసి గ్రామములలోని బంజరులను సర్వే చేయించి స్వాధీనంలో వున్నవారికి పట్టాలు యిప్పించే,

స్వాధీనంలో లేని భూములు లేనివారికి ఇప్పించే ఏర్పాటు చేశారు. ఆ విధంగా ఏర్పాటు చేసిన తరువాత చాల ఉత్సాహకరంగా కార్యక్రమం జరుగుతున్న గ్రామములలో భూమి దాహము చాలా ఉన్నది. ఎక్కడికి వెళ్లినా, ఈ కార్యక్రమమునకు హరిజనులు బీదవారు అంతాకూడా చాల ఉత్సాహ పడుతున్నారు. ఈ పని కొంతవరకు జరిగింది. ఇంకా చాలా భాగము జరగవలసి ఉన్నది. మొన్న మొన్ననే, 1, 2 మాసాలనుంచి కొన్ని కొన్ని తాలూకాలలో గ్రామాలలో పని ప్రారంభించడం జరిగింది, కొన్ని గ్రామాలలో ఇంక జరగలేదు. ఈ పని ఇప్పుడు additional staff ను పెట్టి చేయిస్తున్నారు. వారి sanction ఈ మార్చితో రద్దు చేస్తున్నారని, ఆ తరువాత ఈ పని regular staff కే అప్పగిస్తారని వింటున్నాను. ఆ విధంగా మరల ఈ పనిని regular staff కు అప్పగించినట్లయితే, ఇన్ని సంవత్సరాలనుంచి ఈ పని ఏ విధంగా అయితే వెనుక బడి ఉన్నదో అదే విధంగానే మరల వెనుకబడి పోతుంది. కాబట్టి, ఈ పని పూర్తి అయ్యే వరకు అయినా ఈ additional staff ను అదే విధంగా యుంచి ఈ పని అంతా పూర్తి చేయించవలెనని నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

తరువాత, minor irrigation అనేది చాల ప్రాముఖ్యమైనటువంటిది. అదృష్ట వశాత్తు మొన్న ఎన్నికలలో మా విజయవాడ పార్లమెంటరి నియోజక వర్గమునకు, ప్రముఖ ఇంజనీరు అయిన డాక్టర్ కె. యల్. రావుగారు అభ్యర్థిగా ఉన్నారు. ఆ పార్లమెంటరీ నియోజక వర్గములో మా తిరువూరు నియోజక వర్గం కూడా ఒకటి కావడం చేత వారు మా నియోజకవర్గాన్ని అంత కూడ చూచారు. ఆ ప్రాంతము అంతా వారు చూచి అక్కడ కావలసినన్ని చిన్న చిన్న నీటి వనరులు ఉన్నాయని, వాటికి చాలా తక్కువ ఖర్చుతో 40 వేలు, 50 వేలు, లక్ష రూపాయల లోపు ఖర్చుతో dams కట్టి పనిచేసినట్లయితే ఎంతో భూమి అదనంగా సాగు చేయడానికి అవకాశం ఉన్నదని, ఇవన్ని కూడా నాగార్జున సాగర్ మాదిరి 10, 15 సంవత్సరాలు పట్టకుండా, పని ప్రారంభించిన సంవత్సరమే దాని ఫలితము రైతులకు దక్కుతుందని వారు అభిప్రాయపడి వెంటనే అటువంటి పనులు ప్రారంభిస్తే బాగుంటుందని అ విధంగా ప్రభుత్వానికి చెప్పి చేయించుతామని చెప్పినారు. కనుక, దీనికి ప్రత్యేకంగా ఒక Investigation Department శాంక్షన్ చేసి త్వరలో పనులు అయ్యేటట్లు చూడవలెనని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. ఇదివరకు మామూలు investigation staff P. W. D. లో ఉన్నదనుకోండి. కాని 2, 3 జిల్లాలకు ఒకే investigation staff అవటం వలన వారికి ఆయా జిల్లాలలో పనులన్నీ చూడడానికి అవకాశాలు లేకుండా ఉంటున్నది. కాబట్టి కొద్ది కొద్ది staff తోటి, అనగా 1, 2 తాలూకాలు కలిపి దాని కొక investigation staff చిన్నది వేసినట్లయితే, వారు వెంటనే ఈ ప్రాంతాన్ని చూచి estimates తయారుచేసి ప్రభుత్వానికి అందించడానికి వీలవుతుంది. అందు వల్ల ప్రభుత్వము ఈ విషయంలో ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకోవలెనని తమద్వారా కోరుతున్నాను. ఇటీవల minor irrigation చెరువులన్నీ కూడా పంచాయతీ సమితులకు అప్పగించారు. ఇదివరకు 200 ఎకరాల ఆయకట్టు లోపుగా ఉండేటటువంటి చెరువులన్నీ కూడాను minor irrigation క్రింద తీసుకుని, 200 ఎకరాలకు పైన ఆయకట్టు ఉన్నటువంటి చెరువులుకూడా P. W. D వారి స్వాధీనంలో

ఉంచేవారు. వాటిని P. W. D. వారు చూస్తూ ఉండేవారు, అయితే మావి జమీందారీ గ్రామాలు కావడం చేత, చాలా భాగం చెర్వులు minor irrigation క్రిందనే యుండిపోయినవి. అవన్నీ మొట్ట మొదట 50 ఎకరాలు, వంద ఎకరాల లోపు registered ఆయకట్టుగల చెరువులు. ఇప్పుడు అవి 400, 500 ఎకరాలు ఆయకట్టుగల చెరువులుగా మారిపోయినాయి. అవన్నీ కూడా minor irrigation అని చెప్పి Revenue Department క్రిందనే ఉండడంచేత, అవన్నీ కూడా ఇప్పుడు పంచాయితీ సమితులు ఈ చెరువులను maintain చేయడం చాలా కష్టము. వారిదగ్గర ఉన్న staff కూడా చాలా తక్కువ. కాబట్టి ఇప్పుడు 200 ఎకరాలపైన ఆయకట్టుగల చెరువులన్నీ కూడా P.W.D. వారికి స్వాధీనంచేసినట్లయితే, వారు వాటి repairs వగయిరాలు చూడగలుగుతారు. ఆ చెరువులు బాగుకావడానికి అవకాశం ఉంటుంది గనుక ఆవిధంగా ఆర్డర్లు ఇప్పించవలసినదిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

ముఖ్యంగా విద్యుచ్ఛక్తి విషయంలో రాయలసీమలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకొంటామని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు. అది చాల సంతోషమే. కాని, రాయలసీమకంటె వెనుకబడిన ప్రాంతాలు కూడా ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా మా తిరువూరు తాలూకా ఉన్నదంటె, అది కమ్మంమెట్టు జిల్లాకు border లో ఉన్నది. అది అటువైపున తెలంగాణాలో చేరలేదు. కాని తెలంగాణావలె నిజానికి అది చాలా వెనుకబడి ఉన్నది. అటువంటి ప్రాంతాలు ఇంకా ఉన్నాయి. కనుక అన్ని వెనుకబడిన ప్రాంతాలకు కూడా విద్యుచ్ఛక్తి కావలెను. ప్రజలు ప్రక్కన ఏ గ్రామానికి పోయినప్పటికీ అక్కడ మా గ్రామానికి విద్యుచ్ఛక్తి ఎప్పుడు వస్తుంది అని శాసనసభ్యులైన మమ్ములను ప్రతిచోట అడగడం జరుగుతున్నది. ముఖ్యంగా అటువంటి వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో విద్యుచ్ఛక్తి supply చేయాలి. విద్యుచ్ఛక్తి కావాలంటె, గ్రామాలలో lights పెట్టుకొని ఆనందిస్తామనే ఉద్దేశంతో రైతులు కోరడంలేదు. విద్యుచ్ఛక్తివల్ల వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేసుకోడానికి మెట్ట గ్రామాలల్లో అవకాశాలు ఉన్నాయి. ప్రక్కనఉండే గ్రామాలలో విద్యుచ్ఛక్తి వల్ల బావులలో మోటార్లు పెట్టుకొని ఇదివరకు కంటె వ్యవసాయం ఎంత సులభంగా ఎంత ఎక్కువగా అభివృద్ధి చేసుకొంటున్నారో వారు చూస్తున్నారు. కాబట్టి మాకు ఎప్పుడు విద్యుచ్ఛక్తి వస్తుందని అడుగుతున్నారు. విద్యుచ్ఛక్తి రైతులకు చాలా ముఖ్యమైనటువంటిది కాబట్టి ఆర్థిక శాఖామాత్యులు విద్యుచ్ఛక్తికి ఇంకా ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించి ముఖ్యంగా మెట్టప్రాంతాలలో దానిని supply చేయడానికి ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకోవలెనని తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తూ ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు తమకు అభినందనలు తెలుపుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ సి. బాలిరెడ్డి (పులివెందుల) :—అధ్యక్ష మహాశయా, ఈ బడ్జెటుపైన పెద్దలందరు కూడా మాట్లాడినారు. ఆర్థికశాఖామాత్యులువారి విద్యుక్త ధర్మమును సక్రమముగా నెరవేర్చి ఈ బడ్జెటును మాకు అప్పగించినందుకు సంతోషిస్తున్నాము. తరువాత ఈ సందర్భంలో రాయలసీమలో విద్యుచ్ఛక్తి

గురించి చాలా శ్రద్ధ తీసుకుంటామని ముఖ్యమంత్రిగారు Council లో చెప్పినందుకు చాలా సంతోషము. అయితే, ఇప్పుడు మనం దాదాపు మూడవ ప్రణాళికలో ఉన్నాము. అటువంటప్పుడు ఎంతవరకు మనము ఈ ప్రణాళికల ద్వారా ముందుకు పోయామని చూస్తే, నిజం చెప్పాలంటె, రాయలసీమలో ఒక తాలూకాలో మూడు గ్రామాలు కాదు, ఒక గ్రామానికి కూడా విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేసిన పాపాన పోలేదు. అందులో మా జిల్లా అయిన కడప జిల్లా రాయలసీమలో కట్టకడపట ఉన్నటువంటిది. ఇక విద్యుచ్ఛక్తిపైన ప్రభుత్వము కేటాయించిన మొత్తము చూస్తే, లక్షలు కాదు, వేలు కాదు నూర్లు మాత్రమే కేటాయించినట్లు తెలుస్తున్నది. ఇది చాలా శోచనీయమైన విషయము. విద్యుచ్ఛక్తి ఎక్కువ చేస్తాము, ఎక్కువ సరఫరా చేస్తామని చెప్పుతున్నారే గాని బడ్జెటులో allotment చూస్తే మాత్రం చాలా శోచనీయంగా ఉన్నది. అందరు కూడా ఈ జిల్లా అంతా చీకటిగానే ఉన్నది, ఇక్కడ దీపము వెలిగిస్తే బాగుంటుందని చెప్పేవారే గాని ఇంతవరకు ఒక దీపము కూడా వెలిగించిన పాపాన పోలేదు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో, అందులో ముఖ్యంగా పులివెందల తాలూకాలో కుంటలు లేవు, చెరువులు అంతకు లేవు. ఏదైనా ప్రాజెక్టువల్ల సదుపాయం కలుగుతుందా అంటె అది కూడా లేదు. ముఖ్యంగా అక్కడ కావలసింది ఒక విద్యుచ్ఛక్తి మాత్రమే. దానికొరకు మేము మొట్టమొదటి నుంచి చాలా ఆందోళన చేస్తున్నాము. మా విన్నపాన్ని ఆలకించి ఈ మూడవ ప్రణాళికలోనైన ఆ తాలూకాలో కొన్ని గ్రామాలకైన విద్యుచ్ఛక్తిని విస్తరింపజేస్తారని మీ ద్వారా విద్యుచ్ఛక్తి శాఖామాత్యులను, దానికి అవసరమయ్యే డబ్బు కేటాయిస్తారని ఆర్థిక మంత్రిగారిని ప్రార్థిస్తున్నాను. తరువాత well subsidies గురించి చెప్పే సందర్భంలో, మాకు ఏలాటి నీటి వనరులు లేవని ఇదివరకే విన్నవించుకొన్నాను. ముఖ్యంగా ఈ బావులవల్లనే కొద్దో గొప్పో తోటలు వేసుకొనడానికి, వాటివల్లనే రైతాంగం వ్యవసాయం చేసుకొనేదానికి, వీలుగా ఉంటుంది. బావులు త్రవ్వడానికిగాను ప్రభుత్వము 750 రూపాయలు ఇస్తున్నది. ఈ మొత్తముతోనె బావులు తయారు అవుతాయని బహుశా ప్రభుత్వము అనుకొంటున్నదేమో. అది పొరబాటు. ముఖ్యంగా మెట్ట ప్రాంతాలలో బావులు త్రవ్వాలంటే 5, 6 వేలు రూపాయలు పడుతుంది. అటువంటప్పుడు 750 రూపాయలు subsidy ఇస్తే ఏదో వాళ్లకు కొంచెము ప్రోత్సాహం చేసినట్లు అవుతుంది, కాదనలేదు. ఎలాంటి ఆధారంలేని గ్రామాలకు సబ్సిడీ యివ్వటమనేది చాల మంచిదే. కాని రెండు బ్లాక్స్ ఉండే తాలూకాకు ఈ సంవత్సరం 32 బావులకు మాత్రమే సబ్సిడీస్ యిచ్చామని చెప్పారు. ఇంతకుముందు మంత్రులందరూ పల్లెల్లకువచ్చి చెప్పారు. 10 ఎకరాలున్న ప్రతి రైతుకు ఒక బావి ఉండేట్లు సదుపాయాలు చేస్తామని చెప్పారు. అటువంటిది యిప్పుడు 32 బావులే యిస్తామన్నట్లు శోచనీయంగా ఉన్నది. ఎక్కువ బావులకు సబ్సిడీ యిచ్చి రైతాంగాన్ని ప్రోత్సహించాలని కోరుతున్నాను.

మాది ఎక్కువగా క్షామానికి గురిఅయ్యే ప్రాంతాలు. రెమిషన్ కావాలని భూమిపైన పన్నులు తీసివేయాలని మొట్టమొదటినుంచి ప్రభుత్వాన్ని ప్రార్థి

స్తున్నాము. జనవరిలో భూమిశిస్తు వసూలు చేస్తారు. కాని రెమిషన్ యిచ్చామని, జమాబంది అయిపోయిన తరువాత మే లోనో, జూన్ లోనో ఉత్తర్వులు వస్తున్నవి. అప్పటికి పన్నులు వసూలు అయిపోయి ఉంటాయి; వచ్చే సంవత్సరం పన్నులో తగ్గిస్తామని అంటారు. కాని జనవరి మాసానికే పంట పండేది లేనిది తేలిపోతుంది కనుక అప్పటికే విచారణచేసి రెమిషన్ యిచ్చేదిఉంటే జనవరిలోనే ప్రకటించితే రైతులకు యిబ్బంది లేకుండ ఉంటుంది.

స్మాల్ సేవింగ్స్ కూడ డబ్బు ఉన్నవారినుంచి వసూలుచేస్తే అభ్యంతరం లేదు. కాని ప్రతిసంవత్సరం కరువు కాటకాలను ఎదుర్కొంటూ బాధలకు గురిఅవు తూంటే అక్కడ స్మాల్ సేవింగ్స్ వసూలు చేయాలంటారు. రైతాంగాన్ని ఉద్యోగులు పీడిస్తున్నారు. చిన్న రైతులకు పనులుండి ఉద్యోగస్తులవద్దకుపోతే స్మాల్ సేవింగ్స్‌కు ఇవ్వాలంటారు. ఇది చాల దుర్భర పరిస్థితిగాఉన్నది. డబ్బులేనివారు స్మాల్ సేవింగ్స్‌కు డబ్బు యివ్వాలంటే చాల కష్టముగా ఉన్నది.

పరిషత్తుల గురించిచెప్పారు. నేనుకూడ ఒక పంచాయితీ బోర్డు ప్రెసిడెంటును, గ్రామములలో డబ్బు వసూలుచేయుట చాల కష్టముగా ఉంటూంది. కనీసం మూడు నాలుగు గ్రామములకైనా ఒక ఎగ్జిక్యుటీవ్ ఆఫీసరునో, బిల్-కలెక్టరునో వేసి ఇంటి పన్నులు వగైరా వసూలు చేయిస్తే బాగుంటుందని విన్నవించుకుంటూ నాకు యీ అవకాశం యిచ్చినందుకు వందనములర్పిస్తు విరమిస్తున్నాను,

*శ్రీ కొరటాల సత్యనారాయణ (రేపల్లె):—అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటు, వారి ప్రసంగం, కొంతవరకు పరిశీలించటానికి ప్రయత్నించాము, కొన్ని **observations**, అభిప్రాయాలు యివ్వడానికి ప్రయత్నిస్తాను. బడ్జెటులో లోటు దాదాపు రెవెన్యూ అకౌంటులో 2 కోట్ల పైచిలుకు, **Plan outlay** లో 10.63 కోట్ల మొత్తంలోటు ఉన్నదని రాబోయే నాలుగు సంవత్సరాలలో 45 కోట్ల రూపాయల పన్నులు వేయవలసి వస్తుందని చెప్పారు. ప్రభుత్వ ఆర్థికవిధానం ఇబ్బందులలో చిక్కులలో కూడి ఉన్నదని సామాన్యమైన పన్నుల విధానం తప్పదని అందరు స్వీకరించాలని వారుకోరారు. ఈ నాడు ప్రభుత్వం యొక్క ఆర్థిక పరిస్థితి బాగాలేదని చెబుతున్నారు. ప్రజల యొక్క ఆర్థిక పరిస్థితి కూడ ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రజల స్థితి గతులు, ముఖ్యంగా సంఘంలో అట్టడగున భూములు లేని వ్యవసాయ కార్మికుల స్థితిగతులు దిగ జారి పోతున్నాయి. రెండు ప్రణాళికలు అయి మూడవ ప్రణాళిక మొదటి సంవత్సరములో ఉన్నారు. వ్యవసాయ ఉత్పత్తిలో ప్రధాన భాగంలో శివ స్థానం వహించే వ్యవసాయ కార్మికుల స్థితిగతులు క్షీణించాయి. ధరల పెరుగుదలవల్ల, **indirect taxation** వల్ల వారికి ఆదాయం తగ్గి, జీవన వ్యయ ప్రమాణం హెచ్చిపోయింది. చేనేత కార్మికుల స్థితి గతులలో అభివృద్ధిలేదు. రిబేట్ 33 లక్షలు ప్లానులో **provide** చేస్తున్నప్పటికీ వారి పరిస్థితులు ఏవిధంగాను అభివృద్ధికి దారితీయుటలేదు. నూలు ధరలు సంవత్సర సంవత్సరానికి పెరుగుతున్నాయి. అప్పే విడుదల కావటంలేదు. రోజుకు 14 గంటలు, 16 గంటలు ఇంటిలో

పనిచేస్తున్నప్పటికీ కుటుంబానికి సంపాదన చాలక చాల బాధలు పడుతున్నారు. మధ్య తరగతి ప్రజలు పరిస్థితులు కూడ అటులనే ఉన్నవి. ప్రజల ఆర్థిక పరిస్థితి అభివృద్ధిచేయటానికి ఏవిధమైన చర్యలు తీసుకొనవలెనో ప్రభుత్వం తీవ్రంగా ఆలోచించాలి ఈనాడు ప్రభుత్వ యంత్రాంగం ఖర్చు ప్రతి సంవత్సరం పెరిగి పోతోంది. 1957-58 జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ పద్దుక్రింద సివిల్ సెక్రెటేరియట్‌కు 72 లక్షలు ఖర్చు అయితే 1962-63 సంవత్సరానికి రు. 134 లక్షలకు పెరిగింది. డిస్ట్రిక్టు అడ్మినిస్ట్రేషన్‌లో 1957-58 కి 90 లక్షలు ఖర్చు అయితే యీనాడు 185 లక్షలు, తాలూకా అడ్మినిస్ట్రేషన్‌కు రు. 1,70 లక్షలు అయితే యీనాడు రు. 3,52 లక్షలు ఖర్చు పెడుతున్నారు. హైదరాబాదు కేంద్రంలో సివిల్ సెక్రెటేరియట్ పద్దు నూటికి 80 వంతులు పెరుగుతోంది. ఇతర చోట్ల నూటికి 50, 60, 70 వరకు పెరుగుతోంది. ఈ పెరుగుదల తప్పనిసరా? సబబా? economise చేయటానికి అవకాశమున్నదా, లేదా, అనేది ప్రభుత్వం తీవ్రంగా పరిశీలన చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను.

Fisheries Department క్రింద salt subsidy కి రు. 55 వేలు యిచ్చారు. ఇది ఖర్చు పెట్టటానికి సిబ్బందికి రు. 30 వేలు ఖర్చు. అనగా వాస్తవానికి salt కు సబ్సిడీ—రు. 25 వేలు మాత్రమే Co-operative Department లో సెంట్రల్ బ్యాంకును కోఆపరేటివ్ సొసైటీలో bad debts రద్దు చేయటానికి గ్రాంట్సుగా రు. 16 లక్షలు యిస్తున్నారు. ఇది అవసరమా? ఎంతవరకు సబబు? ఈ విధంగా యంత్రాంగం మీద పెట్టే ఖర్చు economise చేయటానికి, minimise చేయటానికి అవకాశాలు ఉన్నవా, లేవా? అన్ని పక్షాలతో ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేసి పరిశీలించటమో, లేక మరొక రకంగా చేయుటమో, అనేది ఆలోచించి తప్పకుండ economise చేయుట అవసరమని మనవి చేస్తున్నాను. వ్యవసాయాభివృద్ధికి మంచి విత్తనాలు, ఎరువులు, తెగుళ్ళనివారణ-ఈ మూడు ముఖ్యమైన అంశములు. ప్లాను స్కీముక్రింద, రొటీన్ బడ్జెట్ పద్దుక్రింద కోటి రూపాయలు విత్తనాల అభివృద్ధికి విత్తనాల పంపకం కొరకు కేటాయించింది. మాగాణిప్రాంతాల్లో వరిపంట ప్రధానంగా తెగుళ్లకు గురై విపరీతంగా నష్టపడింది. ఎకరానికి 16, 20 బస్తాలు పండుతాయని రైతులు ఆశించిన భూములలో కోతలఖర్చులకు నాలుగు బస్తాలైన పండుతాయనే ఆశ లేకుండా ఉంది. తెగుళ్ల నివారణకు ప్రభుత్వం ఏవైనా మార్గాలు పరిశీలిస్తున్నదా అని అడుగుతున్నాను. తెగుళ్ల నివారణకు కోటి రూపాయలు బడ్జెటులో ప్రొవిజన్ చూపించి, దానిని ఖర్చుపెట్టకుండా వదలిపెట్టారు. ఈ సంవత్సరం ఆ పద్దుక్రింద ఏమీ కేటాయించలేదు. ప్లాను స్కీముక్రింద 6 లక్షలు కేటాయించారు. గత సంవత్సరం ప్రభుత్వం తెగుళ్ల నివారణకు 14 లక్షలు కేటాయించి, యీ సంవత్సరం ఆరు లక్షలే కేటాయించిందంటే, తెగుళ్ళు తగ్గిపోయాయని, తెగుళ్ళు పూర్తిగా నివారణ అయినవని ప్రభుత్వం భావిస్తున్నదా? తెగుళ్ల తీవ్రత గత సంవత్సరంకంటె అధికం అయినపుడు ప్రభుత్వం గత సంవత్సరంకంటె యీ సంవత్సరం ఎందుకు తక్కువ కేటాయించిందో నాకు అర్థం కావటంలేదు.

ఎరువుల సమస్య ముఖ్యమైన సమస్య. వ్యవసాయం అభివృద్ధికావాలంటే, సకాలంలో రైతులకు ఎరువులు సరఫరా చేయటం చాలా అవసరము. ఆంధ్రదేశానికి 3 కోట్లటన్నుల ఎరువులు అవసరమని, మూడు కోట్లటన్నులు కావాలని మన ప్రభుత్వం కేంద్రాన్ని కోరింది. కేంద్రం ఒక కోటి, 50 లక్షల టన్నులు మాత్రమే ఇస్తామన్నారు. కాని, ఇప్పటికి ఆంధ్రదేశానికి సరఫరా చేసిన ఎరువులు 67 వేల టన్నులు మాత్రమేనని చెబుతున్నారు. మన కవసరమైన ఎరువుల కోటా, కేంద్రంనుండి రాబట్టుకోంటేతప్ప ఆంధ్రదేశంలో వ్యవసాయాభివృద్ధి సాధ్యంకాదు. మనకు అధికంగా ఎరువుల కోటా రాబట్టుకోటానికి మన రాష్ట్రప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేయాలి. ఎరువుల పంపకం విషయంలో చాలా అక్రమాలు జరుగుతున్నట్లు చాలామంది శాసనసభ్యులు చెప్పారు. గుంటూరు జిల్లాలో ఎరువుల పంపకానికి సంబంధించి ఒక ప్రత్యేక సమస్య ఉన్నది. అది ఒక ప్రత్యేక స్వభావము కలిగి ఉన్నది. గుంటూరు జిల్లాలో సముద్రతీర ప్రాంతము — గరువు ప్రాంతము ఉన్నది. ఈ ప్రాంతంలో పేదరైతులు నిత్యము చేతిపోతపై ఆధారపడి 20 సెంట్లు, 25 సెంట్లు భూమి మాత్రమే సాగుచేయగలుగుతున్నారు. అదికూడ వారి స్వంతభూములుకావు. కౌలుతీసుకొని వారు భూములు సాగుచేస్తూ ఉంటారు. సంవత్సరంలో పది మాసాలు మూడు పంటలను యీ భూమిమీద పండిస్తారు. చేతిపోతమీద ఆధారపడి, రోజుకు 13 గంటలు, 14 గంటలు చాకిరీచేస్తేనే ఆ 20 సెంట్లు, 25 సెంట్లను నీళ్లు తడపడానికి సాధ్యం అవుతుంది. ఇలాంటి ప్రాంతంలో ఒక్క అమోనియమ్ తప్ప, ఇంకొక ఎరువు ఉపయోగపడదు. ఒక్క అమోనియమ్ మాత్రమే ఈ ప్రాంతంలో ఎరువుగా సహాయపడుతుంది. ఇది ఒక వృత్తిగా ఆధారపడి 20 సెంట్లు, 25 సెంట్లు భూమిమీద జీవిస్తున్న పేదప్రజానీకం దాదాపు యీ జిల్లాలో లక్షమంది ఉన్నారు. ఒంగోలు ప్రాంతంనుండి రేపల్లె ప్రాంతం వరకు, కోస్టల్ బెల్ట్ అంతాకూడా దాదాపు లక్షమంది జీవిస్తున్నారు. వీరిక్రింద దాదాపు పది, పదిహేనువేల ఎకరాలు ఉంటుంది. మామూలు వ్యవసాయ భూములకు ఎకరానికి 50 పౌనులు ఎరువులు ఇచ్చినట్లే యీ గరువు ప్రాంతానికి కూడా ఎకరానికి 50 పౌనులే ఇచ్చినట్లయితే ప్రయోజనంలేదు. ఆ రైతులకు ప్రత్యేకంగా (20, 25 సెంట్లు సాగుచేస్తున్న ఆ రైతులకు ప్రత్యేకంగా) రెండు బస్తాల ఎరువులైనా ఇవ్వాలి. వారికి సంవత్సరంలో పదిమాసాలు పంటలుంటాయి. మూడు పంటలు వారు వేయవలసి ఉంటుంది. కాబట్టి వారికి 2 బస్తాలు చొప్పున ఎరువులివ్వాలి. ఈ రైతాంగానికి కావలసిన ఎరువులు సరఫరా చేయకపోతే, వారి పరిస్థితి, బ్రతుకు దుర్భరము అవుతుంది. ఇది ఒక ప్రత్యేక సమస్యగా భావించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వము గుంటూరు జిల్లా పరిషత్‌కు ఇచ్చే కోటాలో యీ గరువు ప్రాంత రైతులకు అమోనియమ్ ప్రత్యేకంగా అదనంగా ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

ఫిషరీస్ మన రాష్ట్రానికి చాలా ముఖ్యమైనది. 600 మైళ్ళ సముద్రతీరం మన రాష్ట్రంలో ఉంది. మత్స్యపారిశ్రామికులుండే ప్రాంతం చాలా వెనుకబడిన ప్రాంతం. వారి సౌకర్యాల కొరకు, ట్రాన్స్‌పోర్ట్, వెహికిల్స్‌కొరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం గత సంవత్సరం బడ్జెట్‌లో కొంత ఎలాట్ చేసినా, రివైజ్డ్ ఎస్టిమేట్స్‌లో ఆ పద్దును వినియోగించకుండా వదలివేయటం జరిగింది. వాళ్లకి ట్రాన్స్‌పోర్ట్

ఫెసిలిటీస్‌కు రోడ్ల అభివృద్ధికి ఈ సంవత్సరం ఏమీ కేటాయించలేదు. వెనుకబడిన ప్రాంతంలో నివశిస్తున్న యీ మత్స్యపారిశ్రామికుల అభివృద్ధికై ప్రభుత్వము ఏమీ కృషిచేయకపోగా, వారిపైన ఒక లైసెన్సింగ్ సిస్టమ్ ప్రవేశపెట్టింది. వారి ఆదాయం అభివృద్ధి పొందించటానికి ప్రభుత్వం కృషిచేసి, అందులో కొంత పన్నుల రూపంలో వారినుండి డబ్బు కోరిఉంటే బాగుండేది. కాని వారి ఆదాయానికి, వారి అభివృద్ధికి ప్రభుత్వం చేసిందేమీ లేకపోగా, లైసెన్సింగ్ సిస్టమ్ ప్రవేశ పెట్టి, వారు ఉపయోగిస్తున్న ప్రతి వలకు పన్ను కట్టాలి; లైసెన్సు తీసుకోవాలి అని చెప్పటం సరైంది కాదు. ఈ లైసెన్సింగ్ సిస్టమ్ అమలు జరపటంవల్ల ఒక్కొక్క కుటుంబం సంవత్సరానికి సగటున 200 రు. పన్ను రూపంగా ప్రభుత్వానికి కట్టవలసి వస్తోంది. వీళ్ల సంపాదన అంతా కలిపి సంవత్సరానికి సగటున కుటుంబానికి 400 రు. ఆదాయంకూడా లేకపోయినప్పటికీ, యీ మత్స్యపారిశ్రామికులు యీనాడు సంవత్సరానికి 150, 200 రు. లు వారు ఉపయోగిస్తున్న వలలకు (లైసెన్సింగ్ సిస్టమ్‌వలన) ప్రభుత్వానికి కట్టవలసి వస్తున్నది. అది ఎంతవరకు సబబు అని నేను ప్రభుత్వాన్ని అడుగుతున్నాను. ఆ విషయం ప్రభుత్వం తిరిగి ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. ప్రభుత్వం అంతగా అవసరం అనుకొంటే, నామినల్‌గా అన్ని వలలకు కలిపి ఒక రూపాయో, రెండు రూపాయలో, ఐదు రూపాయలో తీసుకోవచ్చును. అంతేగాని పన్నులభారం వారిపైన విధించటం సరైనది కాదని మనవి చేస్తు న్నాను. వారికి ట్రాన్స్‌పోర్ట్ ఫెసిలిటీస్, డీప్ ఫిషింగ్‌ను అభివృద్ధి చేయ టానికి ప్రభుత్వం బడ్జెట్‌లో అదనంగా డబ్బు కేటాయించాలని కోరుతున్నాను.

పేదప్రజలకు సంబంధించిన ముఖ్యమైన సమస్య బంజరుభూముల పంపకం సమస్య. రాష్ట్రంలో మొత్తం 8 లక్షల ఎకరాల బంజరుభూమి పంపకం జరిగిందని చెబుతున్నారు. గుంటూరు జిల్లాలో 15 వేల ఎకరాలు, 16 వేల ఎకరాలు కంటె ఎక్కువ బంజరుభూమి ఎసైన్‌మెంట్ జరగలేదు. ప్రధానంగా రొంపేరు ప్రాంతంలో 8 వేల ఎకరాలు మాత్రం పంపకం జరిగింది. ఎకరానికి 200, 300 రు. లు లంచంక్రింద చెల్లిస్తేగాని, ఆ భూములు సాగుచేసుకొంటున్న సాగుదార్లకు తను భూమిపై పట్టా రావటంలేదు. ప్రధానంగా యీ బంజరు భూముల ఎసైన్‌మెంట్‌కు సంబంధించి గుంటూరు జిల్లాలో ఆటంకంగా ఉన్న రెండు ఆర్డర్స్‌ను ప్రభుత్వం తిరిగి పరిశీలన చేయాలని కోరుతున్నాను. కృష్ణా బేరేజ్ క్రింద ఉన్న మాగాణి భూములను వేలం వేయాలని గత ప్రభుత్వం మే లో ఆర్డర్ వేసింది. ఎన్నో సంవత్సరాలనుండి కష్టపడి, చెమటోడ్చి, శ్రమించి, ఆ భూమిలో ఫలసాయాన్ని సంపాదించుకొని బ్రతుకుతున్న వేలాది రైతులను భూమినుండి బయటకు గెంటి, ఆ భూములను వేలం వేస్తామని ప్రకటించటం చాలా విచారకరమైన, దారుణమైన విషయమని మనవిచేస్తున్నాను. ఆ భూములను సాగుచేస్తున్న సాగుదార్లకు ఆ భూములపై పట్టాలివ్వాలని కోరుతున్నాను. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు క్రింద ఉన్న భూములను—ప్రాజెక్టు ప్రాంతంక్రింద ఉన్నభూములన్న పేరుతో—బంజరు ఎసైన్‌మెంట్‌నుండి ప్రొహిబిట్ చేశారు. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు మెయిన్‌ఛానల్, బ్రాంచ్ ఛానల్స్ ఎలైన్ మెంట్ ఎప్పుడో పూర్తయి, దానిక్రిందకు రానటువంటి మెట్టభూమి ఎంతో ఉన్నది.

ఎలైన్‌మెంట్‌కు అవకాశంలేని ఆ మెట్టప్రాంతంలోని బంజరుభూములను ఎసైన్‌మెంట్ చేయటానికి పూనుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఉపయోగపడని చెరువులు, పాడుబడిన చెరువులక్రింద వందల ఎకరాల చెరువు పోరంబోకు భూములున్నవి. ప్రతి గ్రామంలో 100, 150, 200 ఎకరాలు ఈ లెక్కన ఉన్నది. ఉపయోగపడని చెరువు భూములను పోరంబోకులుగా మార్చమని 1960 డిశంబరులో ప్రభుత్వం ఆర్డరు జారీచేసినది. కాని జిల్లాలలో కలెక్టరు గాని, యితర అధికారులు గాని alienation చేయడానికి యింతవరకు ఏ ప్రయత్నము లేదు. సాగుదారులు పెనాల్టీలు, యింకా యితరమైన evictions, యిటువంటి వాటితో అనేకమైన అవస్థలు పడుతున్నారు. 1960 డిశంబరులో ప్రభుత్వం జారీచేసిన order ప్రకారం ఉపయోగపడకుండా, పాడు బడ్డెటువంటి, సాగుకు ఉపయోగపడే చెరువు పోరంబోకులను రెవెన్యూ పోరంబోకులుగా మార్చి ఆ ప్రాంతంలో సాగుదారులుగా ఉన్న పేద ప్రజలకు యివ్వవలెనని మనవి చేస్తూ ఈ అవకాశం యిచ్చినందుకు తమకు అభివందనలు తెలియజేస్తూ ముగిస్తున్నాను.

* శ్రీ ఎన్. పెంచలయ్య (కోడూరు) :—అధ్యక్షా, ఆర్థిక శాఖ మంత్రి గారు కేటాయించిన బడ్జెటు వెనకబడిన జిల్లాలకు ఉపకరించునది కాదని విన్నవించుకొనుచున్నాను. కడప జిల్లా రాజంపేట తాలుకాలో తొగురు పేట ప్రాజెక్టుకు శంఖుస్థాపన డిశంబరు 24వ తేదిన జరిగింది కాని దానికొరకై బడ్జెట్‌లో ఎలాటి కేటాయింపు లేదు. కోడూరు ఫిర్కాకు సంబంధించిన వాగేటికోన ప్రాజెక్టు estimate అయింది. Estimate అయి 10 సంవత్సరాలు అయినా దాని విషయమై ప్రభుత్వం ఎలాటి శ్రద్ధతీసుకోలేదు. నెట్టివేని ఫిర్కాలో గొట్టమాను reservoir ఒకటి ఉన్నది. 20 సంవత్సరాలనుంచి ప్రజలందరు ఆందోళన జరిపించుచున్నారు గాని ఆ విషయం ప్రభుత్వం వారు యింతవరకు శ్రద్ధతీసుకోలేదు. చిట్‌వేల్‌లో high school ఉన్నది. అది ప్రస్తుతం Elementary school లో జరుగుచున్నది. కాబట్టి high school building కట్టించ వలెనని ప్రార్థిస్తున్నాను. చిట్‌వేలి-రాజంపేట రోడ్డుమీద గుంజినా నందనాల ఏరు ఉన్నది. ప్రజలు ఆ ఏరు వచ్చినప్పుడు కష్టపడుతున్నారు. దానికి ఎలాటి డామ్ కట్టలేదు. ప్రభుత్వం వారు ఈ దఫా అయినా బడ్జెట్‌లో అమలుపరచి కట్టించవలెనని కోరుచున్నాను. కోడూరు high school లో VII form పెట్టవలెనని ప్రజలందరు ఆందోళన చేయుచున్నారు కాబట్టి దయచేసి దానిలో VII form పెట్టించవలెనని కోరుచున్నాను. కోడూరులో పండ్ల సరఫరా ఎక్కువ అయినది కావున ప్రభుత్వం వారు కోడూరు పండ్ల కేంద్రమునకు తగిన సహాయము చేయవలెనని కోరుచున్నాను. కోడూరు ఫిర్కాలో లక్ష మంది పేద ప్రజలు ఉన్నారు. వారికి ప్రభుత్వం వారు బంజరు భూములు యిచ్చి పట్టా చేయించవలెనని కోరుచున్నాను. హరిజన హాస్టల్స్ వృద్ధి చేయవలెనని కోరుచున్నాను. హరిజనుల బిడ్డలకు scholarships యింతవరకు యివ్వలేదు. దానిని ఏప్రిల్ మూడవ తేదీ లోపల అమలుపరచి సక్రమంగా యిప్పించవలెనని కోరుచున్నాను. హరిజనులు యిండ్లు కట్టుకొనుటకు స్థలములేకుండా ఉన్నది. కాబట్టి ప్రభుత్వము వారు శ్రద్ధతీసుకొని వారు గృహములు నిర్మించుకొనుటకు తగు స్థలములు యివ్వవలెనని కోరుచున్నాను. గూడూరు చుట్టుప్రక్కల వ్యవసాయదారులు చాలా

కష్టపడుతున్నారు. చాలా లోతు నుంచి నీళ్ళు రావలసి ఉన్నది. కాబట్టి ప్రభుత్వం వారు వెంటనే శ్రద్ధతీసుకొని వారు సేద్యం చేసుకొనే దానికి electricity యిచ్చి సాధ్యమైనంతవరకు సహాయము చేయవలెనని కోరు చున్నాను. ఇంతటితో నా ఉపన్యాసము ముగిస్తున్నాను.

*శ్రీ సి. హెచ్. *గంగిరెడ్డి* (*అల్లవరం*) :—అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన ఆర్థికశాఖా మంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన బడ్జెటును నేను ఆమోదిస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో నా నియోజకవర్గానికి సంబంధించి కొన్ని విషయాలు తమద్వారా సభవారికి విన్నవించుకోడానికి సిద్ధపడుతున్నాను. మాది తూర్పుగోదావరి జిల్లా. తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో కోనసీమ అనేపేరుతో పిలువబడే ఒక ప్రాంతంఉన్నది. ఇది తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో యితర తాలూకాలతో సంబంధం లేకుండా గోదావరిచేత విడదీయబడి లంకరూపంగా ఉన్నటువంటి ప్రాంతం. కొన్ని సంవత్స రాలకు పూర్వం ప్రభుత్వంవారు మాకు మార్గాలులేని యిబ్బంది గుర్తించి ఆలమూరు దగ్గర ఒక బ్రిడ్జి కట్టించి ఇతర తాలూకాలతో సంబంధం కూర్చడం కోసం ఒక plan వేశారు. కాని పని పూర్తి కాలేదు. కీ.శే. కళా వెంకటరావు గారు 1962 వ సంవత్సరంలో పని పూర్తిఅవుతుందని తెలివిచ్చారు. కాని వారులేని కారణంచేతనో ఏమో గత రెండు సంవత్సరాలలోను అది పూర్తి కాకపోవడం మూలంగా మాకు అనేక యిబ్బందులు కలుగుతున్నాయని తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తున్నాను. త్వరలో పని పూర్తిచేసి మా యిబ్బందులను తీర్చవలసిందిగా కోరుచున్నాను. ఇది అమలాపురం, రాజోలు కొత్తపేట అని మూడు తాలూకాలు కలిగిన area. అమలాపురం తాలూకాలో మూడు నియోజకవర్గాలు ఉన్నవి. అందు మాది అల్లవరం రిజర్వుడు నియోజక వర్గం. మానియోజకవర్గాన్ని విడదీసేటప్పుడు సముద్రం ఒడ్డునుంచి గోదావరిఒడ్డు వరకు విడదీశారు. మాది ప్రొద్దుపుడులో ఉన్నటువంటి నిమ్మకానికొత్తపల్లినుంచి ప్రొద్దుపూరులోఉన్న నందంపూడివరకు పెట్టారు. మానియోజకవర్గం కొంతదూరం బంగాళాఖాతం, కొంతదూరం వైనతేయంవరకు వ్యాపించి ఉన్న పొడవుపాటి area. మార్గాలు లేవు. ఏ గ్రామమునకు వెళ్ళాలి అనుకున్నా అమలాపురం వస్తేనేగాని వెళ్ళడానికి వీలులేనటువంటి ప్రదేశాలు అవి. నాలుగు ఉప్పుకాలువలు ఒక ప్రాంతాన్ని ఒక ప్రాంతాన్ని విడదీయడం మూలంగా దారులులేని పరిస్థితులు ఏర్పడుతున్నాయి. ఆ ఉప్పుకాలువపై వంతెనలు నిర్మాణం చేసినట్లయితే ఒక గ్రామానికి ఒక గ్రామానికి connection ఏర్పడుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. వాడరేవు అనే గ్రామం సముద్రపుటొడ్డున ఉన్నది. అది యిసుకతిన్నెలతో నింపబడిఉన్నది. మూడువేల జనాభా కలిగిన గ్రామం. ఆ గ్రామానికి బెండమూడి లంక అనే గ్రామానికిమధ్య మంచినీటి కాలవ అని ఒక ఉప్పుకాలువ ఉన్నది. ఈరెండు గ్రామాలను కలిపేటందుకు ఒక వంతెన కడితే రెండు గ్రామాలకు రాకపోకలు ఏర్పడుతవి. కొమరగిరి పట్టణం, ఆమంతపురంను విడదీస్తున్న ఒక ఉప్పుకాలవ ఉన్నది. దానికి వంతెన కడితే ఈ రెండింటిని కలుపుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. సామంతనూరు చల్లపల్లి అనే గ్రామాలు రెండింటిని పెన్నిలిని విడదీస్తుంది. అదికూడ ఉప్పుకాలవే. దానికి ఒక వంతెన కడితే ఈ రెండూ కలుపబడతవి. ఉప్పులగుప్త, నిమ్మకాని, కొత్తపల్లి గ్రామాలను

جارہا ہے اس سے اسکا امکان ہے کہ وہ کرپشن کا شکار ہوسکتا ہے۔ ان ہی بد اعمالیوں کا نتیجہ ہے کہ آج قانون نافذ ہوجانے کے باوجود پوری طرح سے عمل آوری نہیں ہورہی ہے۔

* *Sri Vasudeva Krishnaji Naik (Sultan Bazar)*:—Mr. Speaker, Sir, the Member is frequently saying 'myself and my party'. May I know to what party he belongs and whethar you have allotted any party seat to him ?

Temporary Chairman:— I do not think any seats have been alloted to the parties yet. He is an independent.

شری سلطان صلاح الدین اویسی :— میں جس طرف توجہ دلارہا ہوں اگر اسکو پوری توجہ سے سنتے تو میں سمجھتا ہوں کہ کسی قسم کی غلط فہمی نہ پیدا ہوتی میں نے یہ کہا کہ نشہ بندی کے تعلق سے جو بھی تجاویز ہیں انکو نافذ کرنے اور انکی پابندی کرنے کے تعلق سے جو تقریریں ہوئیں ان سے میں اتفاق کرتا ہوں میں اور پوری جماعتیں اس سے متفق ہیں - آج جن چیزوں کی ایوان میں شکایت کیگئی کہ خاطر خواہ انتظامات کے نہونے اور نظم و نسق کی خرابی کی وجہ سے آج جو ناکامی ہورہی ہے اس کی اصلاح کرنا ضروری ہے۔ یہ صحیح ہے کہ اس کی وجہ سے ہمارا کڑوڑوں روپیہ کا نقصان ہورہا ہے لیکن آنے والی نسلیں اس سے بہت کچھ فائدہ حاصل کرسکتی ہیں چنانچہ اسی رجحان کے تحت ہندوستان میں چاروں طرف نشہ‌بندی کو نافذ کیا جاچکا ہے اسی طرح آندھرا پردیش میں بھی اس قسم کا اقدام کیا جائے تو اسکی تائید کیجائیگی۔

ٹکسس کے تعلق سے میں پھر ایوان کی توجہ مبذول کرتے ہوئے کہونگا کہ ٹکسس کی پالیسی پر حکومت پھر غور و فکر کرے تو وہ ضرور اس نتیجہ پر پہنچے گی کہ عوام اب اتنے بوجھ کو اٹھانے کے لیے تیار نہیں ہیں۔ یہی نہیں بلکہ میں خاص طور پر پرانے شہر کا ذکر کرونگا کہ وہاں عالم یہ ہے کہ عوام پانی کے لیے محتاج ہیں سڑکوں کی حالت اتنی ناگفتہ بہ ہوچکی ہے کہ اخبارات شاہد ہیں - روزآنہ اخبارات میں دیکھنے میں آتا ہے کہ فلاں سڑک خراب ہے۔ فلاں عمارت گررہی ہے۔ خاص طور پر بلدیہ کی کار کرد گی قابل توجہ ہے جہاں حکومت لاکھوں روپیہ کی امداد دے رہی ہے وہ بھی با آور نہیں ہورہی ہے۔ (the bell was rung) چونکہ وقت ختم ہوچکا ہے اسلئے میں ختم کرتا ہوں۔

* *శ్రీ కె. గురునాథరెడ్డి (చిన్నకొండూరు)* :—అధ్యక్షా, బడ్జెటులో గ్రామీణ వ్యవసాయాభివృద్ధికి కుటీర పరిశ్రమలకు కేటాయించిన డబ్బు సద్వినియోగం అవుతున్నదా లేక దుర్వినియోగం అవుతున్నదా అనేది చూడకుండా నీళ్ల లాగ ఖర్చు పెట్టటం జరుగుతోంది. ప్రణాళికా సంఘం ఉద్దేశ్యమునకు విరుద్ధముగా లక్షలాది డబ్బు ఖర్చు అవుతూ ఉంటే దుబారా జరుగుతూ ఉంటే చర్యతీసుకోక పోవడం వల్ల డబ్బు దుర్వినియోగం అవుతోంది. ఉదాహరణకు డబ్బంతా జిలా

పరిషత్తులద్వారా పంచాయతీ సమితులద్వారా ఖర్చు పెట్టబడుతూ ఉంటే ఆ డబ్బు కేవలం రాజకీయ స్వార్థాల కొరకు ఎక్కువఖర్చు పెట్టడంవల్ల పేదరైతాంగానికి అందకుండా పోతున్నాయి. సబ్సిడీస్‌గాని తక్కావీ గాని వ్యవసాయాభివృద్ధి కోసం ఆయిల్ ఇంజన్లకు ఖర్చుపెట్టే డబ్బును గాని డబ్బు ఉన్నవారే కాజేస్తున్నారు. వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో బావులకొరకు యిస్తున్న సబ్సిడీలు రెండు మూడు బావులున్న వారికే చెందుతున్నవి. డబ్బున్న వారికి చెందడం, లేని వారికి దొరక్క పోవడంవల్ల వ్యవసాయాభివృద్ధి జరగడం లేదు. కొంతవరకు బావులకు సబ్సిడీలు బీదవారికి కూడా దొరుకుతున్నాయి. 750 రూపాయలు రైతుకు యిచ్చినప్పుడు వందరూపాయలు **Prize Bonds** రూపంలో తీసుకుంటారు. ఇంకొక 50 రూపాయలు తిరుగుడుకి ఖర్చుల క్రింద, రాజకీయ చందాల క్రింద పోతుంది. పోతే 600 రూపాయలే దొరుకుతాయి. 600 రూపాయలతో బావి త్రవ్వడం కష్టం. **Prize Bonds** కి సొమ్ము వసూలు చేయకూడదు, ఎక్కువ సబ్సిడీ యివ్వాలి, బావులున్న వారికి కాక బావులు త్రవ్వాలనుకొని వ్యవసాయం చేసుకొనే రైతులకు యివ్వాలి. తరువాత ఎడ్లు కొనుక్కోడానికి తక్కావీలు యిస్తున్నారు. ఎంతో పైరవీ చేస్తేగాని రావు, గత ఎన్నికలలో వోట్ల కొరకు కొంతమంది రాజకీయ పార్టీ నాయకులు వారికి వోట్లు వేసిన వారికే తక్కావీలు యిప్పిస్తామని చెప్పారు. ఎడ్లు ఉన్నవారికి తకావీలు అందుతున్నాయి. శక్తి ఉన్నవారికే యివ్వడంవల్ల రు. 750/-ల డబ్బు దుర్వినియోగం అవుతోంది. ఆయిల్ ఇంజన్ల పరిస్థితి కూడా అదేవిధముగా ఉన్నది. కొనుక్కోగలిగిన వారికే ఆయిల్ ఇంజన్లకోసం డబ్బు యిస్తున్నారు. మధ్యతరగతి రైతాంగానికి రాత్రింబవళ్లు కుటుంబంతోసహా కష్టించి మోటలు తోలుకొనే వారికి ఇంజన్లు యివ్వాలంటే అవకాశం లేదు. ఆవిధముగా దుర్వినియోగం జరుగుతోంది. బ్లాకులలో దుర్వినియోగం జరుగుతూ ఉంటే చర్యతీసుకోవడం లేదు. రైతాంగానికి ఎరువులు విత్తనాలు సకాలానికి అందడంలేదు. వరిచేలు పంటకు వచ్చేటప్పుడు ఎరువులు విత్తనాలు కావాలా అని అడుగుతున్నారు. సకాలానికి రైతుకి అందజేస్తే ఉపయోగపడతాయి. కాబట్టి సకాలానికి అందజేసేటట్లు ప్రభుత్వం చూడాలని మనవి చేస్తున్నాను. దుబారా గురించి ప్రభుత్వం యేమీ చర్యతీసుకోవడం లేదు. రెండు పంచవర్ష ప్రణాళికలు అయిపోయాయి. మూడవ ప్రణాళిక మొదటి సంవత్సరం గడచిపోయింది. కోట్ల కొలది డబ్బు ఖర్చు పెట్టడం చూసి పనులు అవుతున్నాయని ప్రభుత్వంవారు భావిస్తున్నారు. ఎంత ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చు పెడితే అంత బాగా అయినదని అనుకుంటున్నారు. అక్కడ జరిగే దుబారాను అరికట్టకుండా చకచకా పనులు నడుస్తున్నాయని భావించకూడదు. దానిపైన దుబారా అరికట్టకుండా ఏపని చేసినప్పటికీ ప్రణాళికలు జయప్రదంకావని మనవి చేస్తున్నాను. కుటీర పరిశ్రమలలో ఎంత దుబారా జరుగుతున్నదో ఆలోచించడం లేదా? నల్లగొండ తాలూకా తిప్పర్తి గ్రామంలో తోళ్ల పరిశ్రమకు 40 వేల రూపాయలు యిస్తే ఆ పరిశ్రమ నడవడంలేదు. నల్లగొండ టవునులో తోళ్ల సహకార సంఘం పెట్టారు. బంద్ అయిపోయింది. దంపుడుబియ్యం సంఘం పెట్టారు, బంద్ అయిపోయింది. సిరివెళ్ల గ్రామంలో తోళ్ల పరిశ్రమ పెట్టారు. బంద్ అయిపోయింది. కష్టాలా గ్రామంలో తోళ్ల పరిశ్రమ పెట్టారు, బంద్ అయిపోయింది.

వేలకొలది డబ్బు సంఘానికి యిచ్చిన తరువాత నడవనుండా బంద్ కావడం అంటె చర్యతీసుకొనడం ఉందా లేదా అని అడుగు తున్నాను. దాని వెనుకనున్న ప్రధాన కారణం గమనించకపోతే ఎక్కువ నష్టం జరిగిపోతుంది. కాంగ్రెసు నాయకులకు బంటుగా ఉన్నవారు, వారి చెప్పు చేతులలో ఉన్నవారు సంఘాలపై పెత్తనంలో ఇరికించడంవల్ల వారిని అడిగే ధైర్యం ప్రభుత్వోద్యోగులకు లేనందువల్ల ప్రభుత్వం డబ్బు నీళ్లవలె దుబారాగా ఖర్చవుతున్నది. దానిని అరికట్టలేక పోతున్నారు, ఇక పన్నుల విషయంలో శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు పన్ను వేయడానికి ధనికులే ఎవరూలేరంటారు. ఒకవైపు బీదజనం ఎక్కువగా కొనుక్కునే వస్తువులధరలు పెరిగిపోతున్నట్లు ప్రభుత్వ లెక్కలే తెలుపుతున్నాయి. సామాన్యజనంమీద పన్నులు వేసేదానికంటె డబ్బు పొదుపుచేయడం అవసరం. పొదుపుచేసుకోవాలంటె మంత్రులైనవారు వారి జీతభత్యాలు తగ్గించుకొని ప్రయాణ ఖర్చులు తగ్గించుకుని పొదుపుచేసుకోవచ్చు, జమీందారులకు నష్టపరిహారాన్ని అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళికవరకైనా అపుచేయవచ్చు. పూర్తిగా రద్దుపరచడం వారికి యిష్టంలేదు కాబట్టి దానిని కొంతవరకు వాయిదావేసి పొదుపుచేసుకోవడం అవసరం. ఇక నా నియోజకవర్గం గురించి కొన్ని విషయాలు చెప్పదలచు కున్నాను. నా నియోజకవర్గం చాల వెనుకబడిన ప్రాంతం. అక్కడ వ్యవసాయాభివృద్ధి కావాలంటే కొన్ని ఆనకట్టలు కట్టాలి. ఇబ్రహీంపట్నం వద్ద ఒక ఏరుంది. ఆ ఏరుపైన మలకాపురం వద్ద ఆనకట్ట కడితే దానిద్వారా కొన్ని గ్రామాలు చీపుదప్పల, నాగారం, తంగేడుపల్లిలోని చెరువులు కుంటలు నిండి 50 వేల ఎకరాల భూమి సేద్యం కావడానికి వీలుంటుంది. నల్లగొండ జిల్లాలో రేగుపాలెం దగ్గర అహల్యానది మీద ఆనకట్ట కడితే బంగారుగడ్డ, చందూరు మొదలగు గ్రామాలకు ప్రయోజనకరంగా ఉంటుంది. నల్లగొండ జిల్లాలో కృష్ణాపురం దగ్గర ఒక వాగు ఉంది. దానిపైన ఆనకట్ట కడితే నాలుగైదు వేల ఎకరాలు సేద్యం కావడానికి వీలుంది. ఈ మూడు ఆనకట్టలను తక్షణమే బడ్జెటులో చేర్చాలి. బావుల ద్వారా సేద్యం చాల కష్టంగా ఉంది. అందుచేత విద్యుచ్ఛక్తిని వెంటనే సరఫరా చేసి రైతుల కష్టాలు పోగొట్టాలని కోరుతూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

* శ్రీ జి. కామయ్య (తాళ్లరేవు) :— అధ్యక్షా మహాశయా, బహుజన ప్రయోజనకరముగాను, అతి సమర్థనీయముగాను వున్న ఈ బడ్జెటును బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలు మనవి చేయదలచుకొన్నాను. గృహనిర్మాణ పథకముక్రింద చాల ఇండ్లు కట్టించారు. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో కొన్ని గ్రామాలలో ఇంకా కట్టించవలసి వున్నది. బంగాళా ఖాతానికి దగ్గరగావున్న జిల్లా అది. వరదలు ఎక్కువగా వస్తున్నందువల్ల ఆ గ్రామాలు ఎక్కువగా మునిగిపోతూ ఇండ్లు కూలిపోతూ వుంటాయి. బంగాళాఖాతము పొంగినప్పుడుకూడ ఆ ఉప్పెనవల్ల చివర వున్న గ్రామాలు ఎక్కువగా మునిగిపోతూవుంటాయి. అలా ఇళ్లు కూలిపోతున్నప్పుడు subsidy క్రింద ఒక్కొక్క ఇంటికి రు. 80/-లు ఇస్తూ ప్రతి సంవత్సరము చాల డబ్బు ఖర్చు పెడుతున్నారు. అటువంటి ముంపు ప్రదేశాలలో ఎక్కువగా ఇండ్లు కట్టించవలసి వున్నది. ఈ పథకము క్రింద తూర్పుగోదావరి జిల్లా పరిషత్తుకు 80 వేలు ఇస్తామని చెప్పారు. ఇది చాలదనికనీసము 2 లక్షలయినా

ఇప్పించాలని పరిషత్తువారు ప్రభుత్వాన్ని కోరారు. ఆ ప్రకారము చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. అమలాపురం, కాకినాడ తాలూకాలలోని ప్రజలు ఇండ్లులేక చాలా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. ఇంటిమీద ఇల్లుపడి, చాల క్రిక్కిరిసి, అనారోగ్య భూయిష్టమై, వాస యోగ్యము లేక చాల బాధలు పడుతున్నారు. ఈ స్కీమును పట్టణాలలో కూడ అమలు జరపాలని కోరుతున్నాను. తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో గోదావరినదియొక్క పాయయానాం దగ్గరనుంచి ఉత్తరముగా ప్రవహించి కాకినాడ దగ్గర బంగాళాఖాతములో కలుస్తుంది. ఈ పాయ మధ్యభాగములో తాళ్లరేవు, సీతారామపురం అను గ్రామాలున్నవి. ఆ నదికి రెండువైపుల గట్టు వేయబడి వుంది. తాళ్లరేవు, సీతారాంపురం సరిహద్దులకు ౩ ఫర్లాంగుల దూరములో ఏటి గట్టు వేయని కారణముచేత ప్రతి సంవత్సరము వరదలు వచ్చినప్పుడు తాళ్లరేవు, సీతారాంపురములలో నీరు ప్రవహించి ఇండ్లు కూలిపోతున్నవి. కలెక్టరుకు, ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరుకు తెలియ చేశాము. "పంటలకు నష్టమువస్తే డబ్బు ఖర్చుపెడతాము. ఇండ్లు కూలిపోతున్నప్పుడు, గ్రామాలు పాడైపోతున్నపుడు, ఈ డబ్బు ఖర్చు పెట్టడానికి వీలులేదు" అని ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు చెప్పి వున్నాడు. వెంటనే ఆ 2, ౩ ఫర్లాంగుల దూరము నీటి గట్టు వేస్తే ఆ గ్రామాలు బాగా వుంటాయి. ప్రతి సంవత్సరము ఒక్కొక్కరికి ౩౦ రూపాయల సబ్సిడీ ఇచ్చే అవసరము వుండదు. కాకినాడ—యానాం మధ్యలో కోరంగి వంతెన ఒకటి వుంది. ఆ వంతెనకు 2 ఫర్లాంగుల దూరములో కారులు నిలిచిపోతూ వుంటాయి. ఎందుకు ఇలా నిలిచిపోతున్నాయి అంటే వంతెన మరమ్మత్తు వస్తుంది పడిపోతుంది అనే అనుమానమును చెప్తున్నారు తప్ప నిజముగా దానికి మరమ్మత్తు వుందా, పడిపోతుందా అనే విషయము ఎవ్వరూ చెప్పడము లేదు. రెండెడ్ల బండ్లు చాల బరువును వేసుకొని వెడుతున్నా ఏమీ ఇబ్బంది లేకుండా వుంది. ఎండగా వున్నప్పుడు వర్షము వచ్చినపుడు ప్రజలు నిలువడానికి తావులేకుండా వుంది. కాబట్టి ఈ వంతెన విషయములో మరమ్మత్తు అవసరమయితే చేయించి ప్రజలకు సౌకర్యాలు కలుగచేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. 2, ౩ తరగతులకు చరిత్ర, భూగోళము నేర్పుతున్నారని అది సమంజసము కాదని, పిల్లలు చదువుకోలేని పరిస్థితులలో వున్నారని ఇటువంటి సిలబస్ అనర్థదాయకమని జగన్నాథంగారు శలవిచ్చారు. కాకి-కూజ అనే కథలమాదిరి ఇక్కడున్న పిల్లలకు ఎ స్కీము లో వున్న పిల్లలకు తేడా ఏమిటి అని చెపితే పిల్లలు బాగా అర్థము చేసుకొంటారు. ౫ వ తరగతిలోకి వచ్చినపుడు వారికి మనకు వున్న తేడా ఏమిటి అనేది స్పష్టముగా వారికి అర్థమవుతుంది. అయిదవ తరగతి విద్యార్థినిని "మీ గ్రామానికి పడమర ఏమివుందిరా అంటే" తడుముకోకుండా పడమర అరేబియా సముద్రము వుందని సమాధానము చెపుతారు. అంతకు క్రితము క్లాసులలో దేశాని ఎల్లలు చెప్పి వుండుటచే అదే సమాధానం చెపుతారు కాని ఆ గ్రామానికి పడమర గోదావరి నది వుందని చెప్పలేదు. కాబట్టి చిన్న తరగతినుంచి తన గ్రామానికి, దేశానికి గల సన్నిహిత సంబంధాలను గురించి నేర్పడానికి సిలబస్ ఏర్పాటు చేస్తే మంచిదని నా భావము కాబట్టి ఇప్పుడున్న సిలబస్ చాల అభ్యుదయకరముగాను, పిల్లలకు బాగా తెలిసేదిగాను వుందని మనవి చేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎస్. యతిరాజారావు (చెన్నూరు) :—అధ్యక్షా, ఆర్థిక శాఖా మంత్రి గారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటును చూస్తుంటే నాకు సందేహం వచ్చింది. రెండు సంవత్సరాల రెండు నెలలు ముఖ్య మంత్రిగా పరిపాలించిన సంజీవయ్యగారు నా నియోజకవర్గంలో మాట్లాడుతూ 80 కోట్ల రూపాయలను ఖర్చు పెట్టే అధికారం నాకే వుందని చెప్పారు. ఈనాడు ఈ ప్రసంగం వింటే వారికి ఆ అధికారం లేనట్లు తెలుస్తున్నది. బహుశా వారు ప్రచారం కోసం చెప్పారను కొంటాను. ఎన్నికలలో పోలీసు బందోబస్తుకు కొంత డబ్బు కేటాయించారు. ఎన్నికలకు పోలీసు బందోబస్తు అవసరమే, కాదని ఎవరూ అనటంలేదు. కాని వున్న పోలీసు లందరినీ ఒక్క మానుకోట తాలూకా లోనే దించి ఒక మంత్రిని గెలిపించాలనుకోవటం మాత్రం మంచి పని కాదు. మొత్తం రాష్ట్రానికి పోలీసు లను ఉపయోగించుకోవాలి కాని ఒక్క మానుకోట తాలూకాలో మంత్రి నూకల రామచంద్రారెడ్డి గారిని గెలిపించటానికే అది ఏర్పాటు చేయబడిందని చెబుతున్నాను. ఇక, ఆఫీసర్లను మాటిమాటికి ఒక చోటనుండి మరొక చోటికి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయటంవల్ల ప్రభుత్వ డబ్బు ఎంతో దుబారా అవుతున్నది. ఎన్ని కలకు ముందు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేస్తే ఏదో ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ వ్యవహారం అని చెబు తారు. కాని ఎన్నికల సందర్భంలో ఒక నెల రోజుల ముందు నుండి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయకూడదని ప్రభుత్వం ఒక జి. వో. ఇచ్చింది. అలా జి. వో. ఇచ్చిన తరువాత ముఖ్య మంత్రి గారు మానుకోటలో వున్న ఎ. ఎస్. పి. ని టెలిగ్రాం ద్వారా జనగామకు పంపించారు. అక్కడ లా అండ్ ఆర్డర్ సరిగాలేదని చేసిన ఇక్కడ నాల్గు నియోజకవర్గాలలో లా అండ్ ఆర్డర్ చూడవలసివుంటే అక్కడ ఎనిమిది నియోజకవర్గాలలో చూడవలసివుంది. అందువల్ల ఇలాంటి విషయా లను ముఖ్యమంత్రి గారు చెకప్ చేయాలని కోరుతున్నాను. వారి మాట వినని ఒక కోపరేటివ్ ఇన్స్‌పెక్టరును వరంగల్లు జిల్లా నుండి గుత్తికి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేశారు. పోలీసులకు ఎక్కువగా ఖర్చుపెట్టకపోతే మానుకోట ఎన్నికల ఫలి తాలు మరోవిధంగా వుండేవి. ఎన్నికలలో ఆఫీసర్లను వెంటవేసుకొని తిరగటం అలవాటు అయినది. నామినేషన్ పత్రాలు దాఖలు చేసిన తరువాత కూడ నూకల రామచంద్రారెడ్డి గారు ఆఫీసర్లను, తమ జిల్లా అధికారులనే కాక నాలుగు జిల్లాలకు సంబంధించిన ఫారెస్టు ఆఫీసర్లను వెంటపెట్టుకొని అనేక గ్రామాలలో అప్లి కేషనులు తీసుకొని శాంక్షన్ చేయటం జరిగింది. ఆవిధంగా ఆఫీసర్లను తిప్పినప్పుడు వారికి డి. ఎ., జీపులకు పెట్రోలుకు ప్రభుత్వ ఖజానా నుండి డబ్బుఇవ్వబడింది.

(*Mr. Speaker in the Chair*)

పంచాయితి ఎన్నికలకొరకు ముఖ్య మంత్రిగారు పర్యటన యేర్పాటు చేసుకొంటూ వుంటే ఎందుకు ప్రభుత్వ ఖజానాపై ఎక్కువ బరువుపడదని అడుగుతున్నాను. పోయిన ప్రభుత్వంలో తాడికొండ గ్రామానికి అక్కడ పంచాయితి అధ్యక్షులుగా వున్నవారిని ఓడించటానికి వెళ్లి తమ పర్యటన ఆ గ్రామంలో సరిగా అదే సమయానికి ఒక పాఠశాల ప్రారంభోత్సవమునకని తెలిపారు. ప్రభుత్వం యొక్క డబ్బు ఈ విధంగా దుబారా అవుతున్నది కాని మంచి పనులకు వినియోగపడటం లేదు. మానుకోట తాలూకా, చెన్నూరు నియోజకవర్గంలో కర్కాల గ్రామ ప్రజలు పధ్నాలుగు వేల రూపాయలు ప్రభుత్వం వద్ద నిలువ వుంచి అక్కడ ఆనకట్ట నిర్మాణానికి 1/4 కంట్రిబ్యూషన్

ఇస్తామని చెప్పారు. కాని అయిదు సంవత్సరాల నుండి నూకల రామచంద్రా రెడ్డి గారు ఆ స్కీము కాకూడదని చూస్తున్నందువల్ల ప్రభుత్వం వద్ద ప్రజలు పధ్నాలుగు వేల రూపాయలు జమ కట్టినప్పటికీ అది అసలు కాకుండా వుంది. ఆ విషయం కూడ ఈ ముఖ్య మంత్రిగారు విచారించాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఇక, ఎన్నికల సందర్భంలో భారతదేశంలో ఎక్కడా జరగని సంఘటన మా మానుకోట తాలూకాలో జరిగింది. అక్కడ ఫైరింగ్ జరిగింది. అది గత ప్రభుత్వ కాలంలో జరిగింది. ఆ ఘనత వారికే దక్కింది. 25వ తేది నా నియోజక వర్గంలో ఎన్నికలు. అక్కడే ఫైరింగ్ జరిగింది. ఇద్దరు కార్యకర్తలు చని పోయారు. రిజర్వ్ పోలీసు వారు ఆ కాల్పులు జరపలేదు. పోలింగ్ స్టేషనులో పోలింగ్ డ్యూటి మీద వున్న ఒక కానిస్టేబుల్ వచ్చి రిజర్వ్ పోలీసు వద్ద నున్న తుపాకిని తీసుకొని కాల్చటం జరిగింది. దానికి విచారణ జరిపించాలని ముఖ్య మంత్రి గారిని కోరుచున్నాను. అక్కడ డిప్యూటి కలెక్టరు విచారణ జరిపారు. నేను శాసన సభ్యుడిగా ఎన్నుకొనబడ్డానని ఫలితం ప్రకటించిన తరువాత నేను అక్కడకు వెళ్లినా నాకు ఏమీ చెప్పలేదు.

ఇక, ఈమధ్య సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్టుమెంటు నుండి ఫండ్స్ జిల్లా పరిషత్తుకు మార్చారు. కాని ట్రైబల్ వెల్ఫేర్ ఫండ్‌ను ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయలేదు. కనుక వెంటనే ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయించాలని కోరుతున్నాను. కొడగండ పంచా యితి సమితికి యింకా ఒక్క సంవత్సర కాలమే వుంది. దానికి ఇంకా 5, 6 లక్షలు ప్రభుత్వం రిలీజ్ చేయవలసివుంది. ఇది ఆఖరి సంవత్సరం కనుక ఆ డబ్బును ప్రభుత్వం వెంటనే రిలీజ్ చేయించాలని కోరుతున్నాను. ప్రభుత్వం ఫైల్స్ తమ వద్దనే వుంచుకొని బైటకు రానీయకపోవటం వల్ల ఆ సమితి రెండు సంవత్సరములు ఫంక్షన్ కాలేదు. హైకోర్టు వరకు వెళ్లి తిరిగి వచ్చిన తరువాత ఒక మంత్రి చేసిన ఆర్డరును, ప్లానింగ్ మంత్రివద్ద వున్న ఆ ఫైల్‌ను వ్యవసాయ మంత్రిగారు తెప్పించుకొని మూడు నెలల వరకు పెట్టుకు కూర్చు న్నారు. ఆ విధంగా ఫైల్స్ ఒక మంత్రి నుండి మరొక మంత్రికి, మరొక మంత్రి నుండి ఇంకో మంత్రికి ఎంతో ఆలస్యంగా త్రిప్పటం వల్ల రెండు సంవత్సరములు సమితి నడవని పరిస్థితి ఏర్పడింది. మేమేదో విధంగా కొంతవరకూ నడపాము. కాని ఆ సంవత్సములలో ఫండ్స్ సరిగా రిలీజ్ కాలేదు. ఇంకా మిగిలివున్న 4, 5 లక్షల రూపాయలను ఇది ఆఖరు సంవత్సరం కనుక త్వరితంగా రిలీజ్ చేయించాలని ప్లానింగ్ మంత్రిగారిని, ఆర్థిక మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. వరంగల్లు జిల్లాలో బస్ పర్మిట్ల విషయం వున్నది. అవి ప్రత్యేకంగా ఒక వర్గానికే చెంది వున్నాయి. మా జిల్లా పరిషత్ అధ్యక్షులయిన వెంకట రామ నరసయ్యగారు, ఆయన మిత్రులు కొందరు దానిని బిజినెస్‌గా పెట్టుకొన్నారు. తమ పేర కాకుండా తమ కొడుకుల పేర, బంధుల పేర జిల్లా అంతా మానోపలి చేసుకొని నూకల రామచంద్రారెడ్డి అనుయాయులైన వారికే ఆ పర్మిట్స్ రావటంవల్ల ఎన్నో అన్యాయాలు జరిగాయి. కేవలం అన్యాయాలు ప్రతి పక్షం వారికే కాకుండా కాంగ్రెస్ పార్టిలో వున్న యింకో వర్గం వారికి కూడా జరిగాయి. ఒక కమిటివేసి వాటినన్నింటిని విచారణ చేయించాలని కోరుతూ నాకీ అవకాశం ఇచ్చినందుకు తమకు నా ధన్యవాదములు సమర్పిస్తూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ జి. గంగారెడ్డి (ముధోల్):—అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెటుపైన చాలామంది మిత్రులు మాట్లాడినారు. మిత్రులు వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు ఇది ఉప్పుకారం లేనటువంటి బడ్జెటు అని అన్నారు. ఈ పాత రోగానికి చప్పిడి మందే అవసరమని వారికి తెలియదేమో అనుకొంటాను. ఇది తాత్కాలిక బడ్జెటు అనేది తెలుసుకోకుండా, ఇది ఉప్పు కారము లేనటువంటిదని అన్నారు. తరువాత తెన్నేటి విశ్వనాథంగారు గింజల ధరలు చాలా పెరిగిపోయినాయని ఒక పట్టీ చదివి వినిపించారు. నిజంగా దానితోపాటు వారికి రైతుల యందు ప్రేమ, శ్రద్ధ ఉంటే ఆ రైతులయొక్క వ్యవసాయపు ఖర్చులు కూడా చాలా పెరిగిపోయినాయని తెలుసుకొని ఉండేవారు. కానీ ఆ విషయం వారు తెలుసుకొన్నట్లు లేదు. రైతులు ఈనాడు వ్యవసాయ కూలీలకు ఇచ్చుకొనే రేట్లు, విత్తనాలకు పెట్టే ధరలు, ఇతర వ్యవసాయపు ఖర్చులు ఇవన్నీ ఎంత హెచ్చుగా అయినాయో ఆవిషయం మాత్రము వారు తెలుసుకోనందుకు నాకు విచారము కలుగుచున్నది. పెద్దలైనటువంటి వారు ఒకే దృష్టితోనే చూడడం నాకు చాలా ఆశ్చర్యం వేసింది. తరువాత మధ్యపాన నిషేధం గురించి, ఈనాడు సారాయి బట్టీలు ఉండాలి అనే ధోరణిలో, మధ్యపాన నిషేధం సరిగా అమలు జరగడంలేదు, కాబట్టి దీనిని మానుకోవాలి అని కొంతమంది మిత్రులు చెప్పారు. ఇది ఎలుకల చప్పిడికి ఇల్లు అగ్గిపెట్టుకొన్న విధంగా ఉన్నది. తరువాత ఎన్నికల సందర్భం గురించి నా నియోజక వర్గములో ఇట్లా జరిగింది, నా నియోజక వర్గములో ఈవిధంగా జరిగింది. అక్కడ ఉన్నటువంటి గవర్నమెంటు ఉద్యోగస్తులను వేరే చోట్లకు పంపించినారు, అని ఈవిధంగా ఏదేదో కొంతమంది చెప్పినారు. ఒక కలరా వ్యాధి ఒకచోట ప్రవేశించినప్పటికీ అది వేరే చోట్లకు ప్రవేశించకుండా, దానిని బంధించడానికి ఎందరో డాక్టర్లను ఆచోట వేయవలసి ఉంటుంది. అదే మోస్తరుగా ఏదైనా నియోజక వర్గములో ప్రభుత్వానికి ఒక అనుమానం ఉన్నప్పుడు, అక్కడ ఉద్యోగస్తులను తీసి వేరేచోట్లకేయడం అదేమీ ప్రమాదం కాదు. ఈ ఎన్నికలలో నూతనంగా వచ్చినాము అనే అభిప్రాయంచేత కొందరు గౌరవసభ్యులు తమతమ నియోజక వర్గములలో ఎన్నికల సందర్భములో ఇటువంటి అన్యాయం జరిగిందనే విధంగా అందరుకూడా వారివారి నియోజకవర్గముల గురించే మాట్లాడినారు. అయితే, ఈనాడు ప్రభుత్వము వేసినటువంటి స్కీములను గాని' చేసిన చట్టాలనుగాని, ఎవరూ తిరస్కరించలేదు. వాటి విషయంలో వ్యవహరిస్తున్నటువంటి ఉద్యోగులు అయితేనేమి, ఎన్నుకోబడినటువంటి సభ్యులైతే నేమి, అక్కడక్కడ అన్యాయం చేసినటువంటి దానినిగురించి వారు చర్చిస్తున్నారు, విమర్శిస్తున్నారు. అంతే కాని ప్రభుత్వము చేసినటువంటి స్కీములగురించి గాని, చట్టాలుగురించిగాని విమర్శించడంలేదు. తరువాత నా నియోజక వర్గములో భూపంపకము యొక్క recordలో ఒక చిక్కు ఏర్పడుతున్నది. ఎందుకంటె ఆప్రాంతము ఇంతకుముందు మరాట్వాడాలో ఉండడంచేత, అక్కడ ఉండేటటువంటి గ్రామాధికారులు ఆ record అంతా మరాటీలో వ్రాసి ఉండడంచేత, అక్కడ ఉండే ఉద్యోగస్తులు తెలుగువచ్చిన వాళ్లు కావడంచేత, ఆ గ్రామాధికారులు వ్రాసినది వీళ్లకు తెలియదు. వీళ్లు వ్రాసేది వాళ్లకు

తెలియడంలేదు. కనుక ఇటువంటి పరిస్థితి అక్కడ లేకుండా ఉండేందుకుగాను ఆ గ్రామాధికారులు త్వరగా తెలుగు నేర్చుకొనే ఏర్పాటుచేసి, ఆ record అంతా తెలుగులో వ్రాయించవలెనని ప్రభుత్వానికి మనవిచేసుకొంటున్నాను. తరువాత మొదాల్ తాలూకాలో విద్యాబోధన ఇంతకు పూర్వము మరాటిలో ఉండడంవల్ల ఈనాడు అక్కడ సర్కారు ఉద్యోగులు కూడా, విద్యావిధానంలో సరిగా చూడకుండా ఉన్నారు. ఒక గ్రామంలో మొత్తం తెలుగు మాట్లాడే వారు ఉన్నప్పటికి కూడా మరాటీ మాస్టరునే పెట్టడం, మరాటీ నేర్చుకొనే చోట తెలుగు పెట్టడం ఈవిధంగా జరుగుతున్నది. ఈనాడు భాషావారి రాష్ట్రాలు ఏర్పడినప్పటికినీ, ఈవిధంగా పరిస్థితి ఉండడం విచారకరము. ఇప్పుడు ఆంధ్ర, తెలంగాణా రెండూ కలిసిపోయినాయి గనుక మొత్తము రాష్ట్రములో అన్ని పాఠశాలల్లోనూ తెలుగుకు ప్రాముఖ్యత ఇచ్చి తెలుగును అందరికీ బాగుగా నేర్పించడానికి ప్రభుత్వము తగు చర్యలు తీసుకోవలెనని నేను వారితో మనవి చేసుకొంటున్నాను. తరువాత వివిధ పనులకు, స్కీములకు funds allot చేసే విషయంలో మార్చి ఆఖరుకు ఆ funds lapse అయిపోతాయని, ఇష్టం వచ్చినట్లు సర్కారు ఉద్యోగులు గాని, తదితరులుగాని ఇష్టంవచ్చినట్లు ఖర్చుపెట్టడం జరుగుతున్నది. ఆవిధంగా ఆఖరునెలలో తొందర తొందరగా ఆ funds ఇష్టంవచ్చినట్లు ఖర్చుపెట్టడం కాకుండా, తగినంత ముందుగానే ఆ funds ఇచ్చి, అవి ఒక సక్రమమైన పద్ధతిలో వినియోగించేటట్లు చేయవలెనని ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాము. తరువాత ఈ well subsidies గురించి అయితే నేమి, ఈ తక్కావి ఋణాలు గురించి అయితేనేమి ఇవి ఇచ్చేటటువంటి విధానం సక్రమంగా లేదు. నిజంగా అవసరమైనటువంటి వారికి ఈ ఋణాలు దొరకక వేరే అప్పులు చేసుకొని వారు ఆ పనులు చేసుకోవలసి వస్తున్నది. కాని చాలామంది ఈ మొత్తాలు ప్రభుత్వం నుంచి పొంది కూడా వాటిని, ఆయా పనులకు వినియోగించకుండా వేరే విధంగా వాడుకొంటూ కొత్త బావులకు బదులు పాత బావులు ఇదివరకు ఉన్న బావులనే చూపించడము ఈ విధంగా ఇది సరియైన పద్ధతిలో జరగకుండా ఉంటున్నది. కనుక ఇటువంటి అన్యాయాలు అక్రమాలు జరగకుండా ఆవిషయంగురించి ఒక కమిటీని వేసి అది న్యాయమైన పద్ధతిలో సక్రమంగా జరిగేటట్లు చూడవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉన్నదని నేను ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తున్నాను. చివరకు ఈమద్యపాన నిషేధం గురించి కొంతమంది చెప్పే మాటలు నాకు చాలా ఆశ్చర్యం కలిగిస్తున్నాయి. గొప్ప నాయకులైనటువంటి వారు, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమును తొలగించడానికి బ్రహ్మాండంగా నడుము కట్టుకొని కృషిచేసినటువంటివారు కూడా ఈనాడు ఈ మద్యపాన నిషేధము సరిగా అమలు జరగడం లేదు అని చెప్పడం చాలా విచారకరము దానిని సక్రమంగా అమలు జరిగేదానికి సరియైన మార్గమును అన్వేషింపక దానిని విమర్శించడం శోచనీయమైనటువంటిది. ప్రజలలో నైతికంగా మార్పు తెచ్చి తద్వారా దీనిని జయప్రదము గావింపవలసి యుంటుంది. మద్యపానము ఎంత అనారోగ్యకరమో, ఎంత హానికరమో, ఎంత ప్రమాదకరమో అదంతా ప్రజలకు బోధించి, వారికి దానియొక్క చెడుగులగురించి నచ్చచెప్పి ఆవిధంగా వారిలో సహజంగా ఒక నైతిక మార్పు,

సత్ప్రవర్తన కలుగజేసి తద్వారా ఈమద్యపాన నిషేధాన్ని జయప్రదము చేయవలసి యుంటుంది. అటువంటిదేమీ చేయకుండా ఈమద్యపాన నిషేధాన్ని ఉంచవద్దు అని చెప్పడం చాలా విచారకరము.

తరువాత ఈ బడ్జెటుపైన ప్రసంగములో కొత్తగా వచ్చినటువంటి సభ్యులు తమ నియోజకవర్గపు సంగతులు తమ జిల్లాపరిషత్తుతోగాని సమితులతోగాని చెప్పుకొంటె సరిపోయేటటువంటి విషయాలుకూడా ఇక్కడ చెప్పి సభా కాలమును వృధాచేస్తున్నారనే అనుమానముకూడా నాకు ఉన్నది. ఇప్పుడు యింకా కొన్నిచోట్ల సోషల్ వెల్‌ఫేర్ గురించి డబ్బు దుర్వినియోగం జరుగుతోందనే పద్ధతి ఉన్నప్పటికీ దానికి మనమందరం బాధ్యులం. దుర్వినియోగం జరుగుతుంటే అది ఎక్కడ ఏవిధంగా జరుగుతోందో తెలుసుకొని అరికట్టటానికి శాసనసభ్యులపైన కూడ బాధ్యత ఉన్నది. అందరూ శ్రద్ధతో నడుంగట్టి దేశాన్ని ముందుకు తీసుకురావటానికి ప్రయత్నం చేయాలని మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

**Sri K. Mara Reddy* (*Rajampeta*):—Mr. Speaker, when the hon. Minister for Finance presented the budget before the House, we expected a surplus budget at least this year. But I was surprised it was a deficit one though many schemes are taken up. He has proposed further taxation; already the poorer classes are overburdened with taxes. Even in the Third Plan at this stage, we are still facing deficit budgets.

Recently during elections, the hon. Minister visited my consttiuency. There the Government they have actually laid certain foundation stones; i. e., Tungapeda project for which a few thousand rupees were allotted under the schemes for 1961-62. But when I referred to 1962-63 budget I found that no allotment is made for that project which is very important for Rajampet Taluk proper. A few years back, the hon. Chief Minister visited that place. He said only one word after having seen nice plantains growing in that area–"రాళ్ళ నుండి రత్నాలు పండిస్తున్నారు" అని అన్నారు. With that one sentence he has pleased the public there but nothing has been done for the people there. So once again I request our hon. Minister to consider this as a special case and allot funds for the Tungapeda project and take it up in the near future for the well-being of the Taluk.

Between Rajampet and Nandalur there is river Cheyyeru. This Tungapeda project is proposed only on that river. Since a long time we were requesting the Government to construct a vented causeway across the river. It is a very important road. But no action has been taken. An estimate has been prepared for Rs. 4,40,000. In 1962-63, the Government have allotted a sum of Rs. 2,70,000; but at least let them allot more funds and see that the construction of the vented causeway is taken up in the near future and completed very soon.

Electrical Schemes and Extensions :—Cuddapah in general and Rajampet in particular is very backward in power supply. There are lots of wells without adequate power supply, which can be utilised if adequate power supply is given. By baling out plenty of water we can irrigate more lands, but adequate steps are not taken in this direction. For 1962-63, Kurnool is allotted Rs. 1.04 lakhs, Chittoor 1.02 lakhs, Ananthapur about 9 lakhs, Cuddaph only a sum of Rs. 700/- totalling about Rs. 11.25 lakhs as against the last year's estimate of Rs. 65 lakhs,

Is it a plan? Do you call it development? If it is development, you must spend more and more; rural electrification must be done and more power should be supplied to the villagers to bale out more water and to get more lands under cultivation.

There are no pucca buildings for high schools; actually some schools are being conducted in thatched huts. So I would request the Government to allot more funds and see that they construct buildings and that the classes are held in the buildings, but not in huts which are not even sun-proof.

I would like to say a few words on allowances for temples. Since a long time some religious institutions used to enjoy certain allowances; for the past two years they have been cut off. Temples like Attirala in Rajampet taluk have lost the allotments and it is becoming a difficult problem to maintain even the formal religious functions like archanas in the temple. So is it the policy of the Government to interfere with the religious and customary rights enjoyed by some religious institutions. What I therefore request is to allow those allowances and see that formal religious performances are done in the concerned religious institutions.

We have what is known as house-tax in village panchayats also. Even ordinary huts which are not worth even Rs. 100/-are taxed of course it is a very limited sum-a few annas. But even that is too much for those people of poorer classes who have to live on daily wages. So what I request the Government is not to levy taxes on the thatched huts in the villages and levy only on pucca buildings, if there are any, in village panchayats. Now about the profession tax-even ordinary teachers who get a salary of less than Rs. 100/- are also taxed. So what I request the Government is to tax only people who get more than Rs. 100/- and eliminate the other people.

Coming to the Medical section, much stress has been laid on Allopathy, but on the indigenous medicines no stress has been laid. Under these indigenous medicines, Homoeopathy, Ayurveda, Unani and Naturopathy will come. Lots of funds are being allotted for Allopathy but not for these sections. Separate allotment must be shown in the budget for Homoeopathy and proper facilities should be provided for its development; when comapared with Unani, Naturopathy and Ayurveda, Homeoopathy is more popular. In some foreign countries also it is popular and it is also best suited for our country. So I request the Government to encourage Homoeopathy and at least provide a Homoeopathic college in the capital and also encourage Homoeopathic hospitals in Zilla Parishads.

Coming to famine, we expected large funds for famine relief works. Famine is a regular guest for Rayalaseema people. Every year we face it severely and fruit-growing plants like orange groves wither away and no permanent measures have been taken by the Government. More power must be supplied to the wells and more facilities must be given to the ryots to cultivate their lands. More minor irrigation works which can be improved must be taken up; by improving these works; more lands can be brought under cultivation sooner and it will be very beneficial for the ryots. So I request the Government to consider these points and do the needful.

శ్రీ ఎ. బాపినీడు (కొవ్వూరు):— అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెట్‌ను నేను బలపరుస్తున్నాను. బడ్జెటులో చాలా జాగ్రత్తగా ఐటమ్స్ వేశారనే విషయం నేను వేరే చెప్పనక్కరలేదు. కొందరు ప్రతిపక్ష సభ్యులు, బడ్జెట్‌కు సంబంధించిన విషయాలు చెప్పటం మానివేసి, వ్యక్తిగతమైన దోషాలు గురించి చెప్పటం ఆశ్చర్యకరమైన విషయము. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాకు సంబంధించిన ఒక-కమ్యూనిస్టుపార్టీకి చెందిన-శాసన సభ్యుడు ఎన్నికల సందర్భంలో చేసిన ప్రచార ఉపన్యాసాలే ఇక్కడ కూడా చెప్పటం మొదలు పెట్టారు. వారు ఊరికే ఉపన్యసించటం కాదు. వారు చెప్పే విషయాలు ఇక్కడ పరిశీలనకు నిలబడాలి; అనే విషయం ఆయన మరచిపోయారు. ఎన్నికలలో అభూత కల్పనలు చేసి, అసత్యప్రచారములు చేసి, ఆయన ఎన్నికై వచ్చారు. కాంగ్రెస్ వాదులు అన్యాయాలు, అక్రమాలు, అవినీతి పనులు చేశారని అంటున్నారు. గౌరవ సభ్యులు వాటినేగనుక నిరూపించినట్లయితే, నేను యీ సభా సభ్యత్వానికి రాజీనామా ఇస్తానని మా నాయకుని ద్వారా సవాల్ చేసున్నాను. గౌరవ సభ్యులు చేసిన ఆరోపణలను వారు నిరూపించలేకపోతే రాజీనామా చేస్తారా అని అడుగుతున్నాను. అందుకు కమ్యూనిస్టు పార్టీ సభ్యులు సిద్ధంగా ఉన్నారా అని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ జి. బాపనయ్య (నిడుమోలు):— నిష్పక్షపాతమైన జ్యుడిషియల్ ఎంక్వయిరీ ఏర్పాటు చేస్తే తమ సవాల్‌కు ఇవతల సభ్యుడుకూడ నిలబడతాడని మనవి చేస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎ. బాపినీడు(కొవ్వూరు):—వారు చేసిన ఆరోపణలను ఎదుర్కోటానికి నేను సిద్ధంగా ఉన్నాను. వారు కూడ పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా పరిషత్ మెంబరు. వారు పరిషత్‌లో మాట్లాడవచ్చును. ఆ గౌరవ సభ్యులు చేసే చర్యలు, అక్కడున్న ప్రజలందరకూ తెలుసు. టీచర్స్ ట్రాన్స్‌ఫర్స్ గురించి, మిగతా తన స్వంత విషయాలను గురించి తన నియోజకవర్గం ప్రజలకు చెప్పుకొని తిరిగాడు. మేము అక్కడ ఏ పనులు చేశామో, పరిషత్ రికార్డుల మూలముగా తెలుసుకోవచ్చును.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో సగము వెనకబడిన మెట్ట ప్రాంతమని నేను వేరే చెప్పనక్కరలేదు. రైలు కట్ట దక్షిణంవైపు పల్లపుప్రాంతం. ఉత్తరం వైపు మెట్ట ప్రాంతం. ఆ మెట్ట ప్రాంతాలకు విద్యుచ్ఛక్తి చాలా అవసరము. విద్యుచ్ఛక్తి ఆ ప్రాంతాల్లో సరఫరా చేస్తే ఇంజన్స్ ద్వారా బావులనుండి నీరు తీసుకువచ్చే అవకాశం ఉంది. మా పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో పేకేజ్ పథకం అమలులో ఉన్నది. కాబట్టి అక్కడ విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేస్తే, అధికాహారోత్పత్తి చేసే అవకాశం ఉంటుంది. మాకు ఎరువులు చాలా ఎక్కువగా సరఫరా అవుతున్నవి. దానివల్ల పంటలు ఎక్కువగా పండించటానికి అవకాశాలు ఉన్నవి. మాకు విద్యుచ్ఛక్తి కూడ సరఫరా అయితే చాలా ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది; దేశం ముందుకు పోవటానికి అవకాశం ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. కొవ్వూరు తాలూకా, పోలవరం తాలూకాలో ప్రభుత్వం కొన్ని స్కీములకు శంకుస్థాపనలు చేశారు. ఆ స్కీములకు హెచ్చు డబ్బు కేటాయించి, అమలు జరపాలని కోరుతున్నాను. పోలవరం తాలూకాలో వరద నివారణ పథకాల క్రింద రెండు పథకాలకు శంకుస్థాపన చేశారు. వాటిని వెంటనే కొనసాగించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. కొవ్వూరు తాలుకా ప్రక్కనుండి గోదావరి

వెడుతున్నప్పటికీ, గోదావరి యొక్క ఉపయోగం ఆ తాలూకాకు లేకుండా పోతున్నదనే విషయం అందరికీ తెలుసు. గూటాల పంపింగ్ స్కీము గురించి అక్కడి ప్రజలు పది సంవత్సరాలనుండి ఆందోళన చేస్తున్నారు. అది చాలా ఉపయోగకరమైన స్కీము. 30 లక్షల వ్యయంతో 25 వేల ఎకరాలకు లాభం చేకూర్చవచ్చును. అక్కడ ఫలవంతమైన భూములు లేకాకుండా, హెచ్చు పంట ఇచ్చే భూములు కూడ ఉన్నవి. నిడదవోలు ఫిర్కాలో పెండ్యాల పంపింగ్ స్కీముకు శంఖుస్థాపన చేశారు. దానికి 10 లక్షలు కేటాయించటంకూడా జరిగింది. అది కొనసాగిస్తే, ఏడు వేల ఎకరాలకు నీరు సరఫరా కావటానికి అవకాశం ఉంది. ఐదు ఎకరాలు, పది ఎకరాలు కలిగినటువంటి చిన్న, సన్నకారు రైతులకు ఆ స్కీము చాలా ఉపయోగపడుతుంది. కాబట్టి ఆ స్కీమును త్వరగా పూర్తిచేయించి, రైతులోకానికి ఉపకారం చేయించవలసినదిగా కోరుతున్నాను. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో తొర్రిగడ్డ పంపింగ్ స్కీము అమలులోకి వస్తున్నది. ఈ గూటాల పంపింగ్ స్కీముకూడ వెంటనే పూర్తి చేస్తే రైతు లోకానికి ఉపయోగపడుతుంది. దానివల్ల హెచ్చు ఆహారోత్పత్తికూడ జరిగే అవకాశంఉంది. అక్కడ మెట్ట తాలూకాలోని నాటు పొగాకు రైతులు చాలా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. 750 రు. లు ఖర్చుపెట్టి రైతు ఒక ఎకరంలో మూడుపుట్లు నాటు పొగాకు పండిస్తున్నాడు. గవర్నమెంట్‌కు 750 రు. లు సెంట్రల్ ఎక్సైజు కడుతున్నాడు. ఇప్పుడు నాటు పొగాకు విదేశాలకు ఎగుమతి కాకుండా, ఇక్కడే పడిఉన్నది. సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ తరఫున మన ప్రభుత్వం వందల పుట్లు ఖరీదు చేసి నిలవచేస్తే, రైతులకు ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. తిమ్మారెడ్డిగారు వ్యవసాయ మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు, దానిధర విపరీతంగా పడిపోయినపుడు, కేంద్ర వాణిజ్య మంత్రిగా టి. టి. కృష్ణమాచారి గారు ఉన్నప్పుడు, మేము వారివద్దకు డిప్యుటేషన్ వెళ్లి, యీ పొగాకు ఇతర దేశాలకు ఎగుమతి చేయవలసిన అవసరాన్ని ఆవశ్యకతను తెలియచేశాము. అప్పుడు వారు ఈపొగాకును ఇతరదేశాలకు ఎగుమతి చేయటానికి గల మార్గాలను అన్వేషించారు. ఇప్పుడుకూడ జపాన్ మొదలైన ఇతర దేశాలకు యీ నాటు పొగాకు ఎగుమతి అయ్యే మార్గాలు చూచినట్లయితే- మెట్ట ప్రాంతాల్లో ఉన్న నాటు పొగాకు రైతులకు ఎంతో ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. 750 రు॥ ఉండే పుట్టి, యీ సంవత్సరం 220 రు. లకు పడిపోయింది. దానివల్ల రైతులు చాలా దెబ్బతింటున్నారు. మా పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోనేగాక, కృష్ణా గుంటూరు జిల్లాలలోకూడ యీ నాటు పొగాకు ఉత్పత్తి చేసే రైతులు ఉన్నారు. వారుకూడ చాలా నిస్సహాయస్థితిలో ఉన్నారు. మన ప్రభుత్వం కేంద్ర ప్రభుత్వం ద్వారా యీ నాటు పొగాకు విదేశాలకు పంపించే ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో ఎర్రకాలువ గురించి అందరికీ తెలసినదే. దానివల్ల పంట పూర్తిగా పోవటమే గాకుండా, కొన్ని వేల ఎకరాలు మునిగిపోతున్నాయి బాగా పంటకు వచ్చిన భూములుకూడ మునిగిపోతున్నవి. కొవ్వాడ కాలవకూడ ఎన్నో వేల ఎకరాలను ముంచటం జరుగుతున్నది. ఈ వరద నిరోధక పథకాలను-ఎర్ర కాలవ, కొవ్వాడ కాలవ పథకాలను వెంటనే-అమలు జరిపి, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా మెట్ట తాలుకాల ప్రజలకు సహాయము చేయవలసిందిగా ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతూ, నేను ఇంతటితో సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

ఒక్క Property tax విషయంలోనే ఈ విధంగా ఉండటంకాదు. Profession tax విషయంలోగాని బంకులు షాపులయొక్క లైసెన్సు ఫీజుల విషయంలోగాని చాల అక్రమంగాను, చాల హెచ్చుగాను వేస్తున్నారు. ప్రజానీకం ఈ పన్నులు భరించలేకుండా ఉన్నారు. ఒక్కొక్క బంకుపైన 36 రూపాయలు మొదలుకొని 156 రూపాయల వరకు licence fees వేస్తే ఏమి న్యాయంగా ఉంటుంది? ప్రజలయొక్క ఆర్థికస్థోమతును గమనించి వేస్తున్నారా? గమనించకుండా యిష్టానుసారం వేస్తున్నారో అనే విషయం తెల్సుకో వలసిన అవసరం ఉన్నదని భావిస్తున్నాను. షాపులయొక్క లైసెన్సు ఫీజుకూడ ఎక్కువ చేశారు. చిన్న షాపులు, 200 రూపాయలు వెల చేయని షాపులపైన 20 రూపాయలు licence fees వేస్తున్నారు. వృత్తి పన్నులుకూడ మితిమీరి వేస్తున్నారు. పూర్వం కన్న 4 రెట్లు 5 రెట్లు ఎక్కువగా వేస్తున్నారు. Maximum rates ఎంతవరకున్నాయో అంతవరకు వేస్తున్నారు. Municipal administration మంత్రిగారు దీనిపైన శ్రద్ధవహించి అక్రమాలు జరగనీయకుండా, training పొందిన Valuation Officer ను రాయలసీమలో క్రొత్తగా ఏర్పడిన మునిసిపాలిటీలకు వెంటనే పంపించి, ఇప్పుడు వేసిన పన్నులు అంతా, తగ్గించేదానికి, ఆపుదల చేయించేదానికి ప్రయత్నం చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను.

తక్కావిలోన్సు విషయంలో, బావులకు సబ్సిడీ యిచ్చే విషయంలో చాల అన్యాయాలు జరుగుతున్నాయి. రైతాంగానికి చాల కష్టాలు కలుగుతున్నాయి. జాయింటు పట్టాలు ఉంటే, మేము అప్పుయిచ్చే దానికి వీలులేదు అని ప్రభుత్వం వారు నిరాకరిస్తున్నారు. అందువల్ల చాల మంది రైతాంగానికి తక్కావి అప్పులుగాని, యితర ప్రభుత్వపు అప్పులుగాని లభించుట దుర్లభం అవుతున్నది. అందువల్ల జాయింటు పట్టాదారులకుకూడ యివ్వాలనే సూత్రాన్ని ప్రభుత్వం అంగీకరించి, దానిని గుర్తించేందుకు కొన్ని rules చేస్తే బాగుంటుంది అని మనవి చేస్తున్నాను. సబ్సిడీ బావులకు 250 రూపాయలు మాత్రమే యిస్తున్నారు. రాయలసీమలో దీనిని 1250 రూపాయలకు పెంచవలసిందని మనవి చేస్తున్నాను. సబ్సిడీ బావులయొక్క సంఖ్యనుకూడ హెచ్చుగా పెంచాలి. ఒక్కొక్క సమితికి 20 బావులో 15 బావులో యిస్తున్నారు. ఇది యేమాత్రం చాలడంలేదు. ఈ సంఖ్యను పెంచవలెనని మీ ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతూ శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

* శ్రీ వి. గున్నయ్య (కొత్తూరు):— అధ్యక్షా, పూజ్యులు ఆర్థికమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటును నేను హృదయపూర్వకముగా బలపరుస్తున్నాను. ఈ సందర్భములో కొన్ని విషయములు తమద్వారా ప్రభుత్వమునకు మనవిజేయ దలచుకుంటున్నాను. ఈ బడ్జెటును చూసి ఆంధ్ర దేశము ఆనందిస్తున్నదని చెబుతున్నాను. అందుకు మన ప్రభుత్వాన్ని అభినందించకతప్పదు. అయితే, హరిజనులకు సంబంధించి మాత్రం యీ బడ్జెటులో చాలా తక్కువ మొత్తం కేటాయించడం జరిగింది. పూజ్యులు శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు ఆంధ్ర ప్రదేశమును మొత్తం భారతదేశములో ఆకర్షణీయమైన రాష్ట్రముగా చేస్తారని ప్రజలు, శాసనసభ్యులు ఆశిస్తున్నారు. ఇలాంటి సమయములో హరిజనులకు ఇంత తక్కువసొమ్ము కేటాయించడం విచారకరమైన విషయముగా నేనుభావిస్తున్నాను.

తృతీయ పంచవర్ష ప్రణాళికలో 305 కోట్ల రూపాయలు హరిజనుల నిమిత్తం ఖర్చు అవుతున్నది. ఈ సమయములో హరిజనులకు యిండ్లు కట్టుకొనడానికి ప్రత్యేకంగా ఒక కోటి రూపాయలు కేటాయించి, వంద యాభై గాని వంద గాని యిండ్లతో కాలనీలను ఏర్పాటుచేయవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని ప్రార్థిస్తున్నాను. నా నియోజకవర్గములో కొత్తూరు అనే గ్రామమున్నది. అక్కడ 400 ఇళ్ల వరకు వుంటాయి. ఒక మనిషి గనుక అక్కడ చనిపోతే ఆ మనిషిని చేతులపై రెండు ఫర్లాంగులు తీసుకువెళ్ళి ఆ తరువాత తక్కిన కార్యకలాపములు చేయవలసిన పరిస్థితులు అక్కడ వున్నాయి. ఇది ఎంత విచారకరమైన విషయమో తమరే ఆలోచించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ప్రభుత్వం వెంటనే ఉద్యోగులకు ఆదేశాలనిచ్చి కొత్తూరు గ్రామానికి రెండు లక్షల రూపాయిలఖర్చుతో 'సుందర్‌నగర్' అనే పేరుతో ఒక కాలనీని రెండు వందల యిళ్లతో ఏర్పాటు చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. అప్పుడు మన ప్రభుత్వానికి మంచిపేరు కూడ వస్తుందని మనవిజేస్తున్నాను.

అలాగే ఆంధ్ర దేశములో చేనేతపారిశ్రామికులకు కావలసిన సదుపాయములు కూడా ప్రభుత్వము చేయవలసి వున్నదని మనవిజేస్తున్నాను. నా నియోజకవర్గములో బాలేరు అనే గ్రామములో బీద హరిజనులకు వందయిళ్లు ఉన్నవి. వారు బట్టలు నేస్తుంటారు. వారికి ఒక కాలనీ కట్టించవలసిందిగా రెండు సంవత్సరముల నుండి వీవర్సుకో-ఆపరేటివ్ సొసైటీ ప్రెసిడెంటుగారికి, ప్రభుత్వానికి మనవి జేస్తున్నాము. అది వంశధార ఒడ్డున వున్నది. ఇళ్ళన్నీ కొట్టుకుపోతున్నాయి. కనుక ప్రభుత్వం నాయీ సూచనను ఆలకించి యిప్పటికైనా వారికి అక్కడ ఒక కాలనీని ఏర్పాటు చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

నానియోజకవర్గములో అనేక చిన్నచిన్న మైనర్ ఇర్రిగేషన్ స్కీములు వున్నాయి. బత్తిలి, ఎర్రిగడ్డ స్కీములు రెండు లక్షల రూపాయలతో పూర్తయి అయిదారువేల ఎకరాలకు రెండుపంటలు పండించడానికి ఆస్కారమునుకలిగించేవి. ఎర్రిగడ్డ స్కీముకు పది సంవత్సరాలయినది యిన్‌వెస్టిగేషన్ జరిగి. ఇంజనీర్సు యిష్టపడకపోవడంవలన ఆ పని కావడం లేదు అనుకుంటున్నారు. గొట్టుపల్లి రిజర్వాయరు పథకము కూడ వున్నది. అది చాల కొద్ది డబ్బుతో పూర్తి అవుతుంది. పాడలి, దుగ్గిపురం, ఇసపాడు మొదలగు గ్రామాలకు సంబందించిన మూడు వేల ఎకరాలు దీనివల్ల తడుస్తాయి. ఈ పనులను వెంటనే ప్రారంభించవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని ప్రార్థిస్తున్నాను. పర్లాకిమిడి మహారాజాగారు కలిగాం నుండి పర్లాకిమిడి పోవడానికి ఒక రోడ్డు వేయించారు. ఆ రోడ్డు చెడిపోయినది. ఎన్నాళ్ళు అయినప్పటికి దానిని బాగు చేయడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవడం లేదు. రోడ్డులేనిచోట్ల రోడ్లు వేస్తున్నారుగాని, వున్నచోట వాటిని బాగుచేయడానికి ఆలోచించడం లేదు. జిల్లా పరిషత్తువారికి వెంటనే ప్రభుత్వం ఆదేశమిచ్చి యాభైవేల రూపాయలతో యీ రోడ్డును బాగుచేయించవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

ఆర్థికమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటు చాలా బ్రహ్మాండముగా ఉంది. కాని ప్రతిపక్ష సభ్యులు దీనిని యింకొక విధముగా ఉపయోగించుకుంటున్నారు.

ఎన్నికలలో వారు ప్రజలను 'మీరు కాంగ్రెసుకు గనుక ఓటు వేస్తే వారు మరింత పన్నులు వేస్తారు. రూపాయికి రూపాయికి వేస్తారు, రైతులను కార్మికులుగా చేసేస్తారు' అని చెబుతూ వచ్చారు. ఇప్పటికే వారు యీ విధంగా చెబుతూ బెత్తెడు పెరిగారు, యింకా రైతుపై డైరెక్టుగా టాక్సు వేస్తే యింకా వారు రెండు బెత్తలు పెరుగుతారు అని మనవిజేస్తున్నాను. ఆంధ్ర యూనివర్శిటిలో లెక్చరర్ ఒకాయన ఉన్నారు. అయన సేల్సుటాక్సు ట్రిబ్యునల్ మెంబరు. ఆయన నాకు తెలుసు. ఆయన ఇదివరకు ఒక ప్రకటన చేశారు. ఇప్పుడు ఆంధ్ర దేశానికి ఎంత పన్ను వస్తున్నదో అంతకు మరింత తీసుకురావడానికి అయన పథకం వేస్తామన్నారు, అందుకు తనకు బ్రతకడానికి కొంత ధనాన్ని యివ్వమన్నారు. ప్రస్తుతపు విధానములో ఎన్నో లోపాలున్నాయి. వంద రూపాయలకు పది రూపాయిలు కడుతున్నారు. ఈ విధంగా వేల, లక్షల రూపాయిలు ప్రభుత్వానికి రావలసిన ఆదాయం రావడం లేదు. అలాంటివారికి ఒక కోటి రూపాయిలు యిచ్చి పథకాలను తయారుజేయిస్తే బాగుంటుంది. కనుక ప్రభుత్వం యీ విషయాన్ని ఆలోచించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఇక, మిల్లులు, వాటిపై వస్తున్న పన్నులగూర్చి కూడ కాస్త ఆలోచించండి. చిన్న చిన్న మిల్లులయితే పాతిక రూపాయిలు కడుతున్నారు. వేల రూపాయలు సంపాదిస్తున్నారు. పెద్ద మిల్లులకు వంద రూపాయిలు కడుతున్నారు లక్షల, కోట్ల రూపాయిలు సంపాదిస్తున్నారు. అలాంటివారిపై మరికాస్త ఎక్కువ పన్ను వేయండి. వారు చెల్లించగలరు. హైదరాబాదులో అనేక పెద్ద హోటళ్లు వున్నాయి. ఇరవై లక్షల రూపాయిలవరకు ఒక్క తాజ్‌మహాల్ హోటల్‌కే యిస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. మా ప్రాంతంనుండి వచ్చిన ఒక మహానుభావుడు ఆ హోటల్ గదిలో దిగాడు. ఆ ఇరవై రూపాయిల గది అంతలేదు నా బ్రతుకు అన్నాడాయన నావద్దకు వచ్చి. అలాగే రిట్జ్ మొదలగు హోటళ్లు ఉన్నాయి. వారు కొన్ని వేల రూపాయిలలో, రోజూ వ్యాపారం చేస్తున్నారు. అటువంటి వారిపై పన్నులు విధించండి. శ్రమజీవులను బాధించకండి. ప్రభుత్వపక్ష, ప్రతిపక్ష సభ్యులతో ఒక కమిటీని నియమించి యీ విషయాన్ని ఆలోచింపజేయవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. శ్రమజీవులపై పన్ను వేయడం మాత్రం చాలా విచారకరమైన విషయమని మరొకసారి ప్రభుత్వానికి చెబుతున్నాను.

ఆంధ్రదేశములో 1600 బ్లాకులు ఉన్నాయి. ప్రతి మనిషికి ఒక్కొక్క జీపు యిచ్చేశారు. అది భస్మాసురుని వరం వలె వుంది. ఉప్పుకొనడానికి కూడా వారు ఆ జీపుల్లో బజారుకొచ్చేస్తున్నారు. పొలాలకు వెళ్లిపోతున్నారు. ఇంక పొదుపు ఉద్యమం, పొదుపు ఉద్యమం అని అనడంవలన ప్రయోజనమేమిటని అడుగుతున్నాను. ప్రభుత్వాన్ని యీ విషయం ఆలోచించవలసిందిగా కోరుతూ యీ అవకాశం యిచ్చినందుకు తమకు కృతజ్ఞత తెలుపుతూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎం. వీరరాఘవరావు (ప్రత్తిపాడు):— అధ్యక్షా, లోటు బడ్జెటును గౌరవనీయులైన శ్రీ బ్రహ్మానంద రెడ్డి గారు ప్రవేశపెట్టారు. బడ్జెటు లోటును పూర్తి చేయుటకు గాను ప్రజలపై వివిధ రకాలయిన పన్నులను మన శాసనసభ వేయబోతున్నది. ప్రజలచే ఎన్నుకోబడిన శాసన సభ్యులు, ముఖ్యమంత్రులు [illegible]

ప్రజలపైన పన్నులు వేయబోయే ముందు తమంతట తాము ప్రభుత్వము వారి వద్ద నుంచి తీసుకుంటున్న జీతముల నుంచి అలవెన్సుల నుంచి కొంత వరకు తగ్గించుకొని ఆరీత్యా బడ్జెటు లోటు భర్తీకి కొంతవరకు సహకారం చేసి తరువాత ప్రజలపై పన్నులు వేయడానికి అలోచించి ముందుకు వెళ్లితే బాగుంటుందని నా అభిప్రాయము. ఎవరు ఎన్ని విమర్శలు చేసినప్పటికి బడ్జెటు లోటును భర్తీ చేయడం కోసం ప్రభుత్వం పన్నులు వేయక మానదు. పన్నులు వేసే ప్రభుత్వాధినేతలు శాసన సభ్యులు జీతబత్తెములు తగ్గించుకొనుటకు వచ్చే అసెంబ్లీ సమావేశానికి ఒక నిర్ణయానికి రావాలని కోరుతున్నాను.

కనీస వ్యవసాయ కూలి రేట్ల బిల్లును యిదివరకే మన ప్రభుత్వం పాసు చేసి ఉన్నది. అది యింతవరకు అమలు జరుపలేదు. కావున చట్టమును మొట్టమొదటిసారిగా మా తూర్పు గోదావరి జిల్లాలు అమలు జరుపాలని కోరుతున్నాను. కారణం ఏమనగా తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని 22 నియోజక వర్గాలలో 18 సీట్లలో కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను మెజారిటీ వోటర్లు అయిన వ్యవసాయ కూలీలు గెలిపించుకున్నారు. అందువల్ల కాంగ్రెసు పక్షం అధికారంలోకి వచ్చింది కనుక మొట్టమొదటిసారిగా తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో కనీస వ్యవసాయ కూలీ రేట్ల చట్టమును అమలు జరిపించవలెనని కోరుతున్నాను.

రైసుమిల్లులు కట్టుకొనుటకు ఇదివరకు జిల్లాకలెక్టర్లదారా లైసెన్సుపొందేవారు ఇప్పుడు చిన్న మిల్లు కట్టుకొనుటకు గాని పెద్ద మిల్లు కట్టుకొనుటకు గాని సివిల్ సప్లయిస్ డైరెక్టరు వారి నుంచి పర్మిటుపొందితే గాని మిల్లు పెట్టడానికి వీలులేదని కొత్త జి. ఓ. జారీ చేసినారు. దానివల్ల ప్రజలు ఎన్నో రకాల బాధలు పడి రైసుమిల్లు కట్టుకోడానికి పర్మిటు తెచ్చుకోలేక పోతున్నారు. ఈ విధముగా హైదరాబాదు సివిల్ సప్లయిస్ డైరెక్టరు దగ్గరనుంచి పర్మిటు తెచ్చుకొనుటకు ఎన్నెన్నో బాధలు పడినా పర్మిటు రావడము లేదు. అందుచేత ప్రభుత్వం పరపతి దెబ్బతింటున్నది. కాబట్టి రైసుమిల్లులు కట్టుకోడానికి అనుమతించే అధికారాన్ని జిల్లా కలెక్టరుకు యిస్తే ప్రజలకు అందుబాటులో ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

హరిజన వాడలకు ఇండ్ల స్థలాలను యివ్వడంలో ఆలస్యం జరుగుతోంది. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో ప్రత్తిపాడు నియోజక వర్గములో చాలా సంవత్సరాల క్రితము హరిజనులు దరఖాస్తులు పెట్టినప్పటికీ ఇండ్ల స్థలాలు గ్రాంటు జరుగలేదు. ఇండ్ల స్థలాల కోసం హరిజన పేటలో నివసిస్తున్నవారు ఎన్నో కష్టాలు పడి జీవించుచున్నప్పటికి చందాలు వసూలు చేసుకుని చదువుకున్నవారిని ఎందుకు పంపించి ప్రయత్నం చేయాలని కోరడం, ఆ ప్రయత్నాలలో చందాలు డబ్బు ఖర్చు కావడం మరల చందాల వసూలు సందర్భంలో వారిలోవారు కొట్లాడుకొని మరల చందాలు వేసుకొనే ప్రయత్నాలకోసం ముందుకు రాలేక పోతుండడం జరుగుచున్నది. వారు ఇరుకైన స్థలాలలో ఒక్కొక్క యింటిలో 5-6 కుటుంబములవారు జీవిస్తూ నానా బాధలు పడుతున్నారు. ఇప్పుడు హరిజన వాడలకు యిండ్ల స్థలాలు యిచ్చే అధికారం జిల్లా పరిషత్తులకు యిచ్చారు. కాబట్టి జిల్లా పరిషత్తులు స్థలాలు శాంక్షను చేయుటలో ఆలస్యం జరుగకుండా ఆక్టులో కఠినమైన నిబంధనలు చేర్చాలని కోరుతున్నాను. ఇండ్ల

స్థలాలకోసం దరఖాస్తు పెట్టుకున్నప్పుడు ఆ దరఖాస్తు యింతకాలములో మంజూరు చేయవలెననిన్ని ఏదైనా కారణంవల్ల జిల్లా పరిషత్తుగాని ప్రభుత్వం గాని మంజూరు చేయలేనియెడల ఫలానా కారణంవల్ల మంజూరు చేయలేక పోతున్నాం, యింకొక స్థలంకోసం దరఖాస్తు పెట్టుకోవాలని తెలియజేయాలి. అంతేకాని ఇండ్ల స్థలాలకోసం సంవత్సరాలకొలది వేచియుండడంవల్ల ప్రభుత్వానికి చెడ్డ పేరు వస్తుందని మనవి చేసుకుంటున్నాను. అందువల్ల ఇండ్ల స్థలాల కోసం పెట్టుకునే దరఖాస్తులనుగురించి తొందరగా శాంక్షన్ చేయుటకు అట్టి సవరించి కఠినమైన నిబంధనలు అమలు పరచి ప్రజా క్షేమం కోసం కృషి చేస్తే ప్రభుత్వానికి కీర్తి వస్తుందని చెప్పుకుంటున్నాను.

తరువాత, సామర్లకోట తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని రైల్వే జంక్షను. అక్కడ రైల్వే క్రాసింగుపైన ఓవర్ బ్రిడ్జి కట్టాలని కేంద్ర ప్రభుత్వానికి రకరకాలుగా తెలియజేసినప్పటికీ యింతవరకు తగు చర్య తీసుకోలేదు. తూర్పు గోదావరి జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్సు కాకినాడ. కాకినాడ వెళ్లే దారిలో సామర్లకోట ఉంది. సామర్లకోట స్టేషను ప్రక్కన షుగర్ ఫ్యాక్టరీ ఉంది. రాను పోను బస్సులు, లారీలు గంటలకొలది ఆగిపోవడమే కాకుండా షుగర్ ఫ్యాక్టరీకి వెళ్లే చెరకు బండ్లన్నీ గంటలకొలది ఆగిపోయినందువల్ల పశువులు, రైతులు చాల బాధపడుతున్నారు. అందువల్ల రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సిఫార్సుచేసి సామర్లకోట స్టేషను దగ్గర ఓవరు బ్రిడ్జి తొందరలో కట్టించే ఏర్పాటు చేయించాలని ప్రార్థిస్తాను.

మంత్రులు జిల్లాలకు టూరు ప్రోగ్రాములు యిచ్చినప్పుడు జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్సులో ఉండిపోయి వెళ్లడం జరుగుతున్నది. ప్రజా ప్రభుత్వంలో ప్రజలకు మంత్రులు ఎప్పుడూ కనపడడంలేదు. అందువల్ల ఏ జిల్లాకు ఏ మంత్రిగారు టూరు వెళ్లినప్పటికీ అథమం యిన్ని మైళ్లు పల్లెటూళ్లలో ప్రచారానికి వెళ్లవలెననే నిబంధనలు పెడితే చాల బాగుంటుందని నా అభిప్రాయం. కారణం ఏమంటే ప్రజలంతా కలిసి ప్రజా ప్రభుత్వం ఏర్పరచినప్పుడు ప్రజలను పరిపాలించే మంత్రులు ఒక పర్యాయమైనా అప్పుడప్పుడు కనబడుతూ ఉంటే ప్రజలకు ఆనందముగా వేడుకగాను ఉంటుంది. అదేకాకుండా వారి కష్టనిష్టురాలను స్వయముగా దరఖాస్తుల పూర్వకంగా దాఖలు చేసుకోవచ్చు. కేవలం జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్సులోనే మంత్రులు ఆగిపోతే ప్రజలకు మంత్రులకు సంబంధం ఏమీ ఉండదు. బడ్జెటులో ఉన్న లోటును భర్తీ చేయుటకు నా సలహా ఒకటి యిచ్చుచున్నాను, కొంతవరకు శాసన సభ ద్వారా డబ్బు దుబారా ఖర్చు కాకుండా చేసుకొనవచ్చునని నా అభిప్రాయము. సెషను రోజులో బత్తాల క్రింద ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చవుతుంది. సాధారణంగా ప్రతి దినం సమావేశాలు 4½ గంటలో 5 గంటలు జరుగుతుంది. అసెంబ్లీ సమావేశం జరిగే కాలాన్ని అథమం 8 గంటలు వరకు పెంచినట్లయితే తక్కువ రోజులలో సమావేశాలు ముగించికొని ఆ రీత్యా అనవసరంగా అయ్యే ఖర్చు కాకుండా ప్రభుత్వానికి కూడబెట్టినవారం అవుతాము.

అందువల్ల అనవసరమైన ఖర్చులు తగ్గించాలి. శాసనసభ్యులు ఇచ్చే సలహాలను ప్రభుత్వము గౌరవించి పనిచేయాలి. ప్రజలపై ఎక్కువ పన్నులు ప్రభుత్వము వేసినది అనే చెడ్డపేరు తెచ్చుకోకుండా చేతనయినంతవరకు న్యాయమైన సేవ చేయాలని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ వి. నరసారెడ్డి (నిర్మల్):—అధ్యక్షా, ఆర్థిక మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటును బలపరుస్తూ మా జిల్లా గురించి మనవి చేయదలచుకొన్నాను. అదిలాబాద్ జిల్లా రాష్ట్రానికి ఎక్కువ ఆదాయాన్ని ఇచ్చే జిల్లా. కాని డెవలప్‌మెంటు యాక్టివిటీస్ మాత్రము మా జిల్లాకు ఏమీ జరగడంలేదని మనవి చేస్తున్నాను. మాజిల్లాలో కొన్ని sanction అయిన స్కీమ్సు వున్నవి. Sanction కావలసిన కొన్ని స్కీమ్సు వున్నవి. Sanction అయిన స్కీమ్సులో కూడ ఆఫీసర్లు త్వరగా పనిచేయించడము లేదు. అక్కడ ప్రభుత్వము ఏమీ అభివృద్ధి చేయుటలేదని ప్రతిపక్షంవారు అంటూవుంటే ప్రభుత్వానిదే లోటు అని ప్రజలు అనుకొంటు వుంటారు. అదిలాబాద్‌నుంచి సిరిపూర్‌గాని, అసిఫాబాదుగాని వెళ్లాలంటే 160 మైళ్లు రోడ్డుమీద ప్రయాణము చేయవలసివుంటుంది. అక్కడ సరియైన రోడ్డు లేదు. ఆ రోడ్డును వెంటనే నిర్మించాలని నా మనవి. మా జిల్లాలో ఆదిలాబాద్, నిర్మల్, మంచిర్యాల అను 3 మునిసిపాలిటీలు వున్నవి. అదిలాబాద్ సిటీ మునిసిపాలిటీ కమ్యూనిస్టు పార్టీవారి చేతిలోవుంది. వారికి water works sanction చేశారేగాని కాంగ్రెసుపార్టీ వున్న నిర్మల్, మంచిర్యాల మునిసిపాలిటీలకు water works sanction చేయలేదు. కాబట్టి నిర్మల్ టౌనుకు water works ను sanction చేసి, కొంత loan కూడ ఇప్పించాలని మనవి చేస్తున్నాను. నిర్మల్ తాలూకాలోని సువర్ణ ప్రాజెక్టుకు 1953 లో శంకుస్థాపన జరిగింది. కాని అక్కడ పని జరగడములేదు. సువర్ణప్రాజెక్టు కట్టినట్లయితే 10 వేల ఎకరాలు సేద్యము అవుతుంది. కాబట్టి sanctioned scheme అయినా తొందరగా పూర్తి చేయించే ప్రయత్నముచేస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. మా జిల్లాలో Highways కు సంబంధించిగాని, irrigation కు సంబంధించిగాని మొత్తము P. W. D. తరఫునుంచి ఒక్కడే ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు వున్నారు. ఇతర జిల్లాలలో ఒక్కొక్క శాఖకు ఒక్కొక్క ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు వున్నట్లు తెలుస్తున్నది. ఆదిలాబాద్ జిల్లా చాల వెనుకబడిన జిల్లా. Irrigation facilities చాల తక్కువగా వున్నవని చీఫ్ ఇంజనీరుగారు కూడ చెపుతున్నారు. కాబట్టి Irrigation facilities ఎక్కువ చేయడానికిగాను ఇంకొక ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరును నియమిస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత జిల్లాపరిషత్తులలో, పంచాయితీ సమితులలో wastage ఎక్కువగా ఉంటుందని కొందరు చెప్పారు. ఇవి నిర్మాణమయి 2 సంవత్సరాలయినది. ఎలాంటి అభివృద్ధి జరిగినదో సభ్యులు study చేస్తే తెలుస్తుంది. పాఠశాలనే గాని, హాస్పిటల్సేగాని, irrigation facilities విషయములోగాని అనేక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు పల్లెలలో జరిగినవి. వాటిని గమనించక wastage అవుతోందనే slogan ను ప్రచారంచేయడం అంతమంచిది కాదు అని మనవి చేస్తున్నాను. సమితులలోగాని, పరిషత్తులలోగాని ఆఫీసర్లు ప్రజాప్రతినిధులకు ఎలాంటి సహకారము చేయడము లేదు. Friends, philosophers, guides

అనే ధోరణిలో పనిచేయాలని చట్టములో చెప్పారు. ఆఫీసర్లు సహకరించక పోయినా, సరిగా పనిచేయకున్నా ఈ లోటు అంతా ప్రభుత్వానిదే అని ఆఫీసర్లను బలపరుస్తూ వ్యవహారముచేస్తున్నారు. ప్రతిసభ్యుడు proceedings లో పాల్గొని funds దుర్వినియోగము అవుతూవుంటే ప్రభుత్వానికిగాని, కలెక్టరుకు గాని రిపోర్టుచేసే అధికారము వున్నది కాని అటువంటిపని ఏ సభ్యుడయినా చేశారా అని ప్రశ్నిస్తున్నాను. అసలు సమావేశాలలో పాల్గొనక ఎక్కడో కూర్చొని విన్నమాటలు ఇక్కడ చెప్పడము అంత సబబుకాదని మనవిచేస్తున్నాను. Rules and laws తెలియక పంచాయతీబోర్డ్సు ప్రెసిడెంట్సు తప్పుచేస్తే అంత మాత్రముచేతనే సమితుల, పరిషత్తుల funds దుర్వినియోగము అవుతున్నాయని అనడము న్యాయముకాదు. కలెక్టర్సు జిల్లాపరిషత్తులో వుండేవారి సహాయాన్ని పొలిటికల్ పార్టీలు తీసుకొంటున్నాయని చెప్పారు. Act ను pass చేసి నప్పుడే కలెక్టరును Standing Committee Chairman గా వుంచాలా వుంచ కూడదా అనే విషయముమీద చర్చలు జరిగాయి. కలెక్టరు Standing Committees యొక్క చైర్మన్‌గా వుంటే పరిషత్తులలో stability వుంటుందని, funds ను spend చేయడములో impartial గా ఒక guide లాగ వుంటాడని భావించారు. జిల్లాపరిషత్తు ఇతర డిపార్టుమెంట్సుతో సహకరించి పనులు చేయించుకొనే అవసరంవుంటుంది. కనుక అప్పుడు co-ordinator గా వుండవలసిన అవసరము వుంటుంది. అయితే కలెక్టరును జిల్లా పరిషత్తునుండి తీసివేస్తే లంచగొండి తనం పోతుందని, జిల్లా పరిషత్ బాగవుతుందని, ఫండ్స్ దుర్వినియోగం కావని చెప్పిన సభ్యుల భావనసరికాదని, వారువుంటేనే లంచగొండితనం తగ్గుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. వాటికి కేటాయించిన ఫండ్స్ సంవత్సరం చివరిలోగాని అందటం లేదు. అలా కాక నవంబర్ చివరిలోనైనా కనీసం ఇప్పిస్తే ఖర్చు చేయటానికి అవకాశం వుంటుంది. అందువల్ల శాంక్షన్ చేసిన డబ్బును త్వరగా ఇప్పించే ఏర్పాటు చేయించాలని కోరుతూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ విఠల్‌రెడ్డి (నర్సాపూరు):—అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన బడ్జెటుపై మాట్లాడుతూ అనేకమంది గౌరవనీయులగు సభ్యులు దానిలోని లోపాలను గురించి మనవి చేశారు. వాటి గురించి నేను చెప్ప దలచుకోలేదు. మా మెదక్ జిల్లాకు జరుగుతున్న కొన్ని అన్యాయాల గురించి మాత్రం కొన్ని విషయాలను తమ ద్వారా మంత్రివర్గం దృష్టికి తీసుకురాదలచు కొన్నాను. మా మెదక్ జిల్లాకు మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో కూడ ఒక మేజర్ ప్రాజెక్టు కూడా రాలేదు. హిక్కింపేట ప్రాజెక్టును ఇరవై సంవత్సరముల క్రింద సర్వే చేశారు. హైదరాబాదు ప్రభుత్వం వున్నప్పుడు రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో చేర్చిస్తామని చెప్పారు. అది ముగిసింది. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో కూడా దానికి స్థానం లభించలేదు. మెదక్‌కు సమీపంలోనే మెహబూబ్‌నహర్ (కాలువ) వుంది. అక్కడ వున్న నది అంతా మట్టితో నిండి వుంది. ఆ మట్టిని తీయించటానికి కూడ డబ్బు కేటాయించలేదు. ఆ పని చేయించపోవటం వల్ల నమ్మర్ క్రాప్స్ కూడ ఎండిపోతున్నాయి. రైతులకు ఎంతో నష్టం కలుగుతున్నది. మైనర్ ఇర్రిగేషన్ విషయంలో కూడ మెదక్

జిల్లా పట్ల అశ్రద్ధ చూపించబడుతున్నది. అక్కడక్కడ చెరువుల్లు రిపేరు చేయబడినా రిపేరు చేయకముందు వున్న నీరు కూడా వుండటం లేదు. ఆ చెరువులను సక్రమంగా రిపేరు చేయించకపోవటమే దానికి కారణం. నర్సాపురం తాలూకాలో శివంపేట అనే పెద్ద చెఱువు వుంది. దానిని ఈ మధ్యనే రిపేరు చేయించారు. రిపేరు కాకముందు దాని క్రింద 400 ఎకరాలు సేద్యం అవుతుంటే రిపేరు చేసిన తరువాత 250 ఎకరాలు మాత్రమే సేద్యం అవుతున్నది. వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేయటానికి కేవలం నీరే కాక విద్యుచ్ఛక్తి కూడ చాల అవసరం. ఎరువులు అవసరం. తెగుళ్లు రాకుండా చూడాలి. ఉత్పత్తి పెరగాలంటే వీటితో పాటు భూసంస్కరణలు కూడా చాలా ముఖ్యం. హైదరాబాదు ప్రభుత్వంలో భూసంస్కరణలు చేశారు. రక్షిత కౌలుదార్లను బేదఖలు చేయకూడదని దానిలో వున్నా ఇంప్లిమెంట్ చేయటంలో వారిని గ్రామాలలో బేదఖలు చేస్తున్నారు. నర్సాపురం తాలూకాలో, శివంపేట గ్రామంలో కాశింసాహెబ్ అనే ఆయన వున్నారు. వారు తరతరాలుగా సేద్యం చేస్తున్నారు. వారి పేర రక్షిత కౌలుదారి పట్టా వుంది. అయినా వారిని ఉద్యోగస్థుల సహాయంతో తొలగించటం జరిగింది. ఇటువంటివి చాలా వున్నాయి. గ్రామాలలో రక్షిత కౌలుదార్ల సమస్య విపరీతంగా వుంది. చట్టములో వున్న విషయాలు అమలు కావటంలేదు. విద్యుచ్ఛక్తి విషయం చూసినాము. మెదక్ జిల్లాలో కమ్మి సప్లయి అవుతున్నదని ఇతర జిల్లాలలో ఎక్కువ సప్లయి చేశారు. మెదక్ జిల్లా పట్ల చాల అశ్రద్ధ చూపబడుతున్నది. తెలంగాణాలో లాండ్ రెవెన్యూ ఎక్కువగా వుంది. అందులో నర్సాపురం తాలూకాలో యింకా ఎక్కువగా వుంది. అక్కడ అన్నీ జాగీర్ గ్రామాలు వున్నాయి. అక్కడ ఎకరానికి 40,50 రూ. లు వసూలు చేస్తున్నారు. ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వం గమనించి దానికొక పరిష్కార మార్గం ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. రాబోయే బడ్జెటులో పన్నుల ప్రస్తావన వస్తుందని ఆర్థిక మంత్రిగారు చెప్పారు. ఆ సందర్భంలో మంత్రిగారు ఈ విషయాలను దృష్టిలో వుంచుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను. మనకు వచ్చే ఆదాయములో దాదాపు 30లక్షల రూపాయలు అడవి రేంజ్ ఆఫీసర్ చేతులలోనికి పోతున్నది. దానిని కాపాడటానికి ప్రయత్నించాలి. మేకలచే అడవికి నష్టము కలుగుచున్నదని నైజాము కాలములో అడవులలోనికి మేకలు పోకూడదని నిషేధించారు. అలా నిషేధించి 30 సం. లు అయినది. కాని అవి అడవులలోకిపోయి మేస్తున్నాయి. వాటి ద్వారా వచ్చే డబ్బు మాత్రం ప్రభుత్వ ఖజానాకు రావటం లేదు. దానిని చౌకిదార్లు, రెంజ్ ఆఫీసర్లు వసూలు చేసుకొని కాజేస్తున్నారు. దాని వల్ల రాష్ట్రానికి 20 లక్షల రూపాయలు వస్తున్నది. కాని డబ్బు ప్రభుత్వానికి ముట్టటం లేదు. ఈ విషయాలన్నిటిని హైదరాబాదు ప్రభుత్వంలో కూడ ప్రభుత్వ దృష్టికి అపోజిషన్ వారు తీసుకువచ్చారు.

కాని దీని విషయంలో ప్రత్యేకంగా ఒక area ను కేటాయిస్తాము, ఆ area లోనే మేకలు పోవలసియుంటుంది. అక్కడ దానిపైన పన్నులు వేస్తాము అని వారు వాగ్దానం చేశారు. కాని, ఇంతవరకు కూడా దాని implementation కాలేదు. దానివల్ల వచ్చే ఇంత పెద్ద ఆదాయం ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల జేబులలోకి

పోతున్నది. దాన్ని కాపాడే బాధ్యత మనపైన ఎక్కువ ఉన్నది. ఎందుకంటె, ఈనాడు ఎక్కువ పన్నుల బాధ్యత మనపైన ఉన్నది కనుక ప్రభుత్వము దీనిని ఆలోచించవలసియుంటుంది. మనకు వచ్చే 20 లక్షల రూపాయల ఆదాయము ఇతరులకు పోతున్నది కనుక రేపు వచ్చే బడ్జెటులో ఈ పన్నులు విషయం ఆలోచించినపుడు ఈ మేకలపైన కూడా ప్రతి మేకకు ఒక రూపాయ గాని, 2 రూపాయలు గాని వేసిన మనకు 20 లక్షల రూపాయలు ఆదాయం వస్తుంది. ఈ చిన్న, లేత అడవులలో మేసినట్లయితే, దానివల్ల నష్టము సంభవిస్తుందని ప్రభుత్వము గుర్తించి, మేకలు మేయడానికి ఒక area ను కేటాయించి, దానిపై పన్నులు వేయాలని ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తున్నాను. ఇక పోరంబోకుల విషయంలో, మెదక్ జిల్లాలో ఇంచుమించు 2 లక్షల ఎకరాలు పోరంబోకు బంచరాయి భూములు ఉన్నాయి. అందులో 20, 30 వేల ఎకరాలు మాత్రమే ఇవ్వబడినాయి. ఇంకా చాలా మిగిలి ఉన్నాయి. వాటిని ఇంతవరకు ఇవ్వడం జరగలేదనే విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి మీ ద్వారా తీసుకొని వస్తున్నాను. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వము శ్రద్ధ తీసుకొంటుందని ఆశిస్తూ ఈ అవకాశము కలిగించినందుకు కృతజ్ఞతలు అర్పిస్తూ ముగిస్తున్నాను.

*శ్రీ కె. నాగన్న :—అధ్యక్ష మహాశయా, గౌరవనీయులైన ఆర్థిక మంత్రి గారు ప్రతిపాదించిన బడ్జెటును నేను హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తూ మా నియోజకవర్గములోని కొన్ని విషయాలు ప్రభుత్వానికి మనవి చేసుకొంటు న్నాను. నా అచ్చంపేట నియోజకవర్గము మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాకు సంబంధించి నది. మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో మా తాలూకా చాలా వెనుకబడిన ప్రాంతము. ముఖ్యంగా కొండలు, అడవులు, విశాలమైన అడవి ప్రాంతములు గలిగినటువంటి ప్రదేశమది. అక్కడ ప్రజలకు వ్యవసాయానికి సంబంధించిన సౌకర్యాలు ఏ మాత్రము లేవు. చెరువులు గాని, ప్రాజెక్టులు గాని ఇతర నీటివనరులు ఏవీ లేవు. కనుక ఆ అడవి ప్రాంతములో ఉండే గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి అయిన సరఫరా చేసినట్లయితే, అక్కడ ఉండే రైతాంగం దాన్ని వ్యవసాయానికి ఉపయోగించు కొని జీవనోపాధి పొందగలుగుతారని ప్రభుత్వానికి మనవి చేసుకొంటున్నాను. ఇదివరకు ఎన్నో applications ప్రజలు ప్రభుత్వానికి పెట్టుకొన్నారు. కాని ఇదివరకు ఏమీజరగలేదు. ముఖ్యంగా అచ్చంపేట తాలూకాలో, అమరబాద్ అనే ఒక గ్రామం ఉన్నది. ఆ గ్రామానికి చుట్టుపట్ల ఈ కొండపైన 20, 30 గ్రామాలు ఉన్నాయి. అక్కడ ఏ మాత్రము రహదారి సౌకర్యాలు లేవు. నడచేదానికి కూడా ఆ చెట్లలో కష్టముగా యుంటుంది. ఇప్పలపల్లి అనే గ్రామం ఆమరబాద్‌కు 20 మైళ్లకు పైగా ఉన్నది. అక్కడ ఏమాత్రం రైతులు పండించు కొన్న, ఆ సరకు జిల్లాకు వచ్చేదానికి ఏమాత్రము రహదారి సౌకర్యం లేదు. బండ్ల రస్తా కూడా లేదు. నడచిపోవడము, నడచిరావడము తప్ప మరే సౌకర్యము లేదు. అక్కడ రోడ్ల సౌకర్యం కలిగించాలని దాదాపు 10 సంవత్సర ముల నుంచి అక్కడ ప్రజలు మనవి చేసుకొంటున్నారు. కాని ఇంతవరకు ప్రభుత్వము ఆ విషయం గురించి ఏమాత్రము చర్య తీసుకోలేదు. ఎడ్లపైన, నెత్తి మూటలతోను ప్రజలు ఆ 20 మైళ్లు రావలసియుంటుంది, పోవలసి యుంటుంది. తరువాత, మంచినీటి సౌకర్యములు కొండలపైన ఏ మాత్రము

లేవు. వారికి చాలా కష్టంగా ఉన్నది. నేను మొన్న నియోజకవర్గము అంతా, ప్రతి గ్రామము తిరిగి చూశాను. మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో కొన్ని తాలూకాలలో మాత్రము ఈ బావులు త్రవ్వించేటటువంటి డిపార్టుమెంటు ఇదివరకు బావులు ఉన్నచోట్లనే, ఇంకా ఎక్కువ త్రవ్వడానికి ప్రయత్నాలు జరిగినాయి. బావులు లేని చోట్ల పలుకరించేవారే లేరు. ఈ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తుల ద్వారా, Social Welfare Department ద్వారా కొన్ని బావులు త్రవ్వించబడుతున్నాయి, జిల్లా పరిషత్తుకు, సమితులకు ప్రజలు contributions ఇచ్చి త్రవ్వించుకోవాలంటే; ఆ బీదవారు అటువంటి contributions ఇచ్చుకోలేరు. అందులో ఆ ప్రాంతములో త్రవ్వాలంటె ఎక్కువ బండ పడుతుంది. కాబట్టి మరీ కష్టము, ఖర్చు కూడా ఎక్కువ అవుతుంది. రెండవది Social Welfare నుంచి దానికి 800 రూపాయలు మాత్రము ఇస్తున్నారు. దానితో ఏమాత్రము పని కాదు. కాబట్టి నేను ప్రభుత్వానికి ముఖ్యంగా మూడు విషయాలు మనవి చేసుకొంటున్నాను. మొదటిది, స్వరాజ్యం వచ్చి 10 సంవత్సరాలకుపైగా అయినప్పటికి కూడా, ప్రజలు మంచినీటి సౌకర్యాలకు కూడా నోచుకోలేకుండా ఉన్నారు. అందులోనూ మా వెనుకబడిన తాలూకాను ఏమాత్రము గుర్తించలేదని ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తున్నాను. కనుక ప్రభుత్వము ప్రత్యేకంగా మంచినీటి వసతులైనా ఆ వెనుకబడిన తాలూకాకు చెందిన ప్రజలకు కల్పించి, వారి కోరికను నెరవేర్చవలెనని కోరుతున్నాను. తరువాత విద్యుచ్ఛక్తి ఇప్పుడు అచ్చంపేట వరకు మాత్రమే 24 గంటలు current వచ్చింది; గాని ఆ తరువాత కొండ ప్రాంతాలకు అక్కడనుంచి విద్యుచ్ఛక్తి పోయేదానికి వీలు లేదన్నారు. కాని, అచ్చంపేట తాలూకాలో ఇదివరకు మొట్ట మొదట ఇంజన్లు పెట్టి కరెంటు సప్లై చేశారు. అక్కడ పెట్టిన ఇంజన్లు అన్నీ ఇప్పుడు నిష్ప్రయోజనంగా అక్కడే ఉన్నాయి. ఆ ఇంజన్లు అయిన అమరబాద్‌లో పెట్టి తాత్కాలికంగా కరెంటు సప్లై చేసినట్లయితే, కొంత ప్రజలకు మేలు కలుగుతుందని తమ ద్వారా ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. మూడవది, రోడ్ల విషయం గురించి, అమరబాద్ నుంచి ఇప్పలపల్లికి ఉన్న 20 మైళ్ళదూరమున రోడ్డు సౌకర్యము కలిగించాలని మనవి చేసుకొంటున్నాను. అక్కడ నుంచి ఇతర చోట్లకు రావాలన్నా అక్కడికి పోవాలన్నా 20 మైళ్లు నడవ వలసియుంటుంది. కనుక అక్కడ రహదారిసౌకర్యము తొందరగా ఏర్పాటు చేయవలెను. మీ ద్వారా ప్రభుత్వానికి మనవి చేసుకొంటున్నాను. కాబట్టి వెనుకబడిన ప్రాంతాల అభివృద్ధి గురించి ప్రభుత్వం ముందుగా ప్రయత్నం చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఎక్కడ ముందు అవసరమో అక్కడ పనులు నెరవేరుటలేదు. "ఆకలిగొన్నవానికి అన్నం పెట్టాలి" అన్నట్లు ముందు ఎక్కడి పనులు అవసరమో అవి ప్రభుత్వం వెంటనే తీసుకుని చేయాలి. అచ్చంపేట తాలూకా చాల వెనకబడిన ప్రాంతం కాబట్టి, Scheduled Tribes, Scheduled Castes, చెంచులు, లంబాడీలు మొదలగు ప్రజలు అధిక సంఖ్యాకులుగా ఉన్నారు కాబట్టి ఆ తాలూకాకు ప్రప్రథమంగా సౌకర్యాలు కలుగ జేయాలని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు (ఏలూరు) :—అధ్యక్షా, ఆర్థికమంత్రిగారి ప్రసంగంలో యీ బడ్జెటును ఉదహరిస్తూ యిది నూతన మంత్రివర్గ విధానాలకు

ప్రతిబింబం కాదని, ఆర్థికస్థితిని లోతుగా పరిశీలించలేదని చెప్పటం ముదావహం. అయితే అదే సందర్భంలో ఒక అంకెల భారతం మనముందు ఉంచటంవల్ల నిరుత్సాహం కలుగుతుంది. అయినప్పటికి మేము చేసే సూచనలు స్వీకరిస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక విశిష్ట ప్రభుత్వ యంత్రాంగం ఏర్పరుస్తామనటం సంతోషమైనవార్త. ప్రభుత్వ యంత్రాంగానికి యన్.జి.ఓలు, గ్రామోద్యోగులు—మూల స్తంభాలు గనుక వారి కోర్కెల విషయంలో సమంజసమైనవి, న్యాయమైనవి, తీరిస్తే ముఖ్యమంత్రిగారు ఆశించిన ఫలితం వస్తుందనటానికి అవకాశం ఉన్నది.

ఆదాయానికి సంబంధించి, **Coffee Plantations,** యితరత్రా కొన్ని పద్ధతులు అవలంబిస్తే, ఆదాయం వస్తుందని సూచించారు. అటువంటి పథకాలు చేపట్టటం ఆవశ్యకం.

జీప్స్ విషయంలో అనవసర సంచార ఖర్చులు తగ్గిస్తే, మంత్రులునుంచి ఉద్యోగస్తులవరకు రకరకాల యాత్రలుచేయుట సాధ్యమైనంతవరకు తగ్గిస్తే డబ్బు దుబారా కాకుండ మిగిల్చి నిర్మాణ కార్యక్రమాలకు ఉపయోగించుటకు అవకాశం ఉంటుంది. P. W. Department ప్రజలకు మొదటి శత్రువు. తరువాత వర్తకులకు సంబంధించి యీ మధ్య జరిగిన ఆందోళన అందరికీ తెలుసు. Sales-tax turnover లో 10 వేల లిమిట్ 50 వేల వరకు పెంచితే బాగుంటుంది. 7 వేల వరకు free licence లేకుండ వదిలివేస్తే కరప్షన్ తగ్గుతుంది. బాండ్స్ నిర్బంధంగా వసూలు చేస్తున్నారు. ఒక ఉదంతం గవర్నరువద్దకు, మంత్రులవద్దకు వెళ్ళటం జరిగింది. బాండ్సు పుచ్చుకోనుచే కాకుండ కమిషను తీసుకొని యితరులకు యిచ్చే అక్రమపద్ధతిని ప్రవేశపెట్టటం మంచిదికాదు. హేమరాజ్ అనే నేటుకు సంబంధించి పత్రికలలో వచ్చింది, ప్రభుత్వానికి తెలియ జేశారు.

Labour Employment క్రింద డబ్బు కేటాయించటంలో సాధారణ కేటాయింపు జరిగింది. దానిని ఎక్కువచేస్తే workers యొక్క విద్యకు, యితర అవసరాలకు ఎక్కువ వినియోగపడుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. కార్మికులు సమ్మెచేసినప్పుడు వారి వివాదం కోర్టుముందు ఉన్నప్పుడు వారు ఆర్థికంగా యిబ్బంది పడుతున్నారు కాబట్టి వారికి ఆర్థిక సహాయానికి అవకాశం కలుగజేయాలని నా విన్నపం.

సాహిత్య అకాడమీ, సంగీతనాటక అకాడమీ, లలితకళల అకాడమీలకు యీ బడ్జెటులో కేటాయింపులు తక్కువగా ఉన్నవి. గతములో ఉన్న కేటాయింపులే ఉన్నవి. ఆంధ్రలోని ఉద్గ్రంథాలును యితర భాషలలోకి తర్జుమా చేయిస్తే యితర ప్రాంతాలకు వ్యాపించి ఆంధ్రుల సంస్కృతి, నాగరికత, విజ్ఞానము, యితరులకు తెలిసి మనకు మరింత విశిష్టస్థానం వస్తుంది గనుక యీ కేటాయింపులు యింకా పెంచాలని కోరుతున్నాను.

లంకలకు సంబంధించిన వ్యవహారాలున్నవి. కృష్ణా జిల్లా, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాకు సంబంధించినది. అక్కడ వెనుకబడిన తక్కువ స్థాయిలో జీవితం గడుపుతున్న వారున్నారు. వారి అభివృద్ధికొరకు మేము అనేక యోచనలో

అనేక పద్ధతులు సూచించాము. వాటిని ప్రభుత్వం స్వీకరించక పోవుటవల్ల చాల యిబ్బందులు వస్తున్నవి. లంకలలోని భూములు సంవత్సరానికి కౌలుకు యిస్తున్నారు. అయితే ఆ భూములను లంకలలోని ప్రజలకే, అక్కడివుండి వ్యవసాయం చేసేవారికి కౌలుకు యిచ్చి పెద్ద పెద్ద భూమందులకు, భూస్వాములకు అవకాశం లేకుండా చేయాలి. అక్కడ భూములు ఆ లంకలలోని రైతాంగానికి యివ్వటమే కాకుండ వారికి ఆర్థిక సహాయంకూడా చేస్తే వారు పెద్ద భూమందులకు భూస్వాములకు దాసాను దాసులై పంటలో చెరిసగం యివ్వకుండా ఉండి ఆర్థిక సౌష్టవాన్ని పొందుతారని ఆశిస్తున్నాను. ప్రభుత్వానికి కూడ పన్నులు రావటానికి అవకాశం ఉన్నది.

మ్యునిసిపాలిటీలు భిక్షాపాత్ర పుచ్చుకొని గ్రాంట్సు కావాలని అడుగుతున్నాయి. వారికి ఒక స్పష్టమైన విధానం తయారు చేయాలి. పాలక వర్గానికి సంబంధించిన మ్యునిసిపాలిటీస్‌ను శ్రద్ధతో చూస్తూ ప్రత్యేకంగా కేటాయింపులు చేస్తున్నారు. ఫైనాన్సు కమీషన్ సూచించినట్లు స్పష్టమైన కేటాయింపులు మ్యునిసిపాలిటీసుకుకూడ చేస్తే భిక్షాపాత్ర పుచ్చుకొని మంత్రివర్గం చుట్టూతిరగటానికి యాత్రలు చేయకుండ వారి కాళ్లమీద వారు నిలబడి పనులు నిర్వహించుకొనటానికి అవకాశాలు ఏర్పడతాయి. ఏలూరు పట్టణానికి నీటి యిబ్బంది ఎక్కువ. అనేకసార్లు ప్రభుత్వాన్ని ఆర్థిక సహాయం చేయమని కోరాము. ప్రభుత్వం నిరాకరించింది. ఈ బడ్జెటులో 707 పేజీలో నీటి సరఫరా పథకంక్రింద 8 లక్షలు—61-62 ప్రపోజల్సులో ఉన్నది. Revised దానిలో 2 లక్షల 15 వేలు ఉన్నది. 1962-63 లో 4 లక్షలు ఉన్నది. అయితే ఏలూరు నీటి సరఫరాకు సంబంధించి ప్రభుత్వం నిరాకరించింది. అక్కడ drainage scheme, executionఉన్నది. మరి ఇది drainage scheme కో, నీటి సరఫరా స్కీముకో తెలియుటలేదు. ఏమైనప్పటికి ఇది నీటి సరఫరాకు అన్నారు కాబట్టి అది అలాగేఉంచి డ్రైనేజీకి కొంత సహాయం చేయవలెనని కోరుతున్నాను. మ్యునిసిపాలిటీ తన డబ్బు తాను కూడబెట్టుకొని 4 లక్షలు డిపాజిట్ చేసింది. ఈనాటివరకు టెండర్సు స్టేజిలోనే ఉన్నది. ఎంతో కాలయాపన జరుగుతోంది. నీటికోసం పంపులవద్ద చిన్నచిన్న యుద్ధాలుకూడ జరుగుతూండటం చూస్తుంటాము. జిల్లా పరిషత్తులలో కలెక్టరు ఏ విధంగా సలహాదారుడుగ ఉంటున్నారో మ్యునిసిపల్ కమిషనర్లుకు కూడ అధికారాలు తగ్గించి సలహాదార్లుగా ఉంచితే పరిపాలనా విశిష్టతతోపాటు ప్రజాస్వామికం చక్కగా వర్ధిల్లుతుందని చెబుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ యస్. జయరాజు (ఆళ్లగడ్డ):—అధ్యక్షా, ఆర్థిక మంత్రివర్యులు ప్రతిపాదించిన బడ్జెటును నేను బలపరుస్తున్నాను. ముఖ్యంగా ఆళ్లగడ్డ తాలూకా గురించి మీకు ఎక్కువగా తెలుసు. మీరు మా ప్రక్క తాలూకావారు. మా తాలూకాలో మటమారుచెరువు ఉన్నది. ఆ tank bund, ఆర్థిక శాఖామాత్యులు వచ్చిచూశారు; ఆ tank bund ను తప్పకుండా మరమ్మతు చేయిస్తామని చెప్పినారు. కాని దానిని యీ బడ్జెటులో చేర్చనందుకు విచారిస్తున్నాను. ప్రభుత్వం దాదాపు 10 లక్షలు యిస్తామన్నారు. దానిని తప్పకుండా ఈ బడ్జెటులో చేర్చాలని కోరుతున్నాను.

మా తాలూకాలో రుద్రవరం,చాగలమర్రి ఫిర్కాలుకొండప్రాంతాలుఉన్నవి. అక్కడ హైవేస్ డిపార్టుమెంటు రోడ్డు ఒకటి కూడ లేదు. 70 సంవత్సరాల క్రిందట విక్టోరియా మహారాణి, డొక్కలకరువు వచ్చినప్పుడు కరువు ప్రాంతంగా డిక్లేర్ చేస్తే మహాదేవపురం—చాగలమర్రి—30 మైళ్ల రోడ్డు నిర్మించారు. ఇంతవరకు దానికి మరమ్మతులు లేవు. 1959 సంవత్సరంలో చీఫ్ మినిష్టరు సంజీవరెడ్డిగారు వచ్చినప్పుడు వినతిపత్రం సమర్పించి చెప్పినపుడు, దానిని తప్పకుండ తీసుకొంటామని చెప్పినారు. కాని ఈ బడ్జెటులో చేర్చలేదు; తప్పకుండా చేర్చి (gravel) గ్రావేల్ రోడ్డును మెటల్ చేయించాలని కోరుతున్నాను.

మా జిల్లాలో మూడు పుణ్యక్షేత్రాలు — శ్రీశైలం, మహానంది, అహోబిలం ఉన్నవి. తిరుపతి, శ్రీశైలం ఎడల చూపుతున్న భక్తి, ఆదరాభిమానములు అమాత్యశేఖరులు మా అహోబిలక్షేత్రం ఎడల చూపటంలేదు. అక్కడ పురాతనమైన దేవస్థానము ఉన్నది. అహోబలుణ్ని తిరుపతి వెంకటేశ్వరుని తమ్మునిగా భావిస్తున్నారు. ఆ దేవస్థానము ఎడల ప్రభుత్వము, మంత్రులు శ్రద్ధ వహించి, బాగుపరచాలని కోరుతున్నాను. అది ఇప్పుడు అరవల క్రింద ఉన్నది. ప్రభుత్వంవారు ఆ దేవస్థానము తీసుకొని, ఒక ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్‌ను ఎపాయింట్‌చేసి, ఆ దేవస్థానమును అభివృద్ధి చేయాలని కోరుతున్నాను. కె. సి. కెనాల్ క్రింద మా తాలుకాలో లక్ష 20 వేల ఎకరాల భూమి సాగులో ఉంది. అక్కడ 40 వేల ఎకరాలకు మాత్రమే రెండు పంటలకు నీరు ఇస్తున్నారు. ఆ రెండు పంటలకు ఏప్రియల్ పదవ తారీఖువరకు మాత్రమే నీళ్లు ఇస్తామని ప్రభుత్వమువారు చెప్పి ఉన్నారు. ప్రభుత్వం ఏప్రియల్ 30 వ తారీఖువరకు నీళ్లు ఇస్తేతప్ప, అక్కడ రెండవ పంట పండించటానికి వీలులేదు. కాబట్టి ప్రభుత్వమువారు దయచేసి ఏప్రియల్ 30వ తారీఖువరకు నీళ్లుఇచ్చి, అక్కడ పంటలు సక్రమంగా పండేటట్లు చూడవలసిందిగా కోరుతున్నాను. మాది కొండప్రాంతం. మేము బావులమీద అధారపడవలసిఉంది. కనుక మాకు ఎలక్ట్రిసిటీ ఇవ్వవలసిఉంది. ఇప్పుడు సిరివెళ్లవరకు ఎలక్ట్రిసిటీ ఇచ్చారు. సిరివెళ్లనుండి రుద్రవరం మీదుగా అలమూరువరకు ఎలక్ట్రిసిటీ ఎక్‌స్టెండ్ చేయాలని నేను కోరుతున్నాను. మా ఆళ్లగడ్డ తాలుకాలో 27 మైళ్ల దూరంలో ఒక ఫైర్ స్టేషన్ మాత్రమే ఉన్నది. మాది కొండప్రాంతం అవటంచేత, ప్రతి ఏటా మూడువేల ఇళ్లు పరశురామ ప్రీతి అవుతూఉంటాయి. కాబట్టి, ప్రభుత్వం తప్పకుండా మా తాలుకాలో ఒక ఫైర్ స్టేషన్ ఏర్పాటు చేయించాలని కోరుతూ, యీ అవకాశం ఇచ్చినందుకు అధ్యక్షులవారికి నా నమస్కారములు తెలుపుతూ, ఇంతటితో నా ఉపన్యాసమును విరమిస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ — రేపు ఉదయం ఎనిమిదిన్నర గంటలవరకు యీ సభను వాయిదావేయడమైనది.

The House then adjourned till Half Past Eight of the clock on Wednesday, the 28th March, 1962.